

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Sommer.

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : Alfred Jacobsens og V. Winkel & Magnussens Kunstforlag, [1895]

Fysiske størrelse | Physical extent:

[48] s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

52-66

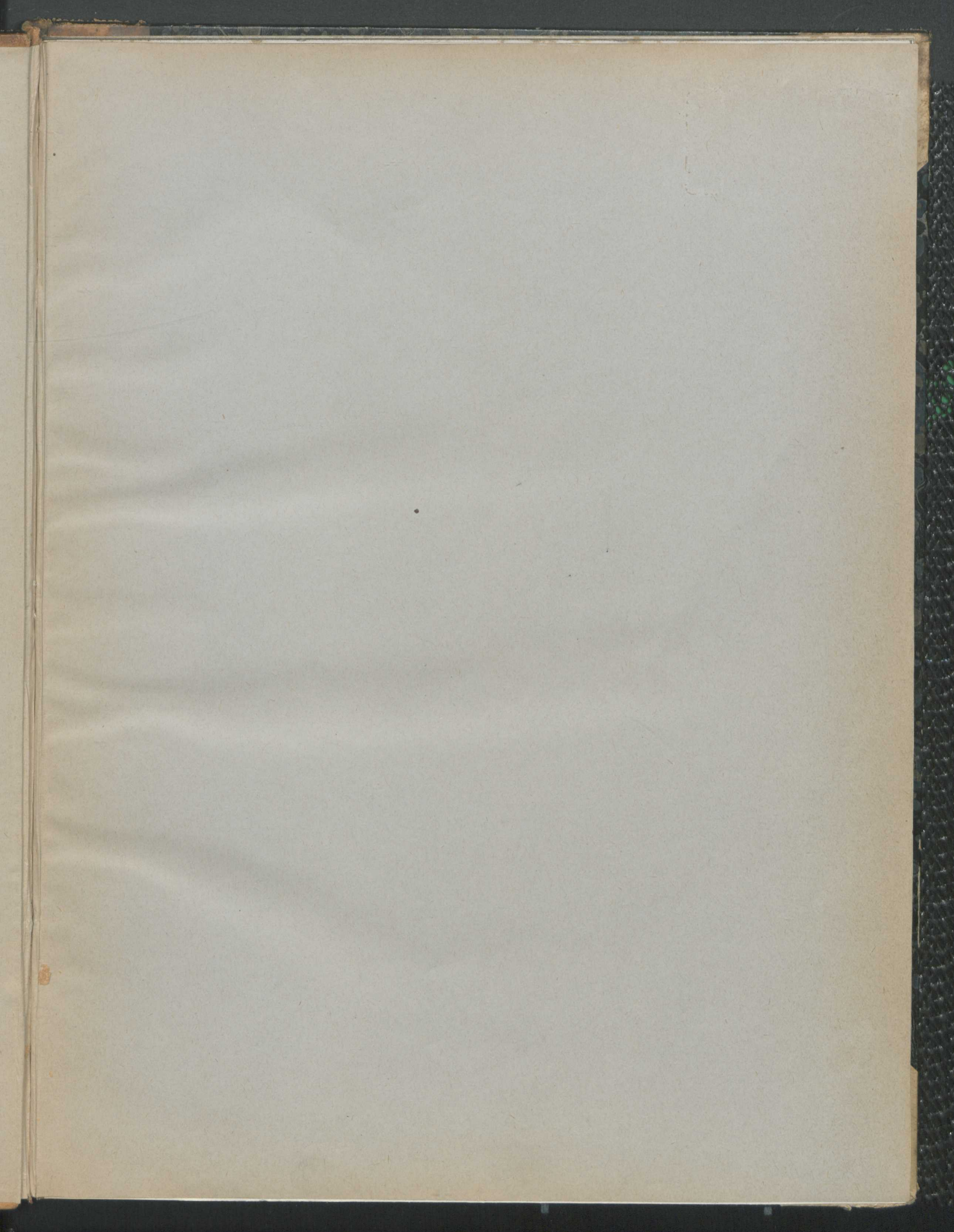
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 2°

1 1 52 0 2 00107 6

+Rex

52-66

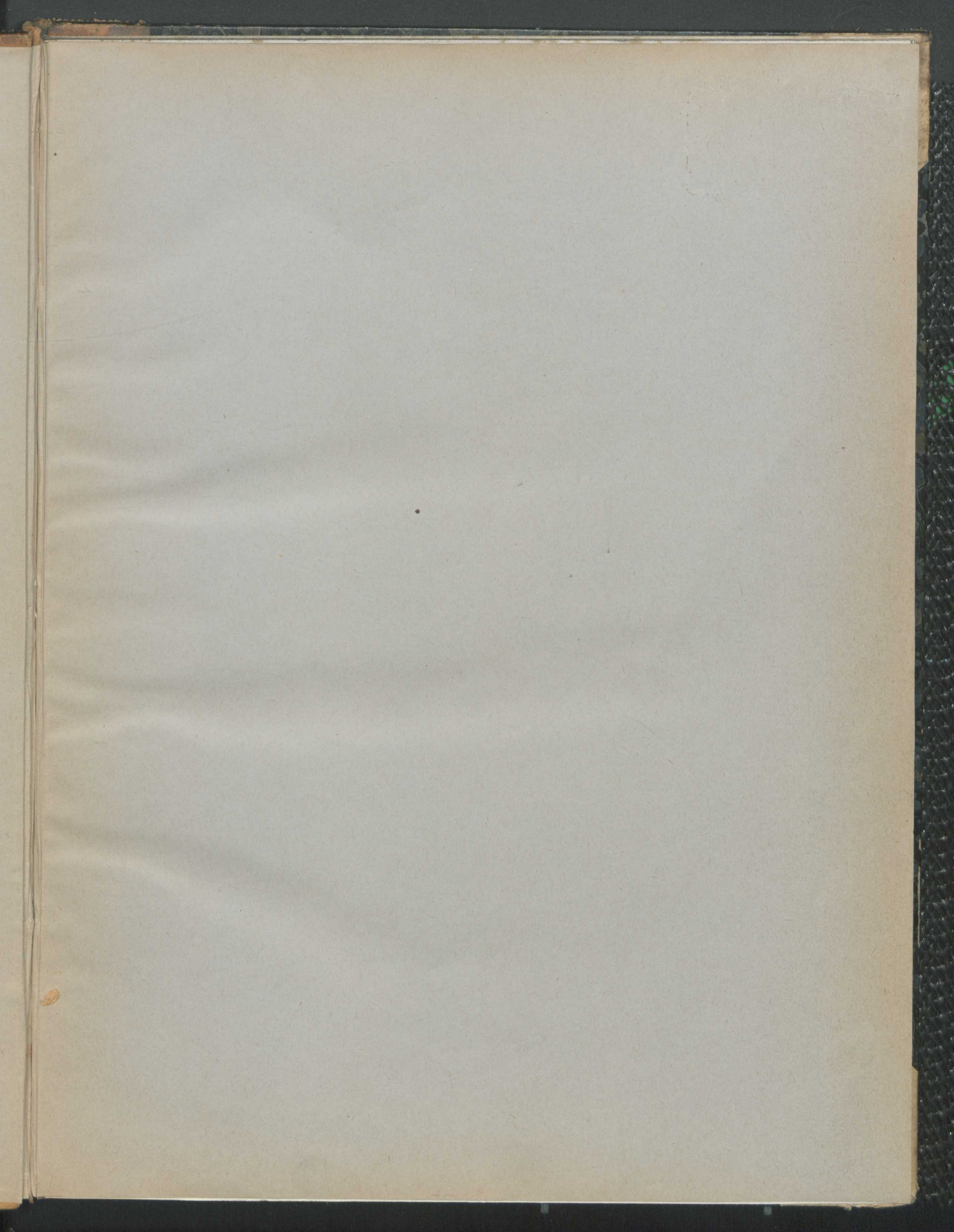
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 2°

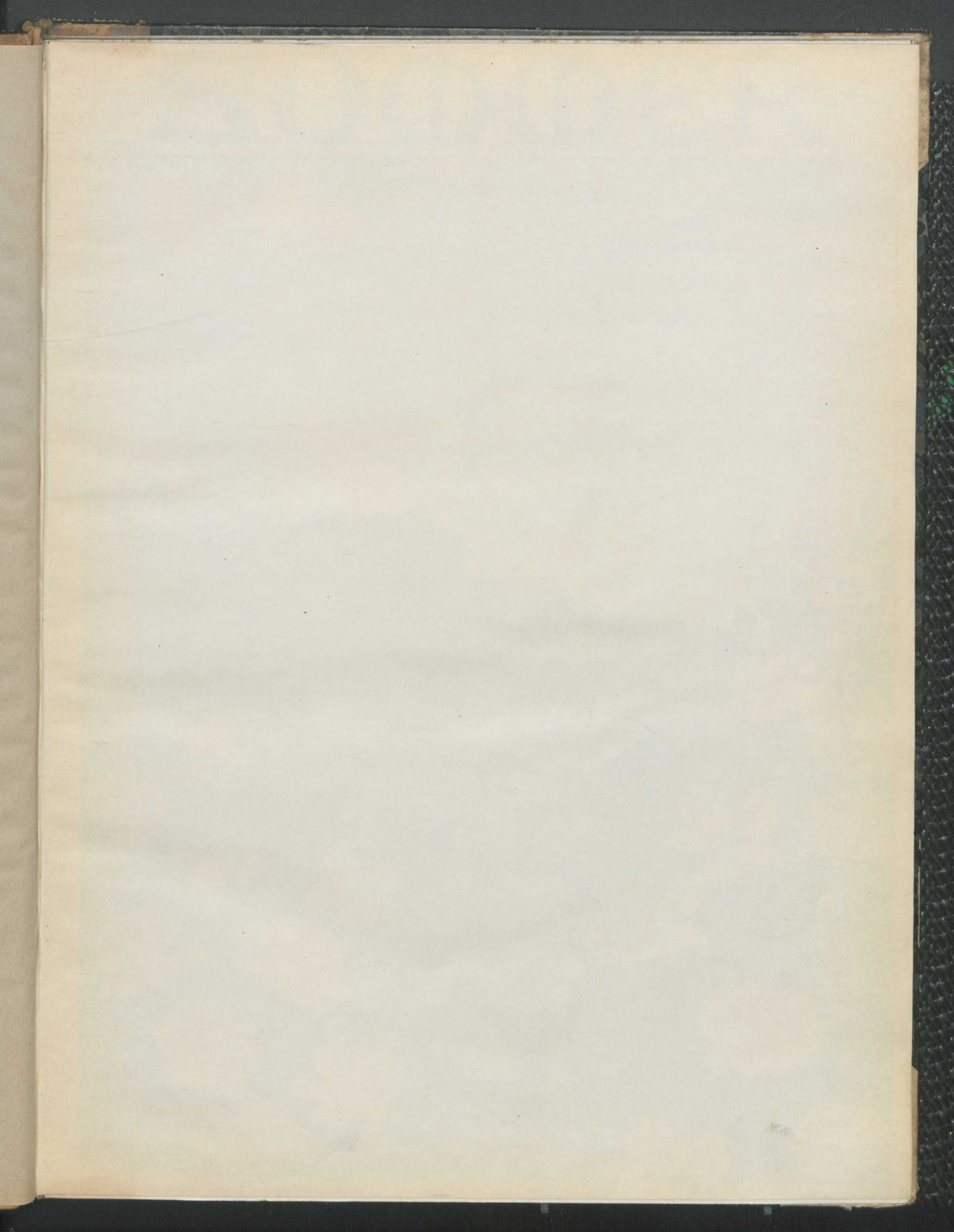

1 1 52 0 2 00107 6

+Rex

SOMMER

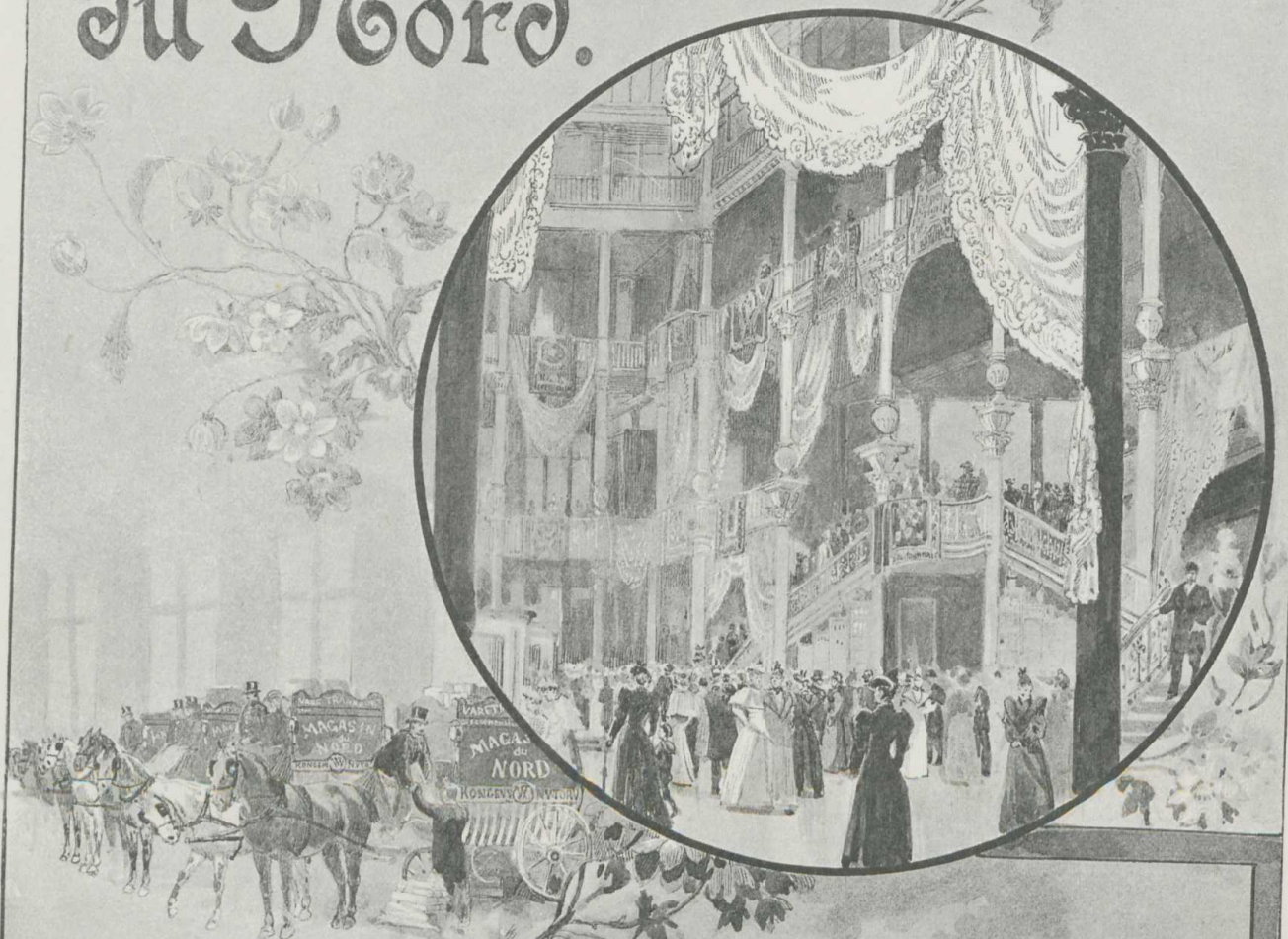

ASM

Største Manufakturvarelager i Norden.

En gros Forretning. — Detail Udsalg.

Magasin du Nord.

Paa Forlangende sendes Prøver af alle Etablissementets Artikler.

Ved Forsendelse til Udlandet godtgøres den danske Told.

Dampvæveri, Gardin- og Møbelstof-Fabrik.

Filialer og Udsalg i 50 af Landets Byer og i Malmø.

SOMMER

Indhold.

Omslag og Indholdsfortegnelse efter Afbaser af Agnes Slott-Møller.

Sommervise. Af Holger Drachmann. Med Tegninger af Joachim Skovgaard og Gengivelse af P. S. Krøyers „Sommer“.

Skoen. Af Carl Ewald. Illustreret af Louis Moe.

Undervisning paa Landet. Efter Maleri af Axel Helsted.

Jylland. Af Franz v. Jessen. Med Billeder efter Malerier og Tegninger af Alfred Olsen, Chr. Dalsgaard, Gotfr. Christensen, Chr. Zacho, H. Foss, Otto Bache, J. Vermehren, Chr. Schiøller, fr. Henningsen og J. P. v. Wildenradt.

I Vært. Af J. C. van der Burgh.

En Lægmand. Af Karl Larsen.

Kjøbenhavnerens Sommerliv i sundne Tider. Af Alfred Ipsen. Med en Række Gengivelser efter Billeder af ældre og yngre Kunstnere. Friiserne tegnede af Hans Nic. Hansen.

En Forlovelse. Af Ellen Reumert. Med Tegninger af R. Christiansen.

Foraar. Tre Breve. Af „James Singleton“.

Fjerde Aft til „Lille Eyolf“. Opført første Gang i „Sommer“ 1895. Efter forfatterens originale Manuskript. Ved „Tys“. Med Dekorationer af R. Christiansen.

Bilag:

En Sommerdag i Dyrehaven. Fotogravure efter Maleri af P. C. Skovgaard.

Himmelbjærget. Fotogravure efter Maleri af Gotfr. Christensen.

Alfred Jacobsens og V. Winkel & Magnussens Kunstforlag.

Kjøbenhavn.

Alfred Jacobsens Høgr. Etablissement og Martinus Truelsens Bogtrykkeri.
Kjøbenhavn.

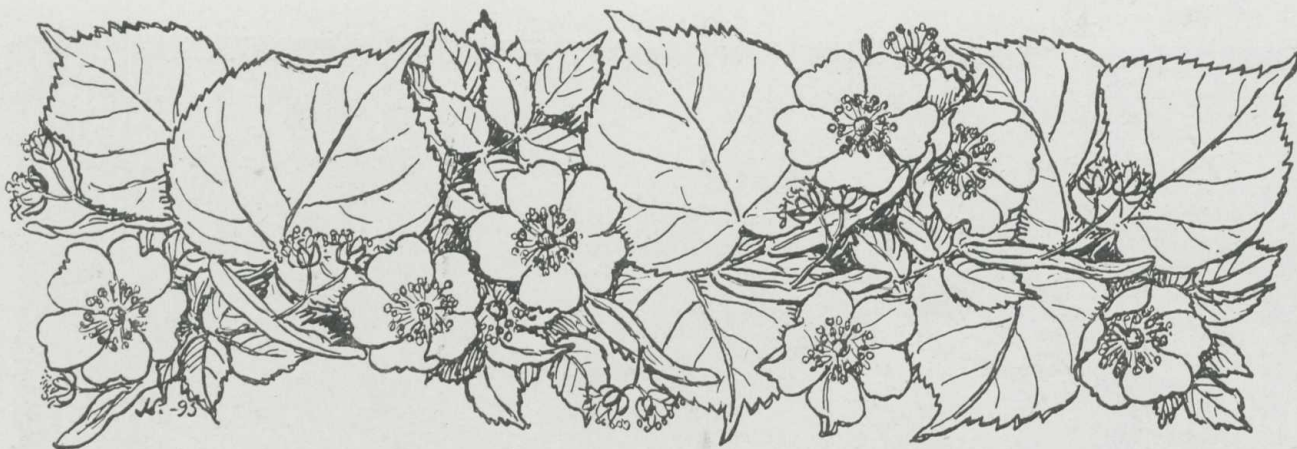

P. S. KRØYER: SOMMER.

SOMMERVISE.

Ligge duftberust og drømme
i en Hængekøjes Næt,
medens Luftens blide Strømme
i Akkorder, vage, ømme,
vugger som en Minuet:
ane Gigen og Skalmеjen,
øjne Dame-Rækkers Nejen,
følge Hofmands-Fjerens Svajen
svanevid og vingelet:
sig mig, Suschen, hvad er Sommer,
dersom Sommer ej er *det*? —

Suschen, med de bløde Vipper
over en lidt fregnet Kind —
Fløjels-Øjnene, som klipper
søvnbeslørt og sirligt glipper
ved den mindste Brises Vind:
Brisen er jo fyldt med Drømme,
honningsøde, længselsømme,
af Parfumerne, som strømme
fra den chevalreske Lind:
hvad for Sommer-Drømme kan dog
falde Chevalieren ind?

Spørg kun, Suschen, lad ham kramme
ud sin rige Minde-Skat,
sætte som i Glas og Ramme
hver en svunden Ungdoms-Flamme,
mens han letter paa sin Hat —
lad ham med et henrykt Øje
granske Engens grønne Høje,
blomsterspættet, for ret nøje
at faa Skilderiet fat:
hvordan han blev selv indfanget
af en Hind i Parkens Krat!

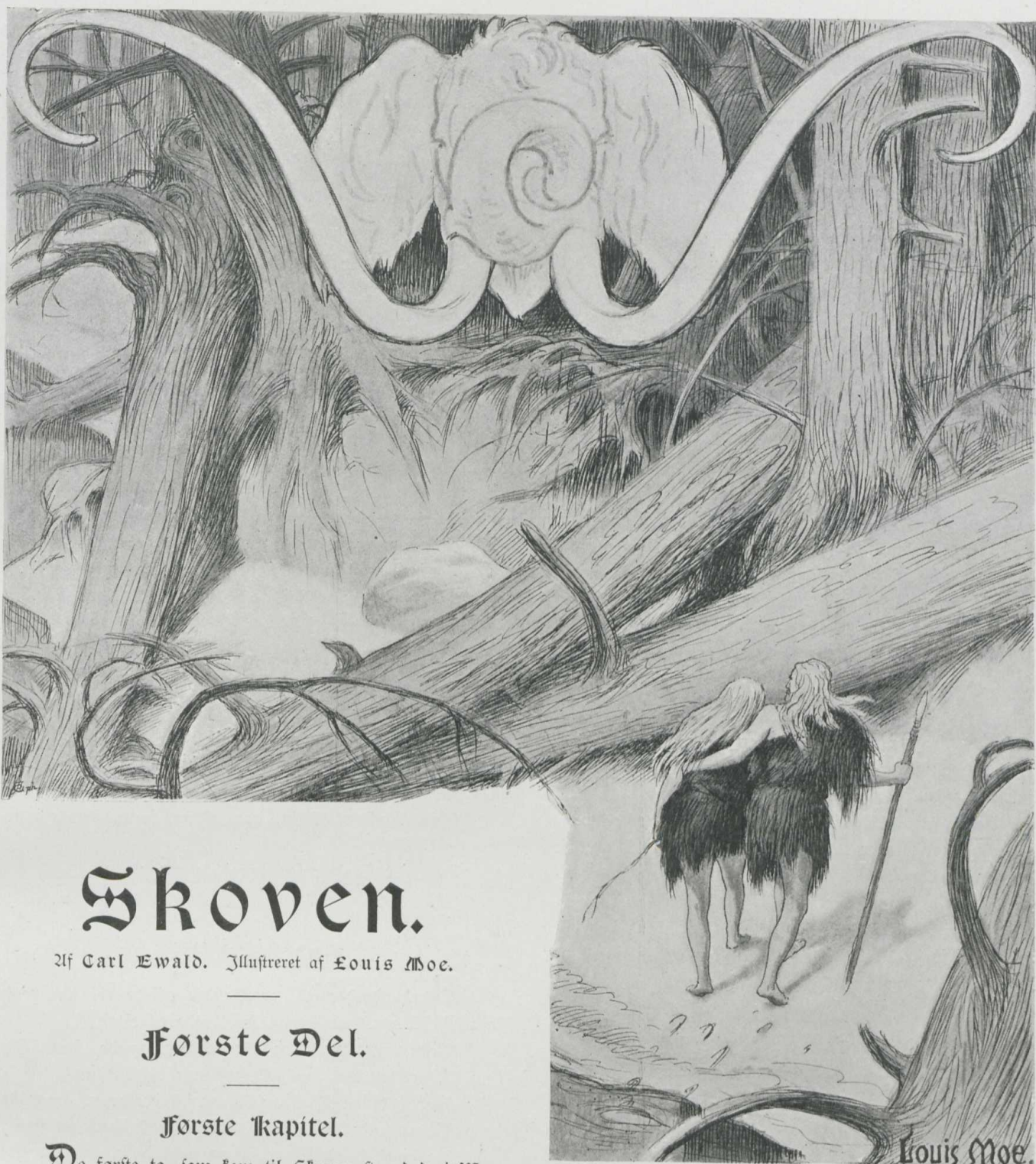
Eller -- er det Tidsspild, dette
Drømmeri ved højlys Dag?
er de Tankespind for lette
for vor Tid, som véd at sætte
Hvermand til sin Alvors-Sag?
Er det ret, mens Millioner

under Tryk af Kors og Kroner
strider haardt, at anslaa Toner,
som gør Stridsmands-Evnen svag?
Suschen, har man Lov at dovne
den udslagne Sommerdag?

Dit er Svaret, Du, som gemmer
bag dit buede Corset
— det, som Hjærtets Svulmen tæmmer
og de spænstig-unge Lemmer —
hver Besked om Pligt og Ret!
Hver en Aarstid har sit Møde —
længes, sværme, stille gløde,
sænke sig i Minder søde
paa en duftombølget Plet:
sig mig, Suschen, *hvad* er Sommer,
dersom Sommer ej er *det*? —

HOLGER DRACHMANN.

Skoven.

Af Carl Ewald. Illustreret af Louis Moe.

Første Del.

Første Kapitel.

De første to, som kom til Skoven, strandede i Morgen gry med deres ufelige Baad et Sted paa Kysten, hvor Stormen vilde det.

De kom fra et fremmed Land, ingen véd, hvad det hed, hvor det laa. Ingen véd noget om dem uden det, at de kom.

Men Eventyret kan lettere gætte de to og deres Liv, end Historien kan udrede deres Efterkommeres brogede Skæbne.

Det er en Mand og en Kvinde, og de er unge. Deres Haar er lyst og langt. Deres Øjne er blaa . . . og bange, naar der lyder en ukendt Lyd i

Skoven, og blide, naar det kvælder og de farnes under Lovet.

Deres Skrig er vildt, deres Tale uden lange Ord. Deres Sanser er skarpe som den vilde Hunds. Deres Lob er som Vindens.

Naar de kæmper med Bjørne og Ulve, er deres Mod og Styrke som Gudernes, og deres Rædsel er som Barnets, naar Tordenen dundrer fra Skyen.

De er klædt i Skind, fordi de fryser. Naar Mid-sommersolen staar højt paa Himlen, springer de nøgne i Engen uden Blu.

De gaar fra Stranden, hvor Stormen har kastet dem hen, og gemmer sig i Skoven.

Og Skoven lukker sig over dem, som over sine andre Dyr.

Solen strejfer dem paa deres Vej, og Skyggen svaler dem. Blomsterne brydes under deres Fod, og Græsset rejser sig igen, hvor de har traadt. De knækker Kvistene som Bjørnen og Vildornen, naar de brajer gennem Krattet. De drifter af den blanke Bæk, hviler sig i Engen som Hjorten og den rædde Hare.

De bygger sig et Sommerly imellem Buskene og tætter det og forer det og skjuler det for Sjendeblik, som vinden gør det.

De jager i Skoven som den røde Ræv og bærer Byttet hjem og æder det. Snildelig stiller de Snarer for Vildtet som den lumste Edderkop. Taalmodig fisker de i den stride Ål som Odderen.

De rejser sig fra deres Leje, naar Lærken stiger med Sang ved første Morgenskær. De lukker deres Øjne, naar Duggen falder og Solen gaar i Bjerget.

Saa er det Vinter, og Skoven er bar.

Fuglen flyver og Blomsterne dør. Stormen tuder mellem Stammerne. Sneen drysser, Frostens bider, Isen knager paa Vandet.

Da gaar de i Hi som Bjørn og Grævling. Da graver de sig en Hule dybt i Bakken som den røde Ræv. Da samler de sig forraad som de brune, smaa Mus.

Da sulter de og fryser som den rappe Hjort og Kragen. De deler Skovens Skæbne.

Og Vaaren kommer og Hinden kaster sin Kalv, og Kvinden foder sit Barn under Lovet.

Hun dier det, som Haren sine Killinger. Hun gemmer det i Reden som Droslen sine nøgne Unger. Hun værges det, som Bamsen sin Hvalp.

Og Manden jager ene i Skoven og bringer hende føde, som Spurven sin Mage.

Men Barnet kryber, før det kan gaa, som de andre Unger i Skoven. Det gror fra Vaar til Vinter og fra Vinter til Vaar som de unge Ege. Det stammer med sin Tunge og griber med sine Hænder.

Det springer med sin Moder, til det har lært at leve, og gaar en Dag sin egen Vej fra de to, som satte det i Verden.

De deler Skovens Skæbne.

Og Skoven ved ikke mere af dem, end af de andre Dyr, som løber i dens Skygge.

Den kugler sig fra Kyst til Kyst, ombrust af salte, syngende Vande. Den kysser sit eget Billede i den dybe, stille Sø. Vinden susser i de tunge Kroner, hvor Fuglene bo.

Skoven ældes aldrig, dør aldrig, fornyes evig i sin grønne Vælde.

Den ejer Landet, saa langt det naar.

Andet Kapitel.

Harhundreder gif, og Benene af de to, som først kom til Skoven, var længst smuldrede til Stov.

Men deres Born og Borneborn, og de, som siden kom til, myldrede i Hundredvis langs Stranden.

Hvor helst en Dig bar Vandet ind i Skoven, der rejste de en Gaard med Højsæde og Urneste, med Værn og Fæste.

I Højsædet sad Manden, og næst ham, men lavere, hans Kvinde. Ned gennem Hallen var bænkede hans Venner og haandgangne Mænd, som kom og gif paa hans Bud og delte hans Bytte og stod ham bi i Faren. Mellem dem gif Trællene ind og ud, bar Ved til Urnen og satte Maden frem.

Paa Væggen hang Buer og Biler, Spyd og Sværd og stærke Skjolde. Rundt om Gaarden var der Huse til Mændene og Kvinderne og Trællene. Paa Bakken bag ved var Skoven ryddet, og midt paa den aabne Plads en mægtig Sten. Og Stenen var rød af Blod af Dyr og Blod af Fanger. For det var Offerstedet, hvor Mændene ærede deres Guder.

ALFRED JACOBSEN & V. WINNEL & MAGNUSSEN

P. C. S. NYGAARD BROS.

EN SOMMERDAG I DYREHAVEN.

De gaar fra Stranden, hvor Stormen har kastet dem hen, og gemmer sig i Skoven.

Og Skoven lukker sig over dem, som over sine andre Dyr. Solen strejfer dem paa deres Vej, og Skyggen spaler dem. Blomsterne brydes under deres Fod, og Græsset rejser sig igen, hvor de har traadt. De knækker Kvistene som Bjørnen og Vildornen, naar de bræser gennem Krattet. De drikker af den blanke Bæk, hviler sig i Engen som Hjorten og den røddede Hare.

De bygger sig et Sommerly imellem Buskene og tatter det og forer det og skjuler det for Gjendeblik, som finken gør det.

De jager i Skoven som den røde Ræv og bærer Byttet hjem og æder det. Snildelig stiller de Snarer for Vildtet som den lumste Edderkop. Taalmodig fisker de i den stride Na som Odderen.

De rejser sig fra deres Leje, naar Lærken stiger med Sang ved første Morgenskær. De lukker deres Øjne, naar Duggen falder og Solen gaar i Bjerge.

Saa er det Vinter, og Skoven er bar.

Fuglen flyver og Blomsterne dør. Stormen tuder mellem Stammerne. Sneen drysser, Frostens bider, Isen knager paa Vandet.

Da gaar de i Hi som Bjørn og Grævling. Da graver de sig en Hule dybt i Bassen som den røde Ræv. Da samler de sig forraad som de brune, smaa Mus.

Da sulter de og fryser som den tappe Hjort og Kragen. De deler Skovens Skæbne.

Og Vaaren kommer og Hinden kaster sin Kald, og Kvinden foder sit Barn under Lovet.

Hun dier det, som Haren sine Killinger. Hun gemmer det i Reden som Droslen sine nøgne Unger. Hun vægger det, som Vamsen sin Hvalp.

Og Manden jager ene i Skoven og bringer hende Føde, som Spurven sin Mage.

Men Barnet kryber, for det kan gaa, som de andre Unger i Skoven. Det gror fra Vaar til Vinter og fra Vinter til Vaar som de unge Ege. Det stammer med sin Tunge og griber med sine Hænder.

Det springer med sin Moder, til det har lært at leve, og gaar en Dag sin egen Vej fra de to, som satte det i Verden.

De deler Skovens Skæbne.

Og Skoven ved ikke mere af dem, end af de andre Dyr, som løber i dens Skygge.

Den kugler sig fra Kyst til Kyst, ombrust af salte, syngende Vande. Den kysser sit eget Billede i den dybe, stille Sø. Vinden suzer i de tunge Kroner, hvor Fuglene bo.

Skoven ældes aldrig, dør aldrig, fornyes evig i sin grønne Vælde.

Den ejer Landet, saa langt det naar.

Andet Kapitel.

Århundreder gik, og Benene af de to, som først kom til Skoven, var længst smuldrede til Stov.

Men deres Børn og Børnebørn, og de, som siden kom til, myldrede i Hundredvis langs Stranden.

Hvor helst en Vig bar Vandet ind i Skoven, der rejste de en Gaard med Højsæde og Arnested, med Værn og Fæste.

I Højsædet sad Manden, og næst ham, men lavere, hans Kvinde. Ned gennem Hallen var bænkede hans Demmer og haandgangne Mænd, som kom og gik paa hans Bud og delte hans Bytte og stod ham bi i Faren. Mellem dem gik Trællene ind og ud, bar Ved til Arnen og satte Maden frem.

Paa Væggen hang Buer og Øiler, Spyd og Sværd og stærke Skjolde. Rundt om Gaarden var der Huse til Mændene og Kvinderne og Trællene. Paa Bassen bag ved var Skoven ryddet, og midt paa den aabne Plads en mægtig Sten. Og Stenen var rød af Blod af Dyr og Blod af fanger. For det var Offerstedet, hvor Mændene ærede deres Guder.

P. C. SKOVGAARD. pink.

ALFRED JACOBSEN & V. WINKEL & MAGNUSSEN

EN SOMMERDAG I DYREHAVEN.

Men inderst i Vigen laa Langsneffen, godt gemt og vel fortojet.

Naar Vaaren løste Vandene, steg Mændene om Bord paa Sneffen og drog i Vifingefærd over Havet.

Naar Bladene faldt i Høst, vendte de hjem igen, — de af dem, som vendte hjem —, med ærefulde Skrammer og Saar og Sneffen ladet med kosteligt Bytte.

Saa dryppede Offerstenen af Blod, og Kvinderne blev favnede. Bordene bugnede med Sul og Saltmad, Njoden skummede i de store Krus. Trællene sprang for deres usle Liv. Højt flammede Baalet paa Arnen, højere endnu luede Kæmpernes stolte Mod. Hallen genlød af Kvad til Hæder for dem, som var blevene paa Valen og for dem, der havde baaret Sejren hjem. Driftig stod de frem og berømmede enhver sine Gærninger og lovede Guderne ny og større Daad, naar Vaaren kom igen.

Drufne ravede de til Løjbænken i Kvæld, friske stod de op ved Morgengry, hvæsfede deres Vaaben, skiftede Ord og Hug og levede den langelige Vinter til Ende.

Men rundt om Gaarden rugede Skoven, stor og stille som tilforn, og saa paa dem, som havde fæstet Bo i Landet.

De fældede de stolte Ege til Skibsplanke og Hus-tommer. Den seje Ulf tog de til Buer og Mærer og Spyd. De huggede for Fode til Næring for Arnebaalet.

Undrende højede Træerne sig over Offerstedet, hvor der skete det, som de aldrig havde set. Skæmte til Døde sloj Fuglene af Krattet, naar Offerets Skrig skar gennem Natten, naar Guderne sagde deres sælsomme Besværgelser og Mændene slog paa dundrende Skjolde og raabte højt.

Nysgerrige lyttede de hundredaarige Ege efter Larmen fra Gildeshallen, nysgerrig stirrede de paa Sneffen, som drog ud og kom tilbage. Venlig skyggede de over Trællenes bange Løb som over Frimændenes stolte Gang. Evig grundede de paa Rogen, som steg fra Hullet i Gaardens Tag og for hen over Kronerne, hvor Vinden bar den.

De forstod det ikke.

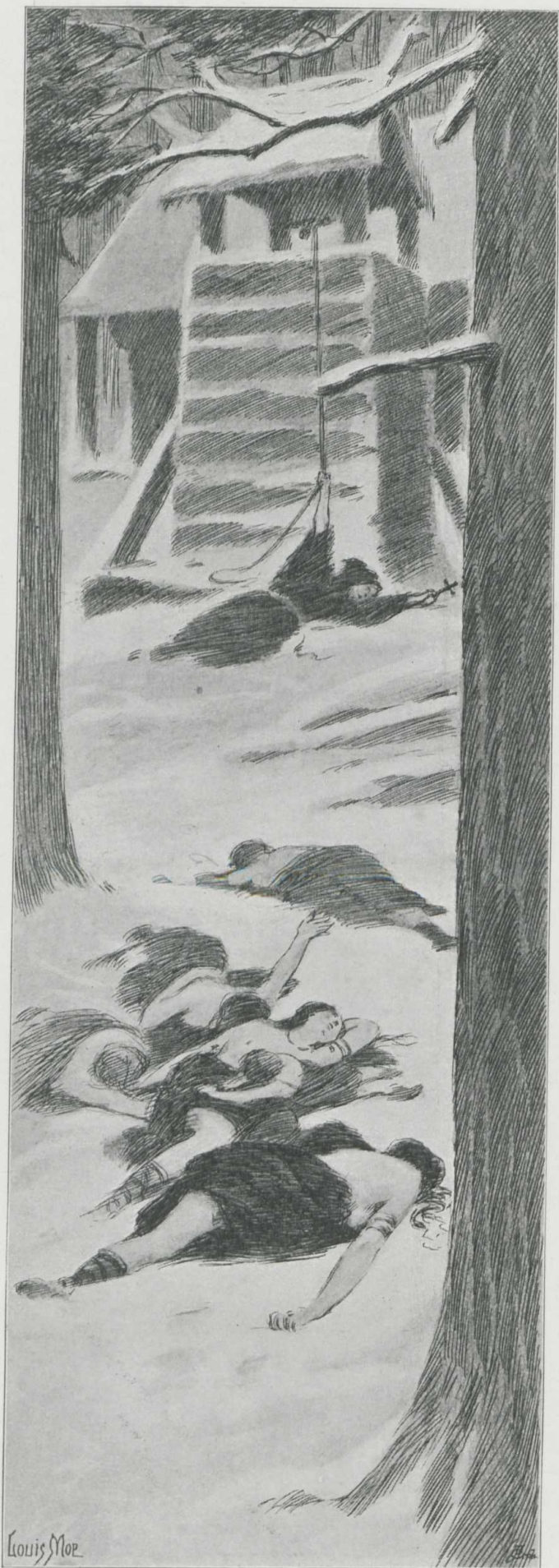
Uldrig havde de set saa rigt et Snille, saa vældig en Magt. Uldrig havde Ræv eller Bjørn eller Ulv eller Odder eller Fuglene paa Kviste tét sig saadan.

Men Bjørnen og Ræven og Ulven og Odderen og Fuglene paa Kviste lærte at agte sig for dem, som var komne til, og hvis List var dybere, hvis Vælde var stærkere end nogens, de hidtil havde havt at kæmpe med.

De lærte at vige Menneskets Spor, som Mennesket fulgte deres. Hjorten spejdede Bueskytten langt borte fra, Haren sprang over fælden, Vildsvinet vэг for Overmagten, saa længe det kunde. Tjuren sloj af Reden, naar Hornet flang.

De løb, — de som ikke lod sig fange og lægge i Nag og gøre til Menneskenes Trælle. De løb, — ind i Skoven, hvor den var dybest, og fjælede sig dér, hvor Mennesket aldrig kom, eller, om det kom der, var vildfarende og bange som de selv.

Og dybest inde aandede Livet som i de tusinde Aar, før de to var strandede paa Skovens Kyst, og deres Børn og Børnebørn og de, der siden kom til, bragte Landet af Lave.

Der var ingen andre Lyde end dem, som steg af Skovens Dyb og døde i dens Gemme. Intet Øksehug overdøvede Spættens taalmodige Hamren paa Træstammerne. Intet Skrig stringrede i Natten uden Uglens, ingen Varde sang uden Fuglen i Lunde.

Der var ingen Hovding uden Ørnen, som fra sin kongelige Rede stuede ud over Landet. Ingen Røver uden den røde Ræv, ingen Voldsmand uden Bjørnen, ingen Viking uden den glatte Ødder i Naen.

Der var ingen Kvinder og ingen Mænd.

Men Solen straalte og Skyerne jog og Bækkene sprang, til de brast i Naen. Bøgen luede over den forte Sø og Egen vred i uantastet Vælde sine Grene. Næstefter duftede sødt og tungt, Roserne blusjede i Krattet, aldrig brudte af nogen Haand.

Tredje Kapitel.

Og Bækken løb i Naen og Naen i Havet, og Aarene gik.

En Dag lød der en Lyd over Landet, som ingen havde hørt før, og som bragte alle Skovens Fugle til at tie.

Der var i den noget af Vindens Sus og noget af Bølgens Brusen. Der var noget af Nattergalens Toner, af de dybe, og noget af Bjørnens Brum. Det lød af Demod og af Styrke og Mod. Det lød af Malm, som naar Vikingerne slog paa deres Skjolde, men stærkere og fuldere.

Og Lyden lød Dag efter Dag, Søndagen stærkere end ellers, enstonig, vedholdende, som om den aldrig kunde aflade, aldrig blive træt. Den lød i Gry, naar Solen steg, den lød i Kvæld, naar Solen sank.

Den lød i Vaar, den lød i Høst.

Men Julenat, da Vikingerne sad og festede i Hallen, lød den saa stærkt, at Gildeslarmen forstummede, og de lyttede alle.

Da var der en, som rejste sig og raabte:

„Det er den hvide Krist!“

Som han havde sagt det, sprang de alle op, og greb deres Vaaben og styrtede ud i Natten.

De kom til en Bakke, den højeste af dem alle, dybt i Skoven. Træerne var fældede og der stod et Hus, som var bygt med et Taarn. I Taarnet hang Kloffen, som klang, og neden for stod to kuttelædte Mænd og drog i Rebet. Saa var der to Kvinder, en gammel og en ung med et Barn, og tre bortløbne Trælle.

Men da de vilde Vikinger løb imod dem med deres Sværd, faldt Munkene paa deres Knæ og sang.

Kvinderne knælede med dem og bøjede deres Hoveder og bad, og de stælvende Trælle gjorde ligedan. Viking-

skaren standsede forundret og stirrede og lyttede, mens Sangen steg mod de kolde Stjærner.

Saa sprang de hedenske Mænd frem og slog til, og Munkene og Kvinderne og det lille Barn laa dræbte paa Jorden. Trællene tog Vikingerne med sig strakte dem paa Offerstedet og slagtede dem til Odins Ære.

Da Skaren var dragen bort fra Højen, bøjede de nøgne Træer sig over de døde, og saa paa det røde Blod, som randt i Sneen. De saa paa Huset med Taarnet, hvor Kloffen hang og tav. Den ene af Munkene holdt Rebet fast i sin stivnede Haand.

Saa vovede Vinden og tog i Rebet og slyngede det frem og tilbage. Kloffen lod igen, enstonig og vedholdende, som om den aldrig kunde blive træt. Munkens Haand slap ikke Taget, men fulgte med, frem og tilbage.

Og Hjorten løftede sine Tæffer og lyttede i den kolde Nat og Vikingerne krøb skrækslagne sammen om Arnebaalet i Gaarden.

Men Skoven ræddedes over den døde Mand, som ringede til Messe i Julenatten. Den ræddedes for denne nye Magt, større end nogen, den hidtil havde kendt, og mere fremmed og sælsom.

Da Vaaren kom var der to nye Munke i Huset med Taarnet og Kloffen.

De ringede og sang og bad, og der kom Trælle til dem og Kvinder og Børn. Men der kom ogsaa mer end én af de vilde Mænd, som havde været med ved Drabet Julenat.

De kom i Tvivl og Trængsel og satte sig hos Munkene og hørte dem fortælle. De kom i Vrede og gik blide bort. De kom i Sorg og gik bort med Glæde.

Saa blev de døbt i Kilden, som sprang under Skrænten.

Og nu kom det saadan, at mangan en fæstede Bo ved Munkenes Hus og lærte af dem at dyrke Jorden. Og mangan af dem, som gik bort, tog Kundskaben med sig.

De ryddede Skoven vidt og bredt og beredte Jorden med Ploven, som Øgnene trak, og lagde det gode Korn

i Mulde. Og Munkenes Gud hørte deres Bøn og gav dem Sol og Regn efter deres Behov og bjærgede dem en gylden Høst i Lade.

En Dag, da Kloffen ringede til Aften, svarede en anden Kloffe fjærnt fra. Og siden kom der flere til.

Markerne brød gennem Skoven, gule og grønne i deres Herlighed og mødtes med hinanden og spændte deres Net over Landet. Kvæget brølte i de fede Enge.

Men Bonden hængte sit Sværd paa Væggen og tog det ikke ned, uden Sjenden landede paa Kysten. Flittig drev han sin Ager og satte Hegn mod Skovens vilde Dyr.

Markerne brød gennem Skoven, gule og grønne i deres Herlighed.

Og mens de drog sig bestandig flere og tættere og bredere over Landet, fornåm Skoven, at nu var dens Herredom endt.

Vikingerne fældede de stolte Træer, fordi de skulde bruge deres Ved, og hvad de ikke tog Nytte af, lod de staa og grønnes. Men Bønderne huggede ned for Føde og gravede Stubbene ud og fordærvede Skoven, fordi de vilde have Jorden, hvor den stod. De tusind Hytter rundt om krævede Tommer, de tusind Arner krævede Ved og Træerne faldt og faldt.

Daglig lod Brændehuggerens Øye i Skoven og hans træge Sav. Stundom fór Jagttoget mellem Stammerne, Bøsserne knallede, Hundene glammede og Skoven fyldtes med Hornets Klang og muntert Hallo. Saa sprang Hjorten med Dødsangst i de fromme Øjne og Haren lagde Ørene tilbage og pilte af Sted. Men sjældent sprang de fra Døden.

For Skoven var længst splittet i hundrede Holme, store og smaa, men ingen større, end at de jagede Dyr lettelig kunde springe til Skovbrynet. Og dér var Ageren, som intet Ly gav.

Og den Tid kom ogsaa, da Jægerens lystige Skare kun sjældent fór gennem Skoven, fordi der intet var at jage.

Forlængst var det sidste Elsdyr ramt af Skyttens Pil og sunken i Mosen, hvorfra dets brune Knokler Arhuns-

dreder efter blev dragne op. De store Hjorte var døde og Bjørnen og Ulven og Barveren, og Odderen fiskede ensom og forfræmt i Aaen. Tjuren var dragen bort, nordpaa, over Vandet. Ornene blev sjældne og smaa.

Saa hændte det jo nok, at en og anden fredløs Skovgangsmand levede derinde paa de gamle Dyr's Vis, — en stafket Stund, til Lovens Mænd fandt ham og rettede ham. Og Skovbetjentens Bøsse knallede, naar han var ude at skaffe til Herskabets Koffen.

Og Smaafuglene sang jo, som før, i Krattet.

Skovens var voldtagen og brudt.

Den stod kun dér, hvor den var taalt, dens Liv var ordnet og regelbundet til Menneskenes Fordel.

De vilde Dyr, den gemte i sit grønne Skod, fik Lov at leve, for saa vidt de tjente til Mennesket Gavn eller Fornøjelse, eller ikke gjorde det fortræd. Men selv den

lille Skovmus og Larven, der gnavede Træernes Blade og Ormen i deres Ved blev jaget af de mægtige Røvere, som havde erobret Landet.

De vilde Skud fik Lov at gro, for saa vidt Menneskene ikke fandt deres Regning ved at fappe dem.

Kloffen som klang fra Skovbakkens i fjærne Vifingetider, ringede Kulturen ind over Landet. Den slog Sværdet af Vifingens Haand og brød den store, hellige Skovfred. Og alt som Tiden randt, blev der hundrede Klokker og tusinde Sværd, som holdt den i Ase, der længtes mod de gamle Dage og rejste sig mod de ny.

Den store Skov af Guds Naade var bleven til de mange smaa Lunde af Menneskenes Gunst.

Vinden suste i de tunge Kroner, hvor Fuglene bo. Men Skovens Gaade var løst. Dens lønlige Længsel laa aaben for Alverden, og Alfærvej gik gennem dens Hjærte.

Skovens var voldtagen og brudt.

Anden Del.

Første Kapitel.

Men skete det, saadan som enhver véd, at Menneskene, de der havde brudt Skovens Magt, tog til i Antal, saa de ikke mere kunde sidde hver i sit Hus og dyrke hver sin Ager.

Jorden kunde ikke føde dem med sin Afgrøde som i gamle Dage, men mangfoldige af dem maatte skaffe sig Livets Ophold paa anden Vis. De nøjedes ikke heller med Dagen og Vejen, men kunde ikke leve, uden de fik mere end de havde Behov, og saa med langt Syn ud i Fremtiden. Hver ny Slægt skabte sig nye Længsler og nye Fornødenheder, og hvad i Faderens Tid havde været rig Mands Overdaadighed, det blev i Sønnens noget, man nødigt vilde undvære, og i Sønnesønnens hver Mands rimelige Ret.

Livet var ikke mere saa lige til at leve.

Menneskene tog sig hver sit Arbejde paa, saadan at alle fandt Føden og der altid var alt, hvad alle skulde bruge. De maatte gøre Arbejdsdagen lang, hver i den Gærning, hvortil han var oplært fra sin Ungdom, og den, som trættes for tidlig, laa under i Kampen for Brødet.

Der var Brug for hver en Mand, og den Tid kom ogsaa, da de hentede Kvinden ud af Stuen, hvor hun sad blandt Blomster og Børn og anviste hende hendes Arbejde.

De slog sig sammen om det, de ikke kunde orke hver for sig, byggede deres Huse Mur ved Mur, dens Stuer Væg ved Væg. Den enes Loft blev den andens Gulv, og over ham boede der atter en og saaledes videre, saa højt de kunde optaarne Huset.

De enedes om store Maal, i Krig og i Fred, alt imens enhver var sig selv nærmest. De samledes i Lyst og i Sorg og i Fare.

Og levede de Væg om Væg i trange Rum, saa var de Kamre trangere endnu, hvori de lagdes ved hinandens Side, naar Døden endte deres rastløse Liv.

Menneskene byggede paa deres By, og Byen blev bestandig større.

Den var hyllet i en Dunst af Sved fra dem, som arbejdede, og badet i en Dug af Taarer fra dem, som led.

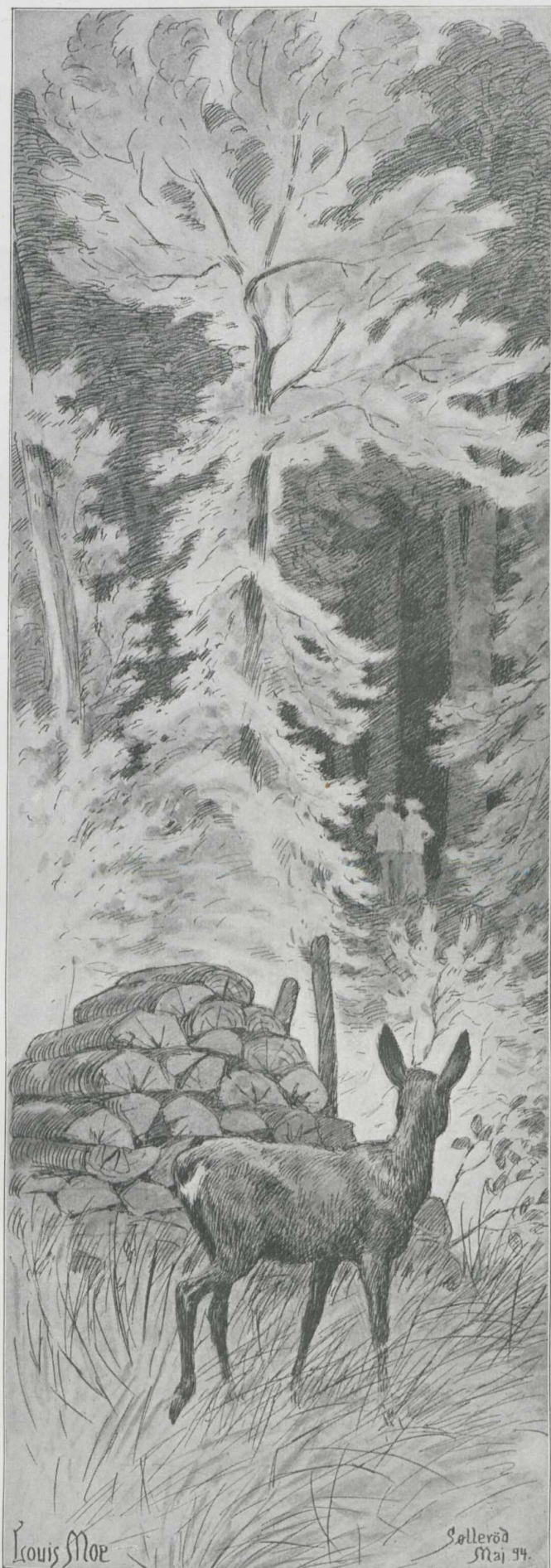
For var der dem, som var lykkelige og fik deres Skæbne lagt saadan til Rette, at de havde mere, end deres dristigste Ønsker krævede, saa var der andre, som hullende og matojede kæmpede fra Dag til Dag mod den nøgne Sult.

Og var der dem, som sov ind paa Silkepuder og vaagnede til Dagens rige Herlighed, saa var der andre, som gav Spillet op og gik til Bunds i fortvivlelse og forbandelse.

Men ingen var der, som bar Vidnesbyrd om, at de var sprungne af deres Lænd, som strandede i Morgengry i hine henfarne Tider med deres uselige Baad paa Skovens Kyst.

De havde intet af deres Levesæt, deres Vaner, deres Dragt. Solen, der steg af Bølgerne nu som den Gang, fandt dem sovende paa deres Leje; Solen, som sank, saa dem aldrig gaa til Hvile. De gjorde Dag til Nat og Nat til Dag.

De havde ikke Fædrenes Tanke og ikke deres Længsler. Deres Daad og deres forbrydelser vare andre og anderledes.

Men dybest i deres Sjæl levede Drømmen om det frie Liv i den store, dunkle Skov, som ikke var mere. Drømmen om Stilheden og Duften og Kraften. Drømmen om Friheden under de evige Love, som styrer Stjærnernes Gang og vinker Blomsten op af Mulde.

Drømmen om Livet og Døden, saaledes som Naturen tilmaaler dem.

Og denne Drøm formummede sig ofte saa sælsomt, at ingen uden den, der erkendte den stærk og hellig i sin egen Sjæl, kunde blive den var hos de stakkels myldrende Menneskebier.

Den duftede i Arbejderens smalle Vindueskarm som en blegfotig Geranium i en skaaret Urtepotte. Den sang bag Sypigens Kvistrude som en bryststyg Kanarieflugl, der fyldte Stuen med sine spinkle Toner og hoppede fra Pind til Pind, og vidste ikke bedre, fordi den var født i Buret som dens Moder før den.

Den aabenbarede sig i Bufetten, den unge Mand stiftede sin elskede, i Myrthefransen om Brudens Haar, i Blomsterne paa de dodes Grave.

Den var i de kunstige Violer, som smykkede Modedamens Hat. Den hvistede i Laurbærtræerne, som stod i deres Ballier, støvede og graa, uden for Kaféernes Døre.

Den var vævet ind i Mønsteret i den fineste Damaskes Dug som i den simpleste Kattuns Kjole.

Og denne Drøms og denne Længsels dybeste Symbol blev Skoven, — den arme, lemlæstede Skov, der laa bag Byen som en Skygge af sig selv, men endog i sin fornedrelse var vældig i Menneskenes Øjne.

Andet Kapitel.

Naar Solen skinnede til Vaar, tog Menneskene i Skoven.

De strømmede derud i tusindvis, til fods, til Hest, til Vogns, de hellige Dage og de sogne. De vandrede under det grønne Lov og brød de første Blomster, som skinnede i Græsset. Der var ikke i Skoven en Karl, saa fattig, han havde jo en grøn Gren i sin Hat, og der var ikke en Pige saa bedrovet, hun gif jo med Blomster i Barmen.

Andægtig lyttede de til Støren, som bredte sit tindrende Bryst i Solen og sang sit Frieri i vilden Sky. De flappede i Hænderne, for at Hjortene skulde springe i Engen til deres Glæde. De holdt sig stille som Mus, for ikke at forstyrre Finken og dens Måge, der pillede Straa til Reden.

De lejrede sig i Græsset og pakkede Madkurvene ud.

Og Skoven, der skyggede over dem, listede sin lønomsfulde Magt ind i deres Sind.

De aandede friere i den lune Vind. Skorpens, som Byens Trængsel og Angst og Arbejde havde lagt om deres Hjerter, løsnedes, og Bitterheden flyede dem. De som længe havde sét vredt, saa med glade Øjne paa de grønne

Blade. De, som ellers knap gad tale, løftede deres Stemme og sang, — til Livets Pris og Vaarens og Skovens.

Og det var tungt at komme hjem igen til Byen. Og alle Øjne saa fremad mod den næste Dag, det bar mod Skoven.

Og siden hen, da Livet var bleven mere fint og mere raat, og Menneskenes Læresfølelse var bleven mindre og deres Skamfølelse større, — da flødes deres Længsel mod Skovens Oprindelighed tættere endnu.

Men den var der og bankede bestandig i deres Puls.

Den aabenbarede sig i Skikkelse af Sommerhuse, som de byggede sig i Skovbrynet for at kunde bo dér paa den Tid af Aaret, hvor Længslen var stærkest i deres Hjerter. Naar Solen brændte paa Byens Stenbro, flyttede de derud — eller de sendte deres Kvinder og Børn derud og kom selv, naar Dagens Gærning var endt.

De byggede sig pragtfulde Skovhoteller og Restaurationer, som loffede med alt, hvad der kunde kildre Gansen. Der sad de og plejede deres Bug. Og Vinen tryktes dem mere liflig og Røgen fra Cigaren steg smukkere i Vejret, naar Vinden viftede i de brede Kroner, og Skovblomsterne duftede tæt ved.

De kunde ikke danse i Byen paa den Tid, de maatte danse i Skoven. Menneskene var de samme, Musikken den samme — al Ting ens. Og ligesuldt følte de det som noget andet, fordi de fra Gildeshusets Ruder kunde se ind i den dunkle Skov.

Og skulde de mødes til Fest for noget af det, de havde skrevet paa deres Faner, da maatte de mødes i Skoven. Kun dér fandt de Ord til at tolke deres Begejstring. Kun dér fik de Luft i Sang for det, der for en Stund løftede dem ud af Dagens Trængsel og gav deres Sjæle Vinger mod Sky.

Saaledes drog de i Skoven og aflagde ingen af deres Vaner og Tilbøjeligheder. De bar blot Gadens tomme, taabelige Liv derud og hvirvlede saa megen Støv over Lovet, saa det ældedes for Tiden.

De troede, de var i Skoven.

Og de var det ogsaa — saa langt deres blege, lille Længsel kunde bære dem ind.

Tredje Kapitel.

Men der var ogsaa dem, der kom dybere ind i Skoven, fordi deres Længsel var større og tættere i Pagt med Skovens egen Hemmelighed.

Der var dem, som var større end det Menneskemaal, der var justeret for deres Tid.

Dem, som saa over alle de myldrende Hoveder og talte dem. Dem, som saa Daarligheden i det, alle de gridste Hænder greb efter. Dem, som skelnede Disharmonien i de mange hidfige Raab.

De drog sig stundom ud af Drimlen og vandrede ene med sig selv dybt ind i Skoven, hvor Drømmen bor.

De søgte et Sted at sætte deres fod, hvor der ikke var noget andet fodspor. Som de første to, der vandrede i Skoven, brød de ind og bestandig indefter, til de følte sig langt nok borte fra det, de vilde fly.

Og Skoven lukkede dem ind i sit grønne Tempel og stillede dem Ansigt til Ansigt med Guden, de søgte.

De knælede paa den Jord, hvoraf de var fødte, skriftede deres dristigste Drøm og deres lønligste Tvivl. De sugede Skovens Duft og Lyde med alle deres Sanser og spændte nye Streng i deres Sjæl.

Saa gik de ud igen med lysende Øjne, med fastere Vilje end før, med større Hast og større Vinger.

Og der var dem, der var mindre end det Maal, hvormed de skulde maales.

Dem, som forvirredes og mistvovlede i Drimlen, fordi de ikke kunde se andet end Hadet og Begærigheden i Naboens Øjne, og ikke kunde høre sig og ikke duffe sig og ikke finde ud af, hvor det bar hen.

De kom til Skoven for at finde et Fristed, hvorhen

Korfølgerne ikke kunde naa dem, hvor de kunde lukke deres bange Øjne og gemme sig for alle vildene Tanker.

Og Skoven holdt sit grønne Skjold over dem, som over sine andre Flygtninge. Den lagde sin milde Skygge over deres Vunder og sænkede sin Stilhed i deres Sjæle og gav dem Fred.

Og nogle af dem listede sig med nyt Mod tilbage til Drimlen for atter at styrte sig i den haabløse Kamp.

Men andre turde ikke og gav sig Døden i de stille Lunde.

Og der var dem, som elskede.

De drog til Skoven for alles Øjne, hvis Lykken var dem huld og deres Elskov uden Fjender. De mødtes derude i Løndom — naar Stjernerne blinkede frem og Duggen faldt i Dale — hvis Menneskene saa vredt til deres Kærlighed.

De fandt dybere ind i Skoven end nogen anden, fordi deres Længsel bar dem sikkert derhen, hvor der var lønligst.

Og Skoven tog dem tættere i sin favn end nogen anden, fordi den kendte deres Længsel bedst.

Den virkede dem det færeste Brudelin af alle sine duftende Blommer, og den stod trofast Riddervagt om deres Kys. Den forvarede deres dyre Hemmelighed til Døden.

Naar de saa drog bort, og deres Hænder skælvede i hinanden og deres Øjne talte, og deres Læber tav, saa vævede Skoven sin grønne Herlighed ind i Mindet om deres Lykke.

Og det hændte, at mange, mange Aar efter en lille fugl sang det frem for deres gamle Øjne, en grøn Gren viftede det ind i deres trætte Sind.

Tredje Del.

Det, som nu skal fortælles, er noget, som ikke er sket. For endnu kuper Skoven sig herlig og grøn, og er den kun en Skygge af sig selv, som den var i henfarne Tider, saa har jo vi, der vandrer i den, ikke kendt den anderledes.

Men det er vist, at en Gang sluktes Stjernerne paa Himlen, og en Gang brister det, som lyser for Menneskene og samler dem og stiller dem ad.

En Gang vil Mænd og Kvinder komme sammen for enhver Tings Skyld, undtagen for den Elskov, som ikke er god og ikke ond, og ikke véd af Aarsag og ikke af Folge.

En Gang vil Skoven dø.

Og han, der plantede Skoven og gav Stjernerne og Elskoven Ild, han lade naadig den, som skriver dette, og de, som læser det, dø forinden.

For da vil der blive forunderlig bart i Landet.

Da vil Livet rinde saa hastigt og let, og blive saa bitterlig fattigt. Da vil der være Bod for alle Savn, og Lykken vil være død.

Da vil Menneskene styre Bølgens Løb og Vindens

Skæbne over Landet. Og ingen Sinde vil et dristigt Onske storme Himlen, og intet Sted vil en munter Lærke stige syngende i Sky.

Da vil intet hændes, som man ikke véd. Da vil der ikke være nogen Angst og ingen Glæde.

Men paa den Tid vil der sidde en Pigelil i sit Kammer og læse i en meget gammel Bog.

Hun læser om Skoven, der loves trindt om Lande.

Om Vinden, der suzer i de tunge Kroner, hvor fuglene bo. Om stærke ranke, Stammer, der stræber i Sky og bærer Livet gennem Vintrens hvide Vrede til Vaaren. Om tusind Blomster, der virker lønlig et broget Tæppe under Mulde og breder det ud, naar Solen melder, det er Tid.

Hun mærker Blomsternes Duft, og fuglene synger fra Bogens gamle Blade.

Hendes Øjne straaler, hendes Kinder gløder. Hun føler i sit Blod en Længsel, hun ikke kendte før.

Saa naar hun da til Ende med Bogens Herlighed og luffer den i og ser sig om og græder bitterlig.

Axel Helsted pinx.

UNDERVISNING PAA LANDET.

ALFR. OLSEN: BLOKHUS.

JYLLAND.

Af FRANZ v. JESSEN.

Kom man ad Søvejen, saa var det Domkirken, Bispegaarden, Kasernerne og de nye Skoler, man først saa. Skoven og Agrene paa den bakkede Kystlinje hældede ind imod den store, østjydske By, og de hvide Sejlere og de sorte Dampere havde Bud til dens rummelige Havn. Og kom man med Jærnbansen — havde man rullet igennem de svale Skove, der spejlede sig i stille, solbeskinnede, flade Fjorde, dampet frem mellem fede Marker og lyngbegroede Bakker eller faret hen over en lang Dæmning, mod hvis rørbevexede Skrænter en blaa Sø skvulpede — saa var det

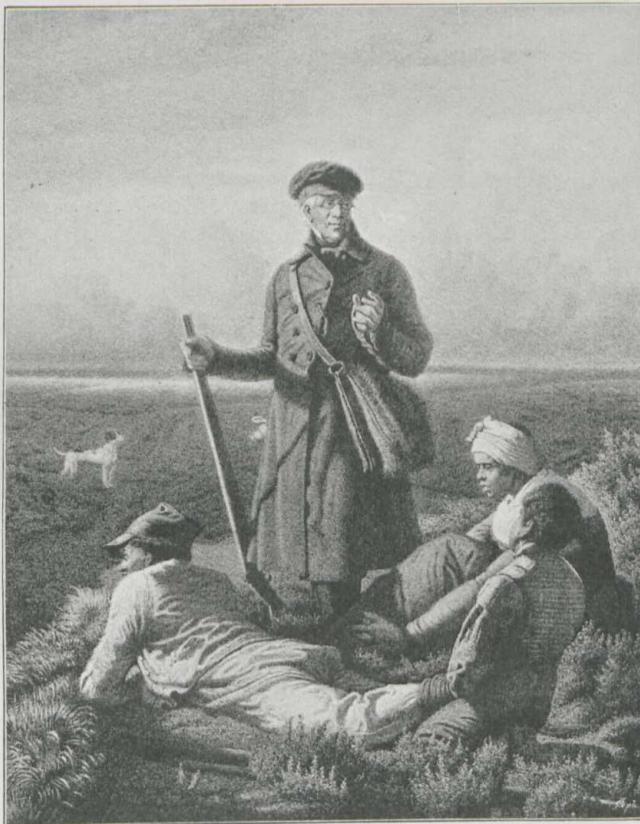
atter Kirkens sylespidse Taarn, Kasernerne og Skolerne, man først fik Øje paa.

Men det var nok ellers ikke alle disse gamle og ny Herligheder, der udgjorde Byen. Kirken var til Helligdagene — de lange, tavse Højtider, som dens ærværdige Klokker ringede ind og ringede ud. Kasernerne var til en Slags Pynt, og Skolerne var byggede i dyre Domme til Brug for de Proletarunger, hvis Tal voxede saa rivende for hvert Aar, der gik.

Nej — Byen bestod nok af en tre-fire store Kontorer, uden for hvis Vinduer der laa lossende og ladende Dampere, og saa for Resten af en Mængde gamle, lave Huse med Gaarde, der kunde rumme Snese af Bøndervogne, og hvis nette, renlige Facade havde delt sine 6 Fag mellem hvide Gardiner og Urtepotter paa den ene Side

og Ris-, Mel- og Frøsække paa den anden. Der var ogsaa Steder i den østjydske By, hvor store Spejlruder fremviste tærnede Bomuldstøjer, udmærket Skjortelærred og kulørte Sjalere. Og inde i de snævre Stræder, hvis Husrække hist og her var afbrudt af blomstrende Frugthaver, som dryssede hvide Blomsterblade ned over den toppede Stenbro, dér laa gamle, grundmurede Forretninger, hvis Fædre og Sønner i Mands Minde havde solgt Skovle, Harver og River til Omegnens skiftende Slægter.

Der var aldrig mange Mennesker paa Gaden i den østjydske By, men færrest var der dog om Søndagen. Naar Formiddagssolen bagte over det store Torv, saa Hotellet maatte rulle alle Persiennere ned, listede en Officer sig langs den smalle Skygge, og alle Gadespejlenes Øjne saa ham dreje ind til Larsen. Han skulde spise Frokost paa den Tid — det vidste de alle, saa det kunde ikke forbavse saa meget som, at Hansens Datter i Dag havde sit nye Overstykke til 22 Kr. paa. Men de Folk saa jo rigtignok heller aldrig paa det, naar det gjaldt den Datter. Saa laa Torvet igjen en halv Time hen i solet Øde. Sagen var den, at alle Mennesker naturligvis var til Musik i Skoven. I hvert Fald Damerne og hele Ungdommen; Mændene blev hjemme og sad i Lysthuset i Skjorteærmer og læste Stiftstidenden eller forede Hønsene.

CHR. DALSGAARD: BLICHER PAA HEDEN.

Det var en udmærket Søndagshvile. Og den kunde behøves.

Thi om Hverdagen var der travlt i den østjydske By. I de store, fornemme Kontorer, under hvis blanke Ruder og elegante Façader Bugtens blaa Bølger skvulpede, holdtes der Bog med Smør i Centnere, med Dampskibsladninger af Rug, Hvede og Byg og med Jærnbanevogne fulde af Ægkasser eller Frøsække. Og i de smaa, mørke Kontorer, hvor *Kundecigarkassen* altid stod aaben, tingedes der om den nøjeste Pris, mens Vognene rullede ind i Gaarden og tømte deres Indhold paa Kornlofter, i Lagre eller i de gamle Butikker.

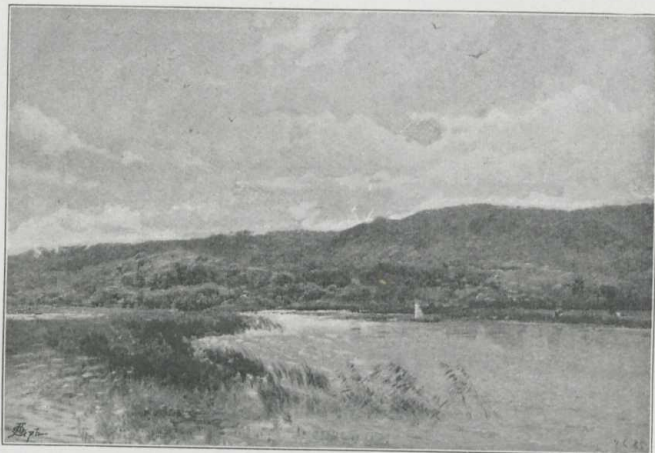
Der blev bestilt noget i den store, østjydske By. Men det var kun ved Havnen, at der var en Smule Larm. Ingen Fabriker støjede eller prustede sort Røg ud af lange Skorstene, og derfor bevarede Byen sin smilende Landsbykarakter med solbeskinnede Haver og lysmalede Smaahuse. Der var stille i den. Den tjente

CHR. ZACHO: AÆN I SÆBYGAARD SKOV.

sine Penge, den voxede sig stor og betydelig ved det prunkløse Arbejde, som dens Tusinder af flittige, taalmodige Hænder og sikkert regnende Hoveder udrettede bag lave Døre og smaa Vinduer med Gyldenlak og Pelargonie i de renskurede Karne.

Og alligevel! Naar Hundreder af Heste trampede i den ujævne Stenbro, naar stærke, bredbringede Hingste, hvis silkefine Manke var gennemflettet med brogede Baand, vrinskede og stejlede, naar lange Rækker af spættede Køer brølede — — naar de spækkede Tegnebøger og de struttende Punge tømtes, mens Glassene klirrende slog mod hverandre og Næverne mødtes i et klaskende Tag, og naar Piskene smældede og Ederne knaldede var der saa ikke Larm i den østjydske By? Bonden gik tavs og tung i den evige Rundkreds med Hesten efter sig; men hans smaa fiffige Øjne fulgte uafbrudt de lange, gule Kapper, der spadsede Torvet rundt og følte hist paa en Kode, der paa en Ryg, og naar en af dem stansede foran ham, saa tingede han saa stædigt om sin Pris, at Prangeren gik, kom igen, gik og kom, indtil de begge troede at have snydt hinanden. Og naar det saa blev Aften, og Markedet ryddedes, saa blev der sunget paa alle Vogne, som rullede ud i det bakkede, frodige Land, mens der inde i det lave, mørke

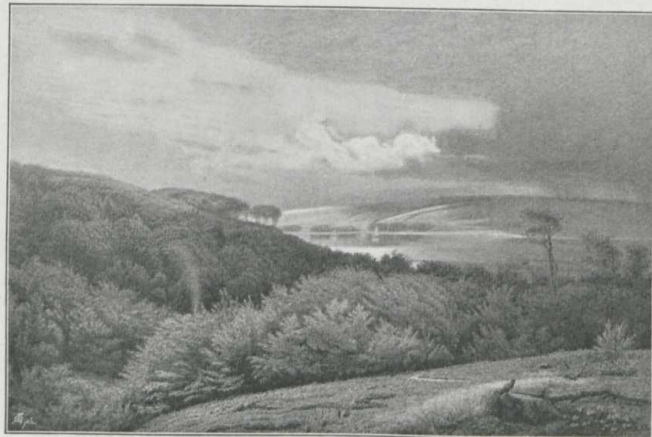

GOTF. CHRISTENSEN: JUL SØ.

Kontor, hvor *Kundecigarkassen* stod gabende tom, blev talt Sedler og store Sølvbunker. Og paa Torv og Gade dampede endnu den friske Gødning. —

Uden om Byen laa Skovene — gamle Herregaardsskove med Bøg og Eg paa muldede Bakker og unge Kommuneskove med velholdte Stier, Bænke paa de berømteste Udsigter og Restaurationer paa de mest befærdede Veje. Hvor Skoven slap, begyndte Chausseen, der — bred og lige, skygget af rødbrune Popler — løb mellem Agre og Marker. Det raslede i tunge Hvedeax, vide Rugmarker bølgede i lange Dønninger, Byggens silkeblanke Vipper sugede Solen til sig, og i den grønne Havre stod røde Valmuer og blaa Kornblomster. Fra Kløveren, der duftede sødligt og sommerligt, hævdede Køerne deres tunge Hoveder, da jeg travede forbi. Det bar fremad — fremad mod Vest, stadig følgende den brede Chaussé, mens Solen steg, og Byens, slanke Domkirkespir blev mindre og mindre, naar jeg vendte mig i Sadlen. De rappe Hove slog mod den haarde Vej, Lædertøjet knirkede, og Fluerne summede om Hestens Øren. Giv Tid, giv Tid — nu er du morgenfrisk og vil gaa paa, men der er langt igjen, inden vi ere ved Maalet. Jeg klapper Din skælvende, fintaarede Hals, og saa hvile vi os lidt, inden det atter skal gaa i Trav op ad Bakker . . . de mange Bakker, der ligger imellem os og Maalet.

Det er Søndag. Kroerne i de store, velhavende Landsbyer have hejst Dannebrog, paa Vejen gaar pyntede Piger Arm i Arm, og Karlene sidde paa Grøftekanten

H. FOSS: KOLDING FJORD.

i rene Skjorteærmer og ryge Pibe. Bondekonen ser til Urterne i Haven, og Bonden gaar langs Markstien og tæller sine Fold. Den hvide Kirke ringer til Højmesse. Paa Vejen ruller tunge Vogne med fuldtbesatte Agesæder forbi, trukne af blanke, stærke og velholdte Heste. Fra de pyntelige Gaarde kommer Karlen med Tøjrekøllen paa Nakken for at flytte de spættede Køer. En Hund farer gøende frem. Bag de smaa grøntindfattede Ruder stirrer en Rede af blonde Børn ud paa den forbifarende Rytter. Udenfor et flunkende nyt Andelsmejeri staar de blanke Kar opstillede i lange Rader. Alle Vinduer i Landevejskroen ere aabne; i den lave Dør, der er prydet med det kongelige Navneziffer, staar Kromanden og hilser; en Sky af Tobak og en Larm af Glas og Stemmer strømmer ud af Vinduerne.

Det er Søndag og Sommer.

Nu drejer Vejen af stik imod Vest; Poplerne holde op, og Hovene synke ned i Sand. Afstanden mellem Gaardene voxer, og der er store bare Pletter i det tynde Korn. Det er, som om Himlen højner sig. Alt er tyst og højtidsstemt. En Lærke farer op foran Hestens Hoved og hænger kvidrende i den solfyldte Luft. Saa tier ogsaa den bag mig, og da jeg naar Bakkens Top, ser jeg vidt frem over øde Sletter.

Det er Heden.

Dybe Hjulspor mærke den sandede Vej. Til begge Sider breder Lyngen sit filtredetæppe, hvori hist og her en Bævreask friske Grønne lyser. En Studevogn skrumler forbi, og Bonden nikker med sit *Guds Fred*. Et lyngtækt Hus med en lav Længe, og et Par magre Faar med en rødskolet, blond Unge til Vogter, en gammel, strikkende Mand — det er det, som afbryder Vejens soledede Ensformighed. Intet Skrig fra en Fugl, intet Hundeglam skræmmer den uendelige Stilhed. Lyngtæppet bølger sig blødt i lave Høje, og den gule Sandvej følger det i sit evige op og ned; men ingen Runding er saa høj, at den spærrer Horizonten. Det blegrøde Flor af Lyngens Klokkeblomster strækker sig helt derhen, hvor den azurblaa Himmelkuppel berører Jorden.

Der springer en Hare — der klager en Hjejle. Midt i Lyngen knejser med Krone og Navnetræk den kongelige Milepæl. Og Vejen snor sig som en lang, gul Snog videre frem mod den næste Milepæl uden Forandring, uden Afvexling, uden Stansning.

Atter et Hus — og derhenne et til! Hvor kommer de fra? Hvad har tryllet dem frem i denne blomsterklædte, øde Ørken? Der er endog Mænd, som arbejde trods Helligdagsfreden — krumbøjede, tavse Mænd, der dyrke denne golde, ubarmhjærtige Jord. Hakken

suser gennem Luften og svupper i Sandet. Lyngen er ryddet paa et stort Stykke, og uden om det hvide, lyngtækte Hus er der plantet Hegn. Smaa Graner pippe frem gennem Lyngen, der er skrællet af i en snæver Cirkel uden om dem. Der er ogsaa smaa Agre ved disse Huse: den kortstraaede Rugmark er som et Regiment Soldater efter et blodigt Slag — Geledderne ere tyndede ud, og de enkelte Ax raabe til hinanden. Men det er dog Korn, og det vil dog en Gang kunne høstes.

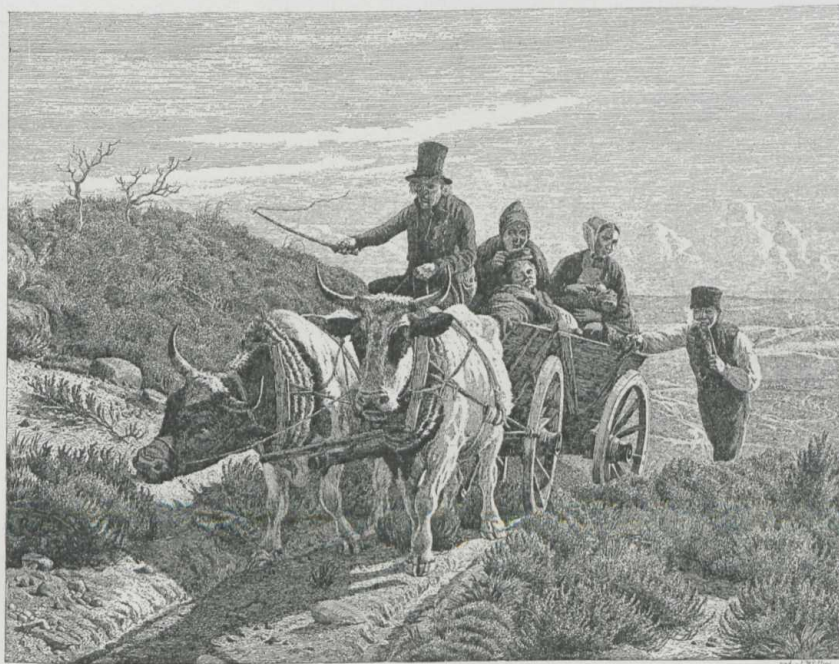
En stærk Luft af Gran slaar mig imøde, og omme bag en kuglerund Hedebakke begynder saa Plantagen, *Hedskoven*. Vejen vedbliver at være lige sandet og træls, men til begge Sider staar Gran og Fyr i tætte Rækker. Deres lysegrønne Toppe glinse i Solen, men deres Rod ligger i blaasort Skygge. Hestens Hoved sprænger de glitrende Spind, som Edderkoppen har trukket over den gule Vej, hvorpaa travle Myrer pile afsted. Uafbrudt drysser de gamle, brune Naale. Under deres tætte Lag er Lyngen længst kvalt, og Sandet forvandler sig til Jord, gødet Jord, der skal bære

Fremtidens Skove og Agre.

Fremtiden! Den har Jylland vel for sig. Dets Byer voxer sig store og stærke i fjærn Selvstændighed fra Hovedstaden, og dets Hede med Lyngmarker og sure Moser vil en Gang blive vundet helt ind som Opland for nye Kjøbstæder, der vil rejse sig paa syv Lynghøje.

Thi den brune Hede er ikke mere en Ørken, hvor Hjejlen fløjter, og den ensomme Jæger vader gennem Lyngen og hviler sig ud hos Rakkerfolket. Mergelbanernes Spor have gennemkrydset den, Hakkens Slag suser gennem Luften, Mosedragene forvandles til Euge, og den grønne Gran giver Skygge og Læ for Nybyggerens Hus, hans sparsomme Ager og hans lille Hjord. Den soltørrede Lyng knitrer, blusser og flammer, og af dens Aske rejser sig de nye Egne — det nye Land, som Jylland vinder ind i sit golde Centrum. Stedse videre og videre flammer det knitrende Ildhav, til det i Øst støder paa Frugtbarheden og i Vest paa det hvide Sand. Og saa snart den sidste Glød i Lyngens sejge Stængel er slukt, saa møder Pioneren med sin Spade og Hakke. Hans brede Skikkelse er den eneste, der rejser sig op over den øde, afsvedne Slette, og naar han første Gang hæver Hakken til Slag i den haarde Ahl, saa drøner det i den uhyre Stilhed, som ikke er bleven afbrudt gennem Aarhundreder. Han er alene — saa langt han ser over den rygende Aske er Jorden hans. Men ogsaa dens Fremtid er hans.

Den er saa rig paa Løfter, denne harpixduftende

OTTO BACHE: PAA VEJEN TIL MARKEDET.

F. VERMEHREN: FAAREHYRDEN PAA HEDEN.

Granlund med de lysegrønne Topskud. I Midten er den tættest og højest. Mod Vest skraaner den i en lige Linje nedad, som var der spændt en Snor fra den højeste Top til det sidste lillebitte Træ, der skjælver for Vestenvinden. Og her ude — paa den anden Side Hedeskoven — her sitrer det alt: Lyngblomstens Klokker rasle, Bævreaspens ryster sin forkomne Krone, og i den forkrøblede Egepur piber den evige, den ubarmhærtige Storm. Sandet begynder at fyge under Hestehovene, Hjejlen hopper urolig fra Tue til Tue, og Hugormen bugter sig gennem den tætte, uovervindelige Lyng.

Fremad. Lad os dreje med Vejen og komme bort fra denne sukkende Ørken, hvor Forhaabningerne ikke vil trives.

Naar vi har naaet Søen dernede, saa er der ikke langt igjen. Tæt derved begynder de store Skove, som borer sig ind i Heden fra de smilende Smaasørs Bredder og fra Aaens Enge, og midt i dem ligger *Bjærget* — den største af Hedens Sandhøje. Der er allerede en Mængde Vogne paa Vejen derop — Vogne med Stude, med velnærede, østjydske Heste og med magre, trætte Krikker fra den nærmeste Omegn. Der er ogsaa Bicycler — hvorfor skulde der ikke være Bicycler ogsaa i Midtjylland? Vi maa give os Tid op ad denne stejle Vej, hvor der næsten er Trængsel, og det vil ogsaa vare længe, inden Karlen i det lille Hotel tager sig af den trætte, varme Hest.

Her skal være Møde.

Mellem Mindestene over døde Stormænd gaar Bønderpigerne Haand i Haand og plukker Blomster, som de flette til Kranse og slynge om de pyntede Hatte. Det stinker af daarlig Tobak overalt. I Vadmel gaar Husmændene fra Egnen og fra Heden omkring paa *Bjærgets* flade Top og taler langsomt og sindigt om Tiderne. Paa Hotellets Veranda sidder Byfolkene og drikke lunket Øl. Ude i Skoven, der voxer helt op ad *Bjærgets* ene Side, spadserer Piger og Karle i store

Klynger. En Mængde forsigtige Tilhørere have for at sikre sig Plads allerede lejret sig om Talerstolen, der er tømret op af uhøvlede Brædder og smykket med et Par Bøgegrene og norske og danske Flag. Der høres ingen støjende Udbrud. Den straalende Sommersol skinner over *Bjærget*, hvorpaa flere Tusinde jydske Almuesmænd har givet Møde for at høre den store Nordmand. De har læst hans Lov i de ihærdige Blade, hvis Repræsentanter allerede have taget det ru, hinkende Referentbord i Besiddelse. De have hørt om ham som en mærkelig Mand, der rejste viden om og prædikede Fredens store Evangelium. Og denne Sommer-søndag har da lokket dem til *Bjærget*, hvor der er rejst Mindestene for alle dem, der har gjort dette Sted berømt ved deres Taler til det store Folk.

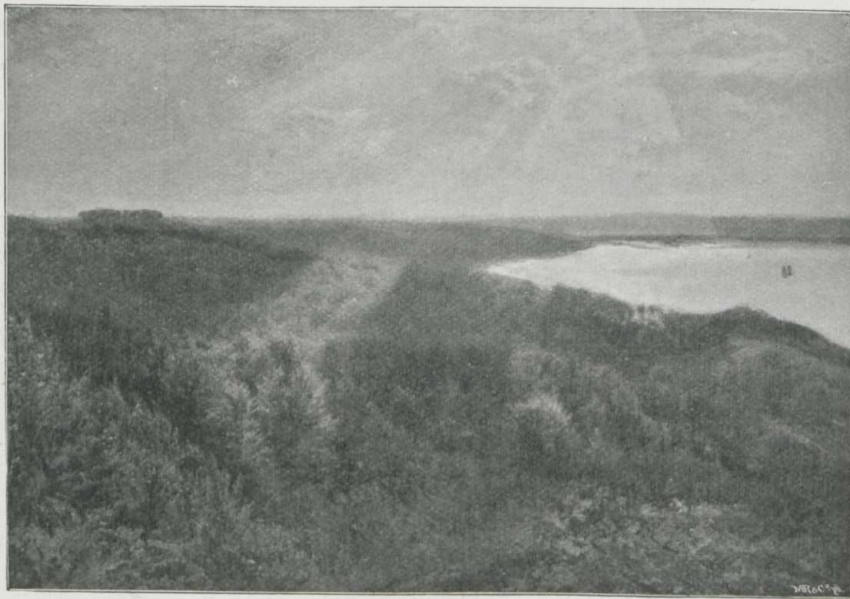
Og Stedet er velvalgt. Fra dets Top ser man ud over Jylland — dets Hede imod Vest, dets Marker og Skove mod Øst. Ved dets Fod skvulper smaa, aakandebegroede Søer, og dets Kongetaarn

hæver sig op over gamle, frodige Skove. Midt i Jylland knejser det og kalder til Samling.

Nu lyder Fanfaren. Og medens der inde fra den svale Skov allerede høres Sang — et Chor af dybe Mandstemmer og skingre Kvintetoner, der tungt, kraftigt og karakterfuldt synger om:

Moders Maal er himmelsk Lyd,
Saa vide som Bølgen blaaner,
Moders Røst er den spædes Fryd,
Og glæder, naar Issen graaner,
Sødt i Lyst og sødt i Nød,
Sødt i Liv og sødt i Død,
Sødt i Eftermælet!

— medens denne Sang runger ud fra Skoven, strømmer alle til, og Talerstolen indrammes af andægtig lyttende Mennesker.

GOTF. CHRISTENSEN: »MUNKEBJÆRG».

WILLIAM J. BROWN

F. VERMEHREN: FAAREHYRDE PAA HEDEN.

Granlund med de lysegroenne Topskud. I Midten er den tættest og højest. Mod Vest skraaner den i en lige Linje nedad, som var der spændt en Snor fra den højeste Top til det sidste lillebittne Træ, der skjælver for Vestenvinden. Og her ude — paa den anden Side Hedeskoven — her sitrer det alt: Lyngblomstens Klokker rasle, Bævre Aspen ryster sin forkomne Krone, og i den forkroblede Egepur piber den evige, den ubarmhæertige Storm. Sandet begynder at flyde under Hestehovene, Hjejlen hopper urolig fra Tue til Tue, og Hugormen bugter sig gennem den tætte, uovervindelige Lyng.

Fremad. Lad os dreje med Vejen og komme bort fra denne sukkende Ørken, hvor Forhaabningerne ikke vil trives.

Naar vi har naaet Søen dernede, saa er der ikke langt igjen. Tæt derved begynder de store Skove, som borer sig ind i Heden fra de smilende Smaasøers Bredder og fra Aaens Enge, og midt i dem ligger *Bjærgen* — den største af Hedens Sandhøje. Der er allerede en Mængde Vogne paa Vejen derop — Vogne med Stude, med velnærede, østjydske Heste og med magre, trætte Krikker fra den nærmeste Omegn. Der er ogsaa Bicycler — hvorfor skulde der ikke være Bicycler ogsaa i Midtjylland? Vi maa give os Tid op ad denne stejle Vej, hvor der næsten er Trængsel, og det vil ogsaa vare længe, inden Karlen i det lille Hotel tager sig af den trætte, varme Hest.

Her skal være Møde.

Mellem Mindestene over døde Stormænd gaar Bønderpigerne Haand i Haand og plukker Blomster, som de flette til Kranse og slynge om de pyntede Hatte. Det stinker af daarlig Tobak overalt. I Vadmel gaar Husbændene fra Egnen og fra Heden omkring paa *Bjærgets* flade Top og taler langsomt og sindigt om Tiderne. Paa Hotellets Veranda sidder Byfolkene og drikke lunket Øl. Ude i Skoven, der voxer helt op ad *Bjærgets* ene Side, spadserer Piger og Karle i store

Klynger. En Mængde forsigtige Tilhørere have for at sikre sig Plads allerede lejet sig om Talerstolen, der er tøret op af ubevlede Brædder og smykket med et Par Bøgegrene og norske og danske Flag. Der høres ingen støjende Udbrud. Den straalende Sommersol skinner over *Bjærgen*, hvorpaa flere Tusinde jydsk Almuesmand har givet Møde for at høre den store Nordmand. De har læst hans Lov i de ihærdige Blade, hvis Repræsentanter allerede have taget det ru, hinkende Referentbord i Besiddelse. De have hørt om ham som en mærkelig Mand, der rejste viden om og prædikede Fredens store Evangelium. Og denne Sommer-søndag har da lokket dem til *Bjærgen*, hvor der er rejst Mindestene for alle dem, der har gjort dette Sted berømt ved deres Taler til det store Folk.

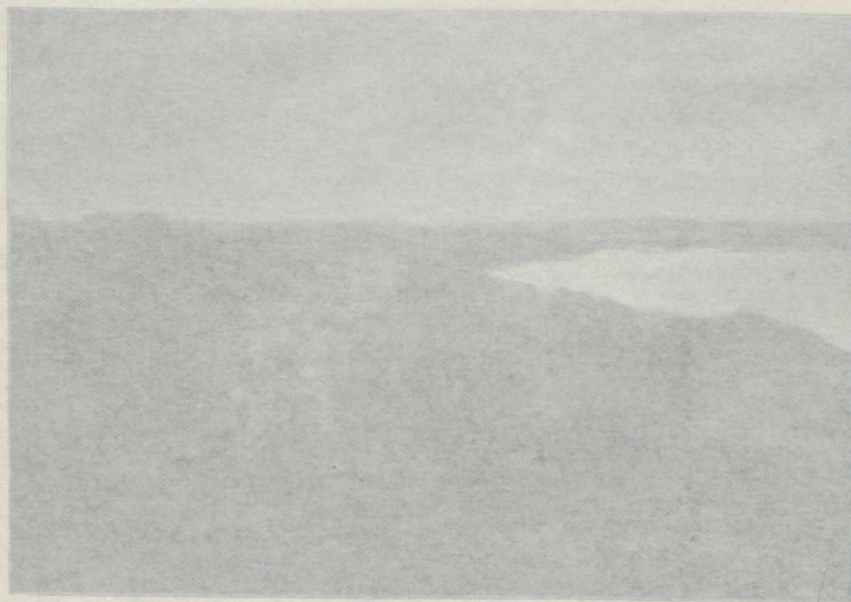
Og Stedet er velvalgt. Fra dets Top ser man ud over Jylland — dets Hede imod Vest, dets Marker og Skove mod Øst. Ved dets Fod skvulper smaa, aakapdebegroede Seer, og dets Kongetaarn

hæver sig op over gamle, frodige Skove. Midt i Jylland knejser det og kalder til Samling.

Nu lyder Panfaren. Og medens der inde fra den svale Skov allerede høres Sang — et Chor af dybe Mandstemmer og skingre Kvindetoner, der tungt, kraftigt og karakterfuldt synger om:

Moders Maal er himmelsk Lyd,
Saa vide som Belgen blaaner,
Moders Røst er den spædes Fryd,
Og glæder, naar Issen graaner,
Sødt i Lyst og sødt i Nød,
Sødt i Liv og sødt i Død,
Sødt i Eftermælet!

— medens denne Sang runger ud fra Skoven, strømmer alle til, og Talerstolen indrammes af andægtig lyttende Mennesker.

GOTF. CHRISTENSEN: "MUNKEBJÆRG".

9. 5. 86. Seabæk 1. 1. 95

GOTTFRED CHRISTENSEN PINX.

ALFRED JACOBSEN & V. WINKEL & MAGNUSSEN.

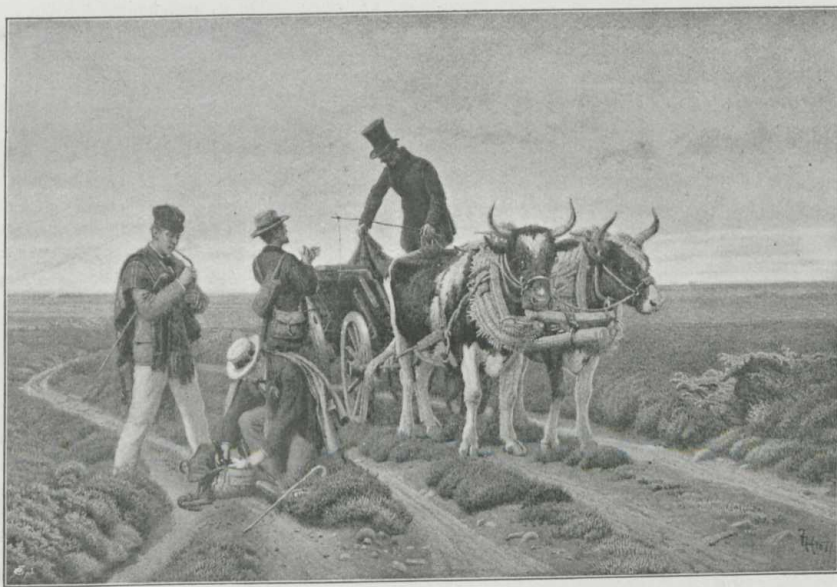
HIMMELBJERGET.

Der er som i en Kirke inde under de gamle Træer. Sangen ruller hen under Løvhvelvingerne, og alvorsfuldt, højtidsklædt lytter den store Menighed til de første Velkomstord fra Talerstolen. En Solstraale baner sig Vej gennem Bøgekronerne og spiller paa Flagene. Et lille Barn begynder pludselig at græde og tysses til Ro. I den store Stilhed høres Hestenes Gumlen paa Holdepladsen. En Fugl flyver raadvild hen over de mange Hoveder og pipper forskræmt. Saa bliver igjen alt stille.

Den store Mand træder frem og blotter Hovedet. Solstraalerne har flyttet sig fra Flagene hen paa hans røde, graasprængte Haar. De fleste folde Hænderne; Kvinderne slaa forventningsfuldt Øjnene ned og sukke.

Endelig begynder han at tale. Det fremmede Sprog, der knalder og smælder, faar dem først til at studse, og nogle unge Bønderpiger smaafnise. Men lidt efter lidt som den store, røde Nordmand taler sig varm, slaar i Talerstolen og fordyber sig i lange, perlende Perioder, fanger han Forsamlingen. Han skildrer Krigens Rædsler. Hans Stemme vibrerer, han stryger sig med Haanden

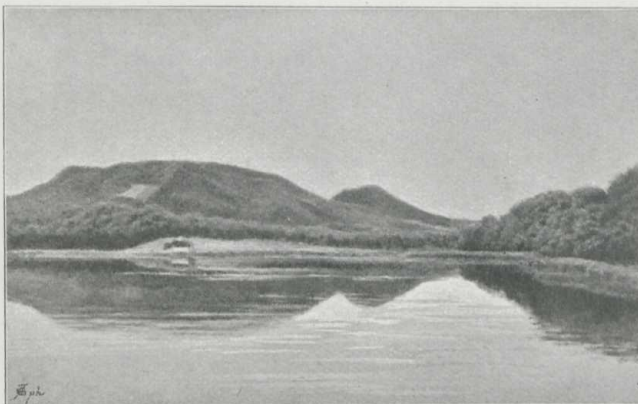

FR. HENNINGSSEN: PAA FODTUR.

gjennem det lange, røde Haar, hans Øjne funkler bag de skarpe Brillen. Hver Gang han kommer til et nyt Billede, er det, som om han skiftede Instrument. Trompeter skingre, Basuner bruse, og mægtige Orgeltoner fylde til Slut Rummet.

Tæt og ubevægelig som en Mur presser Tilhørerne sig om Taleren. Mændene have stukket Piben i Lommen; de rynker Panden og stirrer stift frem for sig. Kvinderne hænge med lysende Øjne og halvaaben Mund ved Nordmanden, som løfter begge Hænder op mod det lysegrønne Løvtag, der er forgyldt af Eftermiddagssolen.

Men nu skifter han atter Instrument. Nu er det dybe, alvorsfulde Violincelstrøg, der fremmane Billedet af Mødrene, der græde, Bruden, hvis Sorg er utrøstelig, og Søstrene, der flette Kranse til de Døde. Den store Nordmand taler ikke længere et fremmed Sprog. Nu forstaa de alle hvert Ord, han siger, og da han strækker Armene ud som for at favne hele denne troende Menighed, der hænger ved hans Læber, og spørger, om den vil ofre sine Forsørgere, sine Brødre og Brudgomme til Krigens umættelige Uhyre, da er det Kvinderne, der svarer ham i Kor: Nej! Nej!

CHR. SCHIÖLLER: BRASSØ MED SINDEBJÆRG OG STOUBJÆRG.

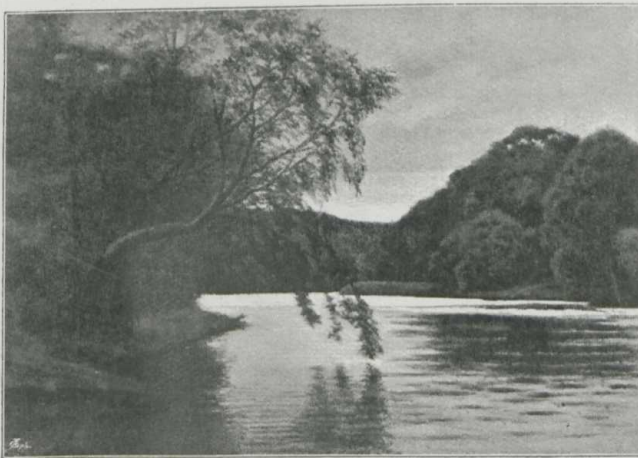
Men ligesom forskrækket over at høre sig selv, tier Forsamlingen strax igjen. Den lytter atter andægtig. Nu er det om Folkenes store Forsoningsfest, om Verdensfredens Kundgørelse for alle Nationer, at Nordmanden taler. De høre paa hans strømmende Ord som paa et Æventyr. Sammenhængen taber sig for dem. Men de forstaa Fredens Velsignelse, Fredens evige Højtid, hvor Markerne faar Lov at bære deres Afgrøde, hvor Livets Arbejde ikke afbrydes, og hvor Slægterne trives i Samdrægtighed. Og da den store Nordmand begejstret slutter med Løftet om, at en Gang vil alle Nationer elske hverandre som Brødre, saa have de vel ingen Bravo-raab og Haandklap, men de nikke stille, forstaaende og samtykkende.

Mens Solen gaar ned bag de skovklædte Høje, og mens Søen ved *Bjærgets* Fod luer purpurrød, synger de tusinde Stemmer atter om Freden og Lykken og Arbejdet. Saa splittes Forsamlingen. Langsomt løser Grupperne sig op. I Tavshed tages der Afsked. Der bliver spændt for. I den lyse Sommernat rulle Vognene afsted — ud over Landet, til Agrene i Øst, til Heden og til de fjærne, ensomme

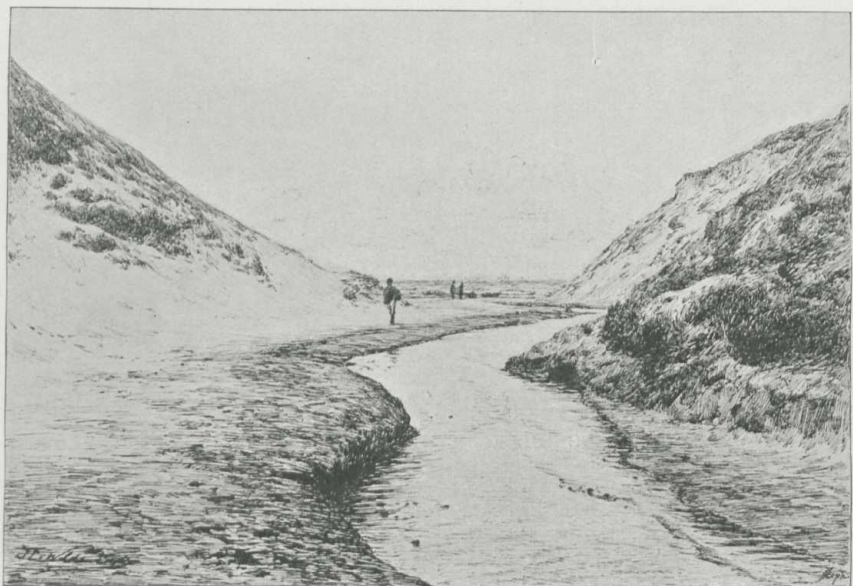
Gaarde i Vest.

I et Telt med osende Petroleumslamper drikker Komiteen og Journalisterne med den store Nordmand. —

Vejen forekom saa lang den næste Morgen; Hesten

CHR. SCHIÖLLER: AAEN VED NAAEGE.

J. P. v. WILDENRADT: LØNSTRUP.

skred uvilligt igjennem det gule Sand, og Øjet trættedes af Lyngens evige Flade. Men vi maatte atter igjennem den for at naa *Maalet*. Skridt for Skridt gik det fremad, nu og da en lille Trav, der strax gjorde Hesten svedig og Rytteren træt, aldrig nogen Følelse af, at et Afsnit af Vejen var tilendebragt — det hele uforanderligt øde.

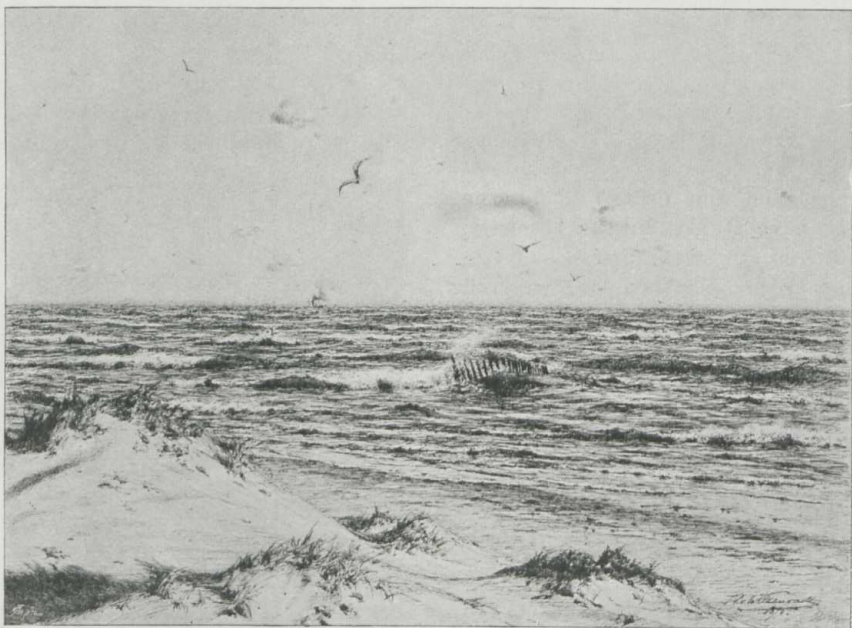
Tøjlerne hænge slappe; Hesten søger ludende sin Vej. I den store, tyste Ensomhed gaar saa Tanken paa Langfart til andre, gæstmildere Egne. Først er der den lille østjydske By, hvis halve Snese Huse alle have Storkerede paa Taget. En flad, stillestaaende Fjord danner en Havn, hvori et Par Smaabaade er Flotille. Men højt over Staden ligger Kirken med sit gamle Kloster til Nabo. Byen er svundet ind til slet intet under denne Kirke, men Kirken har holdt sig fra den Tid, da hvide Munke havde hersket i den, da al Omegnens Gaard og Gods havde hørt den til, da hele Byen havde knælet foran dens

Mariabillede, medens Bispen velsignede Aarets rige Afgrøde. Og der er den anden lille By langt mod Syd, hvor Danmark hører op. Den ligger rammet ind af grønne Enge, hvor Græsset kan slaas mange Gange i én Sommer; dens Gader er saa snævre, at to Vogne ikke kan mødes i dem, og dens Huse har endnu Karnaper og smaarudede Vindver. Saa er der ogsaa de store, gamle Gaarde, hvis Indkørsel er prydede med Vaabenskjolde, og hvis Taarne og Spir rage op over Skoven som en Fæstning, og helt mod Nord er der de store Moser, som ingen har betraadt, og som venter paa at blive erobrede for Land og Rige . . .

Vejen bliver haardere, Lyngen sjældnere. Horizonen afgrænses af en diset, takket Linje. Det stormer. Skyerne jage over Himlen, Luften gjenkrydses af store Fugles Skrig. Klokkeblomsterne ved Vejkanten svaje frem og tilbage, og det hviner i Marehalmens Totter. Nu lidt rapt fremad! Det suser henover Vejen forbi de lave Huse, forbi Moserne og de lyseblaa Hørmarker. Hovene svuppe i Klægen, Manken flagrer. Klitternes Linje træder tydeligt frem, snart blændende hvide i Sollys, snart graa i Skygge, og Flokke af Maager flagrer over dem. Luften er skarp og salt, og det fyger med prikkende Sand. Nu skimtes det Brud i Klitrækken, hvor Vejens dybe Hjulspor føre ud til Stranden.

Stille!

Det tordner bag Klitten. Det brager og suser, saa Luften skælver, og skingre Fugleskrig blande sig deri. Det dunder i lange, rullende Drøn, mens Sandet hvisler, og de metalgrønne Straa pibe og klage. Sporen i det skræmte Dyrs Side — endnu et eneste Sekund, og Klitrækken er bag os, og foran ligger en brusende, skumspættet Flade, over hvis Bølgerygge Sollyset jager. Havet!

J. P. v. WILDENRADT: VESTERHAVET.

I VÆXT.

Af F. C. van der BURGH.

Det er ikke altid saa let en Sag at klare sig, naar man for Exempel er en Ært. Det er ingen Kunst for Menneskene, der altid ere saa sikre paa Fremtiden, at putte saadan en lille Fyr ned i Jorden, en herlig Vaardags Solnedgangsstund, hvor alt haaber og drømmer, og saa staa stille, se ud over det endte Dagværk og sige: det lover jo godt — aa! det er ingen Kunst at love!

Og det er ingen Kunst for Ærten at ligge der nede i den bløde, varme, klamme Muld og blive trang om Hjerte, og saa bryde ud i troende Løfter til Jord og Himmel om at skyde til Vejrs ivrig og utrættelig, om glad og fornuftig at blomstre og sætte Frugt og i Taalmod arbejde — ja, maaske stride og lide, for at faa Frugten moden — aa! det er ingen Kunst at love, saa mange Løfter visner i Solen, eller raadner i Regnen eller knækker i Stormen — ak! saa mange!

— Ja! men ikke alle!

Der er jo da for Exempel de Ærter, der ved Høstens Tid kan ringe Triumf med alle deres smaa, gule, smældfede Ærtebælge, der sidder og bare venter paa en plukkende Haand.

Det var et gammelt Slot af røde Munkesten, med hvælvede Kjældere og takket Gavl, med Taarn og Grave — med Fortid og Fremtid.

Oppe fra Kabinettets Karnapvindue var der en herlig Udsigt. Bag Haven laa Skoven i den knuppene Vaars blaa-violette Dis, men just her, foran det høje Karnapvindue, spaltede Skoven sig, saa at Blikket kunde naa langt ud, — ud over Pløjemark og Enge, ud over Landsbyer med hvide Kirker, helt hen til de store, fjerne Skove, som man vidste, var det sidste inden Havet kom.

Der stod to og saa paa al den Herlighed. Hun var saa lille, at hun maatte staa paa Taaen, for at faa det store, mørke Fløjls Gardin, der var tungt for hendes Haand, tvungen hen over en Bøjle, der sad lidt højt oppe, men det lykkedes og saa skinnede Aftensolen dem lige ind i Ansigtet — ham og hende. Saa rakte hun sin Arm, med det korte Kniplingsærme ind over Karmens mange, brogede Blomster og lukkede det store Vindue op paa vid Gab — ah! den vidunderlig dejlige Luft! —

— Der lød let knirkende Trin hen over Gulvtæppet, hurtig vendte begge Hoveder sig efter Lyden, ind mod Stuen — det var to smukke Hoveder, unge, fintformede, det var to elegante Skikkelser.

Onkel Vigant gik over Gulvet, Onkel Vigant med sit ulastelige Toilette og sin ligesaa ulastelige Figur, med sit smukke, fine Smil og dette *noget* i de to mørkeblaa Øjne, som havde gjort saa mange Ulykker i sin Tid.

»Staa nu ikke dér og forkjøl Dig, Ellen! — pas lidt paa hende, Berner!«

»Ja! vil Frøkenen ikke — —« mere hørte Onkel Vigant ikke, han gik hurtig ind i Rygeværrelset, der spillede et lille Smil om hans Mund.

»Hvad ler Du ad?« spurgte Hofjægermesteren og bød ham en Cigar. Onkel Vigant saa et Øjeblik paa den lille tykke Svoger, med det røde Ansigt og de runde Ben, saa sagde han:

»Ad Dig — qua Diplomat!«

»Hvad mener Du med det! om jeg maa spørge?« fløj den anden op.

»Ja! det skal jeg sige Dig, naar jeg kommer hjem!« han lo.

»Rejser Baronen for længere Tid?« spurgte en af de andre Herrer.

»Jeg tænker at komme igjen senest den femtende Juli. Saa bliver min Søsterdatter Ellen nemlig atten Aar, og jeg skal saa overtage mit ansvarsfulde Hverv som Kurator«, han lo og nippede til sit Glas Cognac.

— »Naa,« — sagde den anden dumt uforstaaende.

Onkel Vigant var synlig kjed over ikke at kunne faa Lov til at ryge sin Cigar i Ro, men Høfligheden var nu en Gang gaaet ham i Blodet.

»De ved jo nok, min afdøde Søster var to Gange gift. Ellen er Datter af første Ægteskab.«

Inde fra Salonen hørtes svagt Damernes lidt søvnige Konversation.

»Ja! nu kommer han jo!«

»Mener De von Blücher?«

»Ja! — og nu skal det nok blive til Alvor mellem Ellen og — —«

»Tys! Tys!«

Men det behøvedes ikke at sige tys! for de to inde i Karnappen havde andet at bestille end belure de gamle Damers Sladren.

Lige nedenfor Vinduet, paa den anden Side af Graven, var Kjøkkenhaven, i de lange, sirlige Bede, lagde Gartneren Ærter ned og bagefter gik Drengen med en stor, grøn Vandkande og brusede den graa Jord ganske mørkebrun. Drengen gik let paa de bare Fødder, han havde heller ikke noget paa Hovedet, for dér nede skyggede allerede Havens Hejntær, mens de to oppe i Vinduet endnu stod i Solen — men, skjønt de stod der endnu, havde de slet ikke set hverken Gartner eller Dreng eller Ærter.

»Lover Du mig det!« sagde han hurtig og indtrængende og greb heftigt om hendes Haand.

Hun saa paa ham og gjorde sin Stemme saa alvorlig som mulig: »ja, vist lover jeg Dig det, Steen, det kan Du da nok begribe! det er da heller ingen Evighed, Du bliver bortel!«

»Synes Du ikke!« sagde han smerteligt og greb atter fat om hendes Haand, »for mig vil det være en Evighed disse fire Uger!«

»Hvorfor rejser Du ogsaa, lige naar den anden kommer, naar Du nu er saa bange for ham!« hun lo.

»Hvorfor! ja! det kan jeg takke Din Stedfader for,« han stampe let med Foden, »det er *ham*, der fik mig valgt ind i denne idiotiske »Fiskekommission«, nu skal jeg rejse hele Landet rundt og kigge paa alle de Vandløb, der er til, fordi jeg har drevet lidt Fiskerisport her i vore egne Søer og Aaer — nej, ikke *derfor* Ellen« — han tog nu begge hendes Hænder og knugede dem ind mod sit Bryst, »det er ikke derfor, at jeg bliver sendt bort, men for at denne Tysker skal komme og tage Dig fra mig!«

»Men Steen dog,« sagde hun bebrejdende, »tror Du saa lidt paa mig!«

Han saa hende ind i Øjnene — længe — saa brød Smilet frem paa hans Ansigt.

»Jeg tror Dig,« hviskede han.

Saa kom der andre ind i Kabinettet, og just paa samme Tid var Gartneren og Gartnerdrengen færdige og alle Ærterne laa paa Rad nede i den bløde, solvarme, klamme Muld.

Ak! ak! de smaa Gullerodstoppe sænkede Flag! de grønne, fjedrede Blade laa næsten henad Jorden. »Farvel,« sagde de yderste til de inderste, »nu dør vi, om der saa kommer aldrig saa megen Regn, vi bliver ikke mere til Mennesker,« og de inderste smaa Blade græd og mente: vi gaar snart samme Vej.

— »Hvordan mon Roden har det,« sagde det aller yderste Blad, det, der var kommen frem først, og det med saa mange, store Forventninger, »hvordan mon Roden har det,« gjentog Bladet, og saa døde det.

Ærterne var naaet et godt Stykke op ad Risene, man havde givet dem til Stillads »I snakker« sagde de. »I, der stikker Roden dybt ned i Jorden, tænk paa os, der ligger lige i den glohede, revnede Jordskorpe, uh! jeg tør slet ikke tænke fremad — ikke en Time! jeg lukker Øjnene og kiler bare paa med at voxe — bare kiler paa — saa en Dag, naar den sidste Livsgnist er brændt ud af mig, kan de komme og se, jeg gjorde min Pligt til det yderste. I Gaar rev Gartneren tre af os op og smed dem hen paa Grøntmøddingen, jeg husker godt de tre fra vi laa i Pose sammen hos Frøhandleren, de havde saa store, glade Tanker om, hvad de skulde drive det til — og saa har Gartneren sat det høje Ris til mig, at klatre opad — somme Tider stiver det mig op at tænke paa, at saa højt *kan* jeg altsaa naa, Gartneren har tænkt sig det, somme Tider fortvivler jeg helt ved at se, hvor langt, langt der er til Toppen.«

»Puh! sikken et mageløst dejligt Vejr,« sagde Fuglen og smuttede ind mellem Ærterne, »naa, det varer nok noget endnu, inden I kan give til at bide og brænde,« saa lo den af sin egen Vittighed, brusede sig op til en Kugle, blev igjen ganske tynd og kløede sig febrilsk hurtigt oppe i Tupéen med den lille Klo — men der var en tung, sorgfuld Kirkegaards-Stemning i Kjøkkenhaven, ingen svarede Fuglen, de stod alle og grundede over Liv og Død, sløve eller i Smerte.

»I er Pokkers snaksomme,« sagde Fuglen, »nej! saa flyver jeg heller ind i Skoven igjen, der er storartet! der inde i Skyggen!«

Alle Urterne stod og klynkede efter at Fuglen var fløjet bort. »Skyggen! ak! i Skyggen!«

»Ja! det hjælper jo ikke at ønske sig bort, nu blev vi en Gang sat *her*, og her er det, at vi *kan* blive til noget, dersom vi *vil*! hold nu Mund og tænk paa, hvad I lovede for fire Uger siden,« sagde Ærten.

Solen stod rødglødende i tung gullig Dis. Saadan havde den staaet Dag ud, Dag ind og brændt. Det var længe siden, Natten havde været kjølig. — De stakkels Tusser stod tidligt op for at drikke lidt af Duggen — det var en kort Fornøjelse, den glødende Sol gjorde det snart af med de Par læskende Draaber. Saa sad Tusserne Resten af Dagen under et Blad og gispede — og gispede, det gjorde alt og alle. Herren forbarme sig, hvilken Tørke!

Gamle Aftægts Koner, der ikke ejede saa meget

som et Bygaks, græd og jamrede: »de skulde lade bede i Kirken,« sagde de.

Hofjægermesteren gik op og ned ad Gulvet med Hænderne i Buxelommerne, rød i Hovedet og gal i Hovedet. »Men jeg ved da for Satan, at der maa være Græs i Munkevænget.«

Forvalteren stod lige indenfor Døren, med Hatten i Haanden; »ikke mere, end som bag paa min Haand, Kreaturene er der nu for tredje Gang, de staar og brøler og stamper — og saa støver det!«

»Naa, saa i Dævelens Skind og Ben, lad dem gaa løs i Skoven da!«

»Vel, Hr. Hofjægermester — ovre ved Hr. Berners lader de nok Hestene faa Tørv i Krybberne, for at de kan have ligesom lidt at gumle paa, hi! hi! ligesom en lille Pevvemyntekave — jeg ved ikke om vi ogsaa — «

»Nej, Hansen, *vi* har Gud ske Lov Raad til at lægge Havre i Krybberne — er min Datter og Hr. von Blücher ude at ride?«

»Ja, Hr. Hofjægermester!«

»Det er godt, Hansen!« Hansen gik bukkende ud ad Døren.

Langsomt, langsomt løb den lille Bæk inde i Skoven, den, der ellers var vant til at løbe iltet og brusende. Paa Stien langs dens Bred — der snart var ene om at være frodig — red Ellen, og bag hende von Blücher.

Blücher var Søn af Hofjægermesterens Ungdomsven. De to ældre Herrer havde — muligen ved et bedre Glas — udfundet, at det var heldigt, om de to unge fik hinanden. Saa skulde Ernst von Blücher have Godset nede i Schwartzwald, Ellens store mødrende Arv tillod en elegant Udstyrelse af den gamle Ravnerede og der kunde man saa hvert Aar mødes til Jagt. — Dette med Jagten var et Hovedspørgsmaal.

Blücher havde ogsaa været her ved Juletid, men Ellen viste sig meget knibsk mod ham. Det irriterede Hofjægermesteren, — ganske umaadeligt irriterede det ham! maaske til syvende og sidst ikke saa meget *det*, at hun ikke vilde have Blücher som *det*, at hun øjensynlig vilde have Berner — den Prækker! — naturligvis en ligesaa stædig og modbydelig Karakter, som hans afdøde Fader, der havde skaffet Hofjægermesteren en Proces paa Halsen om det dumme Aaløb — en Proces, som han havde tabt?

Men nu skulde det Pine, haarde Krone Død være Alvor! — naa! det gik nu heller ikke saa helt pukkelrygget, det lod til, at hans Formaningstaler havde virket, man kunde vel ogsaa haandtere saadan et Smule Pigebarns Lune, uden straks at skulle agere »den onde Stedfader« — det vilde han forbandet nødig, for det var mærkeligt, som han holdt af den Tøs — hun lignede den fine Moder, det var det vel, der stak ham, Plebejeren, i Øjnene — men hvad der skulde ske, maatte ske inden hun blev atten Aar og Onkelen, hendes Kurator, for ham havde hun ganske i Lommen — naturligvis! naar havde Vigant kunnet modstaa et Par kjønne Øjne! —

Blücher var forelsket i Ellen. Hun havde nok allerede mærket det i Julen. Men — en tysk Officer! — hvilken dansk Pige tror godt om »en tysk Officer« — uh! det er den skindbarlige Upaalidelighed og Letsindighed, for at bruge et *mildt* Udtryk. Tilfældig var nu Blücher et trofast, ærligt Menneske, og skjøndt det kneb i Begyndelsen, saa maatte Ellen indrømme, hun kunde se det paa hans smukke, violblaa Øjne, — naar de saa paa hende, bedende, spørgende, saa slog hun ærbart sine ned, men hun glemte alligevel over en lille Fryd, ved dette hans smukke, varme Blik.

Blücher vidste meget godt, hvor Skoen trykkede, hvor Fjenden lurede, derfor sagde han — mens de saadan red ad Stien langs med Bækken:

»Jeg syntes, Frøken, at De sagde, Berner ovre fra Torpegaard kom hjem om fire Uger, — nu har jeg imidlertid været her i seks, og han er da ikke kommen endnu.«

Der fløj en Rødme over Ellens Ansigt, selv *han* undrede sig over, at Steen blev borte! hvor var det ogsaa skammeligt, skammeligt af ham.

»Aa! vi savner ham jo ikke!« sagde Ellen med en lille Latter.

»Virkelig ikke!« Blücher red et Par Skridt frem for at kunne træffe hendes Blik, men saa gav hun sin Hest af Sporen.

Om Aftenen sad Ellen ved det aabne Karnapvindue, hun lænede Hovedet tilbage og lyttede aandeløst. Blücher sad ved Flygelet og sang Schumanns smaa, smeltende Melodier til Heinesk Tekst. Der var intet andet Lys i Stuerne, end Maanens, der stod ind af hvert Vindue som en Sølv søjle, men med øvet Haand fandt han Tangenterne i Halvmørket.

Han standsede. De hørte begge Hofjægermesterens sagte Snorken inde fra Rygeværrelset og begge de unge lo lidt — begge tænkte i det samme: nu er vi ene!

Han nærmede sig hende, hun saa det med en ganske ny og benauende Følelse i Hjertet.

Mens han sang disse glødende Elskovsord, havde hun længtes efter Steen, aa! saa pinefuldt! saa higende! med en Smerte og Voldsomhed i sin Kjærlighed, som hun endnu aldrig havde følt Ansigt til Ansigt med ham. Hun syntes, de Kys, han sang om, de vandsmægtede hendes Læber efter. Hun syntes, hver Time, hvori hun ikke følte sin Elskedes Arme sluttet om sig, de var stjaalet fra hendes Liv — fra hendes Ungdom — grusomt stjaalet! og det var *ham*, der stjal dem, *ham*, der ikke kom hjem for at værne om sin Ejendom, men lod hende drive for Vind og Vove — hun huskede ikke, at deres Kjærlighedsliv den Gang havde været klædt i de første Spirers spædgrønne Farvetoner, nu saa hun bristende, fulde, runde, røde Rosenknopper overalt, som *de* var hendes Kjærlighed, havde altid været det, mente hun — aa, Steen! hvorfor er Du mig ikke nær!

En *anden* var hende nær! Blücher stod tavs, tæt ved Siden af hende — hendes Hjærte var ved at sprænges af Banken, syntes hun — hvad var dette! — hvad kom der nu — hvad var det, der bølgede og brød inde i hende, og hvad vilde han! — hvad vilde han! — han bojede sig dybere og dybere ned mod hende — hun glemte alt for en stor, skjælvende Angst — hvad vilde han! hun følte allerede hans Aande paa sin blottede Hals — og hun trak sig *ikke* tilbage — hun huskede det bagefter i vaagne Nætter: hun trak sig *ikke* tilbage —

— I det samme vaagnede Hofjægermesteren med et lydeligt »aa ja! aa ja!«

Blücher rettede sig og sagde »aa! er det en Kjæde, De har om Halsen, jeg kunde ikke forstaa, hvad det var, der glimrede!«

En Aftenstund var det begyndt at stænke lidt, om Natten vaagnede man ved en ensformig svagt susende Lyd — Regn!

Vindue paa Vindue hele Huset over blev lukket op og glade Hoveder stukket ud. Ah! nu følte man egentlig først, hvorledes Nerver og Tanker havde været under-

lig overspændte i denne urimelige Hede og Tørke. Uf! der faldt et Par Draaber paa Isse og Nakke, det var egentlig dejligt at komme til at fryse lidt, det var en ren Velgjerning atter at have Lyst til at putte Tæppet om sig efter at man de mange, varme Nætter havde sloges med det og været arrig over, at det var saa tykt.

Men nede i Kjøkkenhaven vidste man, at nu var det Alvor!

»Pas paa, at I ikke knækker,« sagde Ærten, »ryst Vandet af Jer! hurtigt! og tag saa fat, men besindigt! stik ikke disse lange, dinglende Arme og Ben ud af hver en Stilk, der er lidt tyk, men saml Kraften om *Frugten!*«

»Jeg synes, det bliver saa koldt,« sagde de smaa Purreløg.

Ja! koldt blev det, og regne gjorde det, Dag ud, Dag ind.

»Nu har det nok været i tre Uger,« mente Ellen.

»Nej! nærmere i fem,« sagde Steen, der sad i Salonen med hende og von Blücher. »Tiden forekommer Dem kort, Frøken, det maa være det behagelige Selskab!« han saa over paa Blücher.

»Ja! maaske!« hun lo, »jeg mærkede heller ikke, at De var borte i seks Uger i Stedet for i fire!«

Han tav og sukkede, han var nu saa vant til disse Stiklerier. De faa Gange, han havde faaet Lov at tale ene med hende, var det ikke lykkedes ham at faa hende til at tro, at han ikke havde *kunnet* komme hjem før — saa havde han opgivet det. Gik hjemme paa Gaarden og sled i det for at rette, hvad baade hans og Regnens Udeblivelse i sin Tid havde ødelagt dér og var forøvrigt trist og bitter i Sind. Regn ude og Kulde inde — ja, Kulde! han lod et Øjeblik sin Haand ligge fast over Øjnene — hos Hofjægermesterens lagde man Ild i Kaminen — det gjorde det ikke varmere for ham derovre — saa skulde det altsaa dog ske, saa var denne Tysker alligevel ved at tage hende fra ham. Men *skjende* sig til hendes Kjærlighed, *true* sig til den eller *tigge* sig til den, det var han for stolt til, hun skulde »vælge i Frihed«, saa fik han rolig se til, hvad Enden blev —

— rolig! ak! spørg Lysene i hans Sovekammer, der hver Morgen var brændt ned, spørg Stænten i Yderkanten af hans Skov, dér, hvor der var Udsigt over Hofjægermesterens gamle Gaard, spørg hans Hest, som bar ham til og fra denne gamle Gaard — spørg *dem* om han var rolig.

»Ja! dersom dette her bliver ved,« sagde Ærten og ruskede sig lidt, »saa svarer jeg for ingen Ting. De nydeligste smaa Ærtebælge af Verden har jeg faaet frem, men i Regnen klistrer de visne Blomster sig stadig fast paa dem, om lidt saa har vi Skandalen, saa raadner de!«

»Paa os duer kun Hjærtebladene endnu,« sagde Salathovederne, »vi er baade tilstænkede og fulde af Huller paa de yderste Blade.«

»Ja! op kom jeg da,« sagde Ærten, der ragede et helt Kvarter op over Riset, »og saa kan man da se sig om, der kommer mer endnu, vil jeg bare sige Jer, hele Himlen er fuld af ækle, lysegraa Skyer og dér henne er en, saa sort som Kul!«

Gartneren og hans Folk benyttede sig af det Smule Opholdsvejr, det havde været i Dag. Alle Gange blev revet, alle de regntunge Roser understøttet! Jasminernes hvide Blade, der havde ligget sig brune og grimme paa Jorden, blev fejtet bort, Fuchsiaerne blev bunden sammen, Nellikerne rettet op ad deres Pinde, Belliskanterne hugget af, Forglemmigejer og Stedmodersblomster plantet om,

kun ved Lavendlerne var der intet at gjøre, de stod strunke med deres blaa-violette Manke — saa blev Flagstangen set efter og Vinduerne i Pavillonen polerede; for i Morgen var det den store Dag, saa blev Frøken Ellen atten Aar, saa kom Baronen hjem, og saa skulde der være stort Selskab — Forlovelsesselskab? — ja! det vidste man ikke endnu.

Men der var en Forventningens og Uroens Aand over hele Huset — op og ned ad Trapper — Sølvtoj og Krystal — Blanmanger og Trøfler, Hummer og Fjederkræ — Bagen og Stegen, Vasken og Pjasken, luften Sengeklæder og Pussen Vogne — puh! og saa svedte man, for nu var det med et blevet varmt igjen, ikke en Vind rørte sig, Træerne stod stille op mod den graa Himmel, som ventede de nysgjerrigt og en Smule benaet, hvad alt dette, ude og inde, skulde blive til.

I al den Hurlumhej var der to, som ingen lagde Mærke til: Ellen og saa Kjøkkenhaven. Og just dér ud var Ellen gaaet med sin lille Feltstol, som hun satte dybt ind under Ærterisene, — her fandt ingen hende.

Ærterne følte sig uhyre smigret ved Besøget og passede omhyggeligt paa, at ingen gjemt lille Regndraabe trillede ned paa hende, men de tittede hende over Skuldren, og det var jo saa rimeligt.

Hun sad og holdt med de foldede Hænder om sit Knæ, langsomt løb en Taare ned over hendes runde Kind, saa tørredes den bort af Vinden, det saa ud, som om hun var saa optagen af at tænke, at hun ikke en Gang havde Tid til at græde.

— von Blücher var inde hos hendes Stedfader — Døren var bleven lukket! — aa! hun vidste saa godt hvorfor — nu skulde hun til det — nu snart! — ganske alene, Onkel Vigant borte — og han *han* borte —

— al hendes Spydighed havde han ikke mærket, og ikke det mindste jaloux havde hun kunnet gjøre ham, naar hun bare kunne faa udgrundet, hvem det var, han havde truffet paa den Rejse, og som havde ladet ham glemme hende — *havde* han da glemt hende? var det virkelig sandt, at hun *troede*, han havde glemt hende? med et skjute hun Ansigtet i begge Hænder — nej! nej! nej! hun huskede hans Blik sidst, han havde *ikke* glemt hende, men der havde været en maanelys Aftenstund, hvor *hun* var ved at glemme *ham* — og da han kom hjem og hun følte, hvor hun skammede sig, saa havde hun reddet sig ind i dette: at give »den Krænkede« — aa! Steen! Steen! hun rakte de foldede Hænder frem for sig — hvor jeg dog er et daarligt, usselt Menneske!

Hun brast i en hjerteskerende Barnegraad, og alle de smaa Purre og Gulerødder og Ærter græd med hende, »ja! det er meget vanskeligt at leve,« sagde de, »og nu mener Svalerne, at det oven i Kjøbet bliver Torden,« — ja! det havde allerede buldret svagt i nogen Tid, hun lyttede efter det, hvor herligt det lød! — det var sent paa Aftenen! hun rejste sig sukkende og tog Stolen i Haanden, ja! saa var det vel bedst, hun gik op og tog sin Dravat med Stedfaderen, — hør, hvor det tordner! der var alligevel noget befriende ved at vide, nu blev denne trykkende, benauende Stilhed brudt, — hendes forpinte Hjerter følte Lindring ved at høre Brag og Bulder, se Ild og Lue.

Men det tog først rigtig Fart efter Klokken tolv om Natten. Den gamle Røgter var den eneste paa Gaarden, der kunde huske, at »et Vejr« havde været saa længe. Det var meget slemt for de travle Ben, der hele

Dagen havde rendt op og ned med Sølvtoj og Syltetøj og Dækketøj, men op *maatte* de, det var en Selvfølge.

Saa sad man i Husholderskens Værelse, ganske tavst, og drak glohed, stærk Kaffe — det var en Trøst. Hver Gang, der kom et Lyn, som lyste Stuen op i funkende, blaa, elektrisk Belysning, saa at Lampen saa ud som en lille, rød Glød, var der en, der sagde: »Uh! sikken et Herrens Vejr!« saa sagde de andre »ja!« og drak alvorlig videre. Tilsidst sagde en af Pigerne!

»Peter! vil Herskabet *virkelig* ikke have Kaffe?«

»Jeg var jo oppe med den i Kontoret, men den gamle sagde bare »rejs af Helvede til!«

»Saa er den høj!« sagde Kusken.

Pigen sukkede; »var han, Tyskeren, endnu der inde?«

»Nej! det var Frøkenen!«

»Uh! det arme Skrog!«

»Naa! hun var da nu ellers kaalhøgen nok, da hun lidt efter sagde, jeg skulde bede Hr. Blücher komme ned til hende i Kabinettet.«

»Var det saa bagefter, at han sagde, han skulde rejse i Morgen tidlig?«

»Ja!«

»Den er tydelig,« sagde Kusken, »hun vil skunte!«

»Ja! de tog da meget ordentligt Farvel med hinanden, han og Frøkenen.«

— Men nede i Kjøkkenhaven var der Latter og Jubel. Ærterne satte Hovedet lige mod Vinden, »knæk mig om Du kan, Din Bølle!«

Gulerødderne raabte til Lynet: »ja! lys kun op, nu føler jeg det lige ud i min store Taa, jeg er ude over alle Børnesygdomme, nu kan jeg taale, hvad det skal være!«

Naar Solen saadan en Juli Morgen staar tidligt op, saa er det utroligt, hvad den i kort Tid kan faa udrettet. Den tørrer og glatter, kalder Græs og Blomster til Orden, Bier og Myrer til Arbejde, den faar Fuglene til at synge, skjønt det er langt forbi St. Hansdag og Fiskene til at gjøre Trapetskunster ude i Aaen. Kort sagt, den fylder Luften med Lyd! munter, virksom Lyd og giver Jorden og hvad dens er, Mod til igjen at tage fat, mens den ler op til den dybe, blaa Himmel, hvor enkelte hvide Skyer sejler fornemt, som Svanerne paa Dammen.

Hun kom ud paa Havestuerrassen, just som hun hørte Blüchers Vogn rulle bort. Hun vidste jo nok, at det ikke blev nogen Glædes-Dag — hun skottede op til Stedfaderens Sovekammer-Vindue, Gardinet var endnu trukken for — alligevel havde hun taget den ny rosenrøde Morgenkjole paa, som det havde været Bestemmelsen, for — Herre Gud, det var jo nu en Gang hendes Fødselsdag.

Trin for Trin gik hun ned ad Terrassen og hen ad Grusgangen.

Over hende hvælvende Himlen sig dunkelblaa og Solen lo.

Hvor end hendes lille Fod bar hende hen, saa var der friske, brogede, bugnende, duftende Blomster, der smilende bøjede sig for hende, til Morgenhilsen paa Festdagen. Flaget glattede sig langsomt ud for hendes Øjne og viste sit skønne, hvide Kors i højrød Bund, hun nikkede alvorlig op mod det; »ja! Du er mit, og Du skal blive ved at være mit!«

Da hun kom ned til Aaen, laa den lille Sejlbaad dér. De hvide Vinger buede svagt og den nejede sig dansende

for hende, akkurat saa meget, at Bølgerne kunde skvulpe et lille klukkende »God Morgen!«

»Ak! hvor de alle sammen var glade!« hun var lige ved at komme til at græde, da hun tænkte det — men saa med et begyndte Hjærtet at banke, hurtigt! hurtigt! og Fødderne tog Fart! hurtigt! hurtigt! og Tankerne! — alt blev Iver og Higen — hun *vilde*, hun *maatte* se ham endnu en Gang, *en* Gang, hvor dybt han end vilde foragte hende, hun maatte tilstaa ham den Brøde, hun havde paa sin Samvittighed, det, at hun hin Aften *ikke* havde trukket sig tilbage, sige det — og saa ikke et Ord mere, ikke et Ord om det, der nu laa inde i hendes Sjæl stærkt og prøvet: hendes Kjærlighed!

Aa! hvor de Linde dog dufter! — eller er det Kaprifoll! men her er skrækkeligt at gaa, det er jo ingen Gjenvej over til Torpegaard, som hun havde troet — Græsset er saa højt og gjennemvævet af Smørblomster, røde Pragtstjerner og høje, hvide Skarntyder, og alt, saa dufter det, og hendes Fødder, der bliver ganske vaade og den ny Kjole! og Varmen bliver stærkere og stærkere skjønt Skoven bliver tættere og tættere, og Fuglene pipper og Fluerne summer og Sommerfuglene flyver hende om

Hovedet — saa! nu *kan* hun ikke komme videre, en stor, dyb, bred Grøft skjærer sig frem, lige og forretningsmæssig saa langt Øjet rækker. Hun løfter den tilsølede Kjole højt op og kigger ængstelig ned i Grøften, sætter først den højre Fod lidt ned ad Grøftekanten — nej! — og saa den venstre — heller ikke! og imens gaar Tiden, og hun ved, Kl. ti kommer Onkel Vigant, tilsidst siger hun ganske fortvivlet:

»Aa! hvad skal jeg dog gjøre!«

Saa hører hun en Stemme, som hun kjender, sige med sit bløde, lidt duggede Tonefald: »men lille Ellen, hvor vil Du hen?«

»Aa! Steen, Steen!« det sidste »Steen« var næsten et Skrig! hvor turde han dog springe over den forfærdelig brede Grøft!

— Han smilte med sit gamle, gode, lyse Smil og tog hende varsomt om Haanden, »hvor vilde Du dog hen!«

»Til Dig!«

Fast! fast! laa hun knuget ind til hans Bryst. Alt hvad en Mand kan lide af Angst og Smerte, brast ud i Jubel og Fryd, og standsede Ordet paa hans Læbe.

Ja! nu var det Sommer!

EN LÆGMAND.

AF KARL LARSEN.

Det var engang i romersk Bad. Jeg traf i det første Varmerum kun en ganske enlig Badegæst, der straks sagde meget høfligt God Dag! da jeg viste mig paa Tærskelen. Han sad med sit hvide Klæde om Lænderne og støttede Hovedet til den højre Arm, Kinderne var allerede dygtig røde af Hede; for Resten havde han graasprængt Haar og saae noget udslidt ud.

Da jeg havde siddet et Øjeblik, begyndte han med en lidt snøvlende Stemme og dygtig langsomt: »De er maaske meget vant til at ta' romersk Bad, min Herre?«

Aa ja, saamænd!

Ja, for jeg skal si'e Dem, det er første Gang i mit Liv, at jeg ta'er et romersk Bad, saa jeg kender jo ikke no'et til 'et. Hvor mange Grader skal der være herinde?

Jeg tror, her er nogle og fyrr.

Jamen det er jo da ikke no'en Varme for Folk, der er vant til at arbejde.

Ikke det? Synes De ikke?

Nej, det kan det da umuligt være, for jeg har da arbejdet mange Gange i li' saa megen Varme i de sidste tolv Aar, kan jeg sige, som Fyrbøder . . . ovre i Amerika. Men nu har jeg ikke bestilt noget i over halvanden Maaned, for jeg er kommen hjem for og ska' se til min gamle Mo'er, saa kommer Sveden ikke ud, og saa bliver Mennesker syge. Derfor er jeg osse bleven forkølet, saa det river i alle Lemmer, og saa ha'de de talt til mig om disse romerske Bade! Men denne her Varme kan da ikke drive nogen Sygdom ud . . .

Aa, De skal se, det gaar nok —

Jo, naturligvis, jeg kan jo nok forstaa: for bedre Folk, som ikke bestiller andet end at køre rundt i Vogne, der kan det jo være meget godt, men som for Folk, der arbejder . . . véd De hvad . . .

Der kom en af Bademestrene ind. Amerikaneren vendte sig straks imod ham: Hvor længe vil De ha', jeg skal blive siddende herinde?

Aa, De har jo ikke siddet her ret længe.

Jamen jeg mener, før det begynder at virke.

Bademesteren kastede et Blik hen paa ham: Det virker jo storartet!

Naa, saa det kalder De storartet?

Jamen saa skal jeg gi' Dem et Raad. Tag De Haandvægterne der og mas rundt med i en lille halv Time, saa skal De bare se!

Nej, hør, jeg vil da virkelig ikke arbejde tilmed, naar jeg har betalt 1 Krone og 60 Øre for Billetten; saa maa det komme af sig selv, enten det vil eller ej.

Bademesteren gik. Den anden satte sig til Rette i Stolen: Finder De ikke, det var en Methode, hva'? At man sku' tilmed arbejde for at faa det til at virke! Skal de da ikke gøre noget ved en, disse her Bademestre?

Jo, bagefter, saa lægger de Dem paa en af Bænkene og rækker og strækker Dem i alle Lemmer; det er godt mod Gigten.

Naa — ja, det kan der jo være no'en Rimelighed i! Nej, for Medicin, det ta'er jeg aldrig eller gaar til en Læge; jeg har kun gjort det een Gang i Amerika, og det var der, hvor Studenterne gaar og lærer paa et af Hospitalerne. For det var Haanden her, der var kommen ind i en af Maskinerne, og det var jo om at komme sig i en Fart! Saa si'er Formanden: Det kan slet ikke nytte, du skal betale for det, for saa længe du har en Dollar i Lommen, saa kommer du dig ikke; men ta' og gaa hen paa Hospitalet, hvor at Studenterne de gaar og lærer, og sig, at du er ubemidlet, saa skal det nok gaa lidt villigt. Og det var osse meget rigtigt:

de gjorde mig i Stand og tog Splinterne ud af Saaret, og jeg kom der et Par Gange, saa var de ked af det, for der var jo ikke no'et at tjene, og saa kom jeg mig. Folk, der har noget, de kommer dem aldrig rigtig i Amerika, saa længe de har noget.

Han gik hen for at tage et Glas Vand og satte sig igen ved Siden af mig: Ellers har jeg aldrig fejlet noget derovre undtagen som i det første Aar, der havde jeg Hjemve. Det er osse en Sygdom, den kommer af Sproget; de faar den en Overgang allesammen hvem at der ikke ligefrem har lært det i Skoler hjemmefra for man kan ikke rigtig snakke med no'en. Og skal man skrive tilmed, saa bliver det rigtig galt. Jeg havde du ikke saa lidt at skrive i den første Tid, jeg var nerovre; jeg var paa et Lager; men det var bare mit Navn paa de Sedler, vi udleverte efter, saa det gik meget godt. Men naar det skal være mere Besked eller ligefrem som et Brev, saa er det, det bliver vanskeligt. Det kan De være vis paa.

Men nu efter saa mange Aars Forløb kan det da ikke falde Dem vanskeligt mere?

Amerikamanden rystede paa Hovedet: Nu vil De maaske ikke tro det, men som i Gaar sad jeg 6 Timer om at skrive et Brev — med en amerikansk Avis ved Siden.

Skulde De skrive noget ud af den Avis?

Nej, forstaar De, men naar man skal skrive et engelsk Brev, saa er 'et at købe en Avis paa Gaden og finde Ordene ud af den, hvordan de staver dem; det er det, det kommer an paa. For jeg skal si'e Dem, som nu et Hospital, det er her i Danmark et Hospital, og det skriver de li'saadanne. Og det gør de ogsaa i Amerika, det kan de se i alle Aviser: Hospital of det og det; men de si'er hospitle. Det er meget vanskeligt! Som jeg si'er Dem: 6 Timer, en halv Dags Arbejde — og saa en Hovedpine! — Og det var slet ikke noget langt Brev: bare, at vi er ankommet, vi har haft fint Vejr, de tog Omsorg for os om Bord, herovre er de vel, vi bliver til Juni Maaned; ikke videre. Men det ta'er Tid, det kan De være vis paa.

Tror De nu ikke, det var nemmere at bruge et Leksikon?

Amerikaneren slog ud med Haanden: Næ, det er upraktisk. Jeg har jo osse kendt en Mand i Ame-

rika, som ha'de saadan et Leksikon, men De kan ikke finde noget i det. Nej, De kan ikke.

Jamen det er jo da fuldt af Ord.

Det er det nok, men hvis at De skal skrive, at vi har haft fint Vejr eller det var en god Overrejse eller lignende, saa har De meget mere Tjans, for at der staar saadan noget i Avisen. Det er ikke andet end Ord i saadan et Leksikon! Og dem kan De heller ikke finde; det er tidt, at de ikke staver dem rigtigt praktisk paa Dansk heller. Og naar man skal sidde saadan og man har et Ord og man vil slaa det op, og det er noget langt, og man skal holde Re'lighed med alle Bogstaverne som de følger efter hinanden . . . det sku' De probere engang! En Time, den forslaar ingenting, ikke Spor!

Han blev afbrudt af Bademesteren, der kom for at vise ham ind i det varmeste Rum: Der er 55 Grader inde!

Naa ja, det kan jeg bedre forstaa. Der skulde De ha' sat mig ind med det samme. Kommer jeg bagefter ind i noget, der er varmere endnu?

Nej, saa har vi ikke mere at byde paa, uden De vil ind paa Dameafdelingen.

Amerikaneren smidskede: Nej, tror De ikke, at det vilde blive for varmt igen? —

Først da jeg var helt færdig paaklædt og skulde til at gaa, kom de med ham fra Styrtebadet. Han var som en kogt Hummer over hele Kroppen.

Der var behageligt inde i det varme, sagde han i fortsat Samtale med Bademesteren, men uha, alt det kolde bagefter!

Jamen nu skal De ud at svømme her i Bassinet! Er det osse koldt?

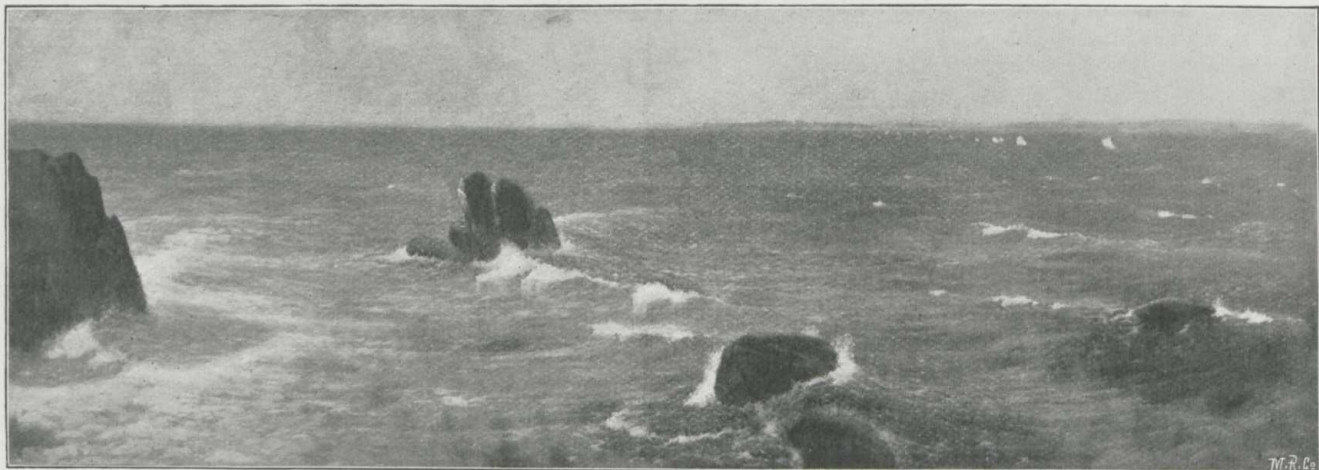
Ja, men naar De har siddet saa forfærdelig længe i Varmen, maa De sørge for at blive godt afkølet.

Han kravlede lydig ned ad Trappen og blev ved at puste og pruste i det kolde Vand, til Bademesteren kaldte ham op.

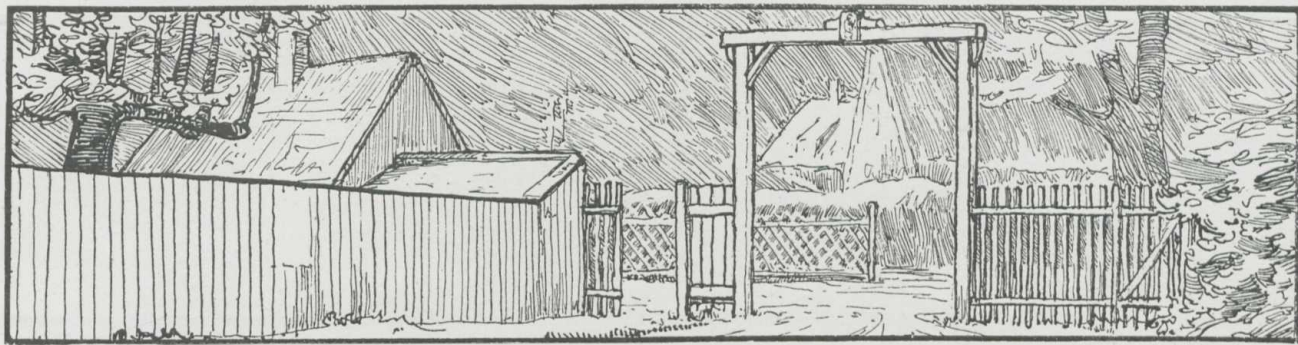
Tror De nu, jeg har faaet det onde ud? spurgte han, mens de viklede ham ind i Lagenet.

Ja, naar De nu faar Dem en god, høj Kognak, mens De ligger og hviler, saa gaar det sidste sig en Tur.

Det kan der jo være no'en Rimelighed i, jo det kan man godt tænke sig. Lad os saa faa saadan en til at slutte med! —

ALFR. OLSEN: KULLEN.

Indkørsel til Dyrehaven.

Kjøbenhavnerens Sommerliv i svundne Tider.

Af ALFRED IPSEN. Friserne tegnede af HANS NIC. HANSEN.

I mange Henseender var Holbergs Tid en Overgangstid. Dette gjælder naturligvis enhver Tid; men netop Holbergs Tid var det i ganske særlig Grad. Gammel dansk Tarvelighed i Sæder begyndte at afløses af fransk Væsen og franske Moder. Spinderokken, der tidligere havde spillet en saa dominerende Rolle i Kvindekjønnets Liv, idet Husmoderen sad sammen med sine Døtre og Piger og spandt, blev i mange Huse sat paa Loftet (Salen) for at give Plads for finere, mere pyntelige Haandarbejder, og paa samme Tid grebes man i mange Familier af en Forlystelsessyge, en Lyst til at være med, der fandt Næring i de netop den Gang indførte offentlige Assembler og Maskerader.

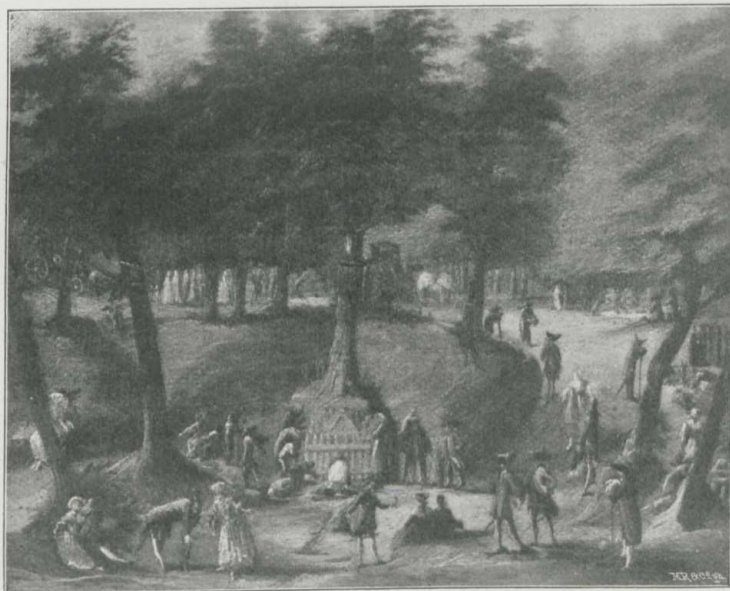
Ogsaa i Levemaaden var der et Omslag, idet The, Kaffe og Chokolade blev almindelige Drikke og fortrængte den gammeldags Øllebrød og Grød, man tidligere havde nydt Morgen og Aften. Man ser da ogsaa Holberg, denne Talsmand for den gammeldags Tarvelighed, paa dette som paa saa mange andre Omraader, skjærpe sin Pen til Spydighed over det alamo-diske Væsen. Det hedder saaledes i Den Vægesindede: »Vore Forfædre vidste ikke af The, Kaffe og Chokolade at sige, de aad et godt Stykke Smørebød eller Øllebrød om Morgen, hvilket kostede mindre Penge end The, men mættede mere«. Og i Jean de France lader han Jeronimus sige: »Jeg holder for, at det, som fortæres udi The, Kaffe og Tobak, alene kan beløbe sig til nogle Tønder Guld om Aaret«.

Den samme Smag for Luksus og Forfinelse ytrer sig i Husenes Ind-

retning og Møblering og i Klædedragten. Pontoppidan, der var en ikke mindre udpræget Tarveligheds-Prædikant end Holberg, taler med undertrykt Harne om den forandrede Levefod med dens mange Fordringer.

»Imod hvert Dusin af kostbare Spejle, som nu ere i Kjøbenhavn, var der for hundrede Aar siden neppe et at finde. Først spejlede man sig, efter en Poets Ord, ved Vandbredden, ligesom mangen en Bondepige endnu kan pynte sig ved en Spand Vand. Dernæst brugte man Staalspejle, siden Glasspejle. Disse vare først smaa Stykker med brede Rammer, og endda ikkun et eneste i Huset; siden behøvedes de langt større i hver Stue, og nu bliver det ej ved et i hver Stue. Der maa, siger Moden, den grumme Tyran, endelig og endelig paa hvert Postament af Muren mellem Vinduerne være et Spejl og endda som Lampetter nogle smaa Spejle her og der. Denne Spejlrighed og det skrobelige Glasgods koster nu i mange Huse en større Kapital end den, man fordum brugte til alt fornødent Boskab at anskaffe«.

De gammeldags Alkovesenge med et Brædt til at skyde for (der rigtignok i Parentes bemærket var alt andet end sunde) afløses nu af Himmelsenge med kostbare Omhæng. »Naar vi en Gang gifter vor Datter ud«, skriver Pontoppidan, »kan alene Omhængen af Damask, foret med Taft, knap haves for 200 Rigsdaler, hvilket var det, de gamle kunde have besat deres hele Hus med. Fremdeles var Væggene, endogsaa i kongelige Gemakker, panelede med Egeplanker, som næsten kunde holde Muren ud. Nu maa Væggen, som dog ej fryser,

PETER CRAMER: KIRSTEN PILS KILDE.
(1770).

Bag Teltene paa Bakken.

klædes med kostbare Tapeter eller andet Betræk af det Slags, som snart falmer eller raadner, og inden faa Aar udkræves noget nyt.

»For Folk af borgerlig Stand vare Klæderne aldeles ikke kostbare. En Trøje af sort og et Skjørt af rødt Klæde var Borgmesterkonens Søndagsklæder. Midt i forrige Seculo begyndte nogle af den Stand at lægge sig Silke-Tobins-Kjortler til; men det var et Stykke til Hæders for Moderens Livstid og Datterens efter hende. Nu vil der noget andet til, særdeles siden de stive Skjorter stode alle Vegne an og slide Klæderne dobbelt at jeg ej skal nævne deres Omkreds af mange Alen. Som I Fruentimmer tage Moden fra os med Parykker, saa har vi lært af eder at gjøre Klæder stive med Fiskeben, hvilket endelig maa opmuntre Hvalfiskefangsten. Tynde Silkekjortler begynder Mandfolk nu at bære saavel som I, endskjønt til mindre Styrke, da de ej hænge saa løse, men spændes om Livet. Og har man en Kjortel af Klæde, da maa den fores med Taft, Damask, ja vel med Fløjels Dræt. Sko gjøres til Brug for en Maanedes Tid, thi det er Linedanser-sko, paa hvilke Siderne ej maa ses. Parykkerne med deres Vedligeholdelse koste aarligen en god Skilling, som fordum aldeles blev sparet. I Linned er en Borger nu saa delikat som fordum ingen Herremand, ja ingen Nation uden den engelske gjør saa stor Bekostning som vi paa fint Lærred.

Saaledes klage Holberg og Pontoppidan i Kor over Livets tiltagende Dyrhed og Overdaadighed uden dog at kunne stanse den fremvæltende Modestrøm.

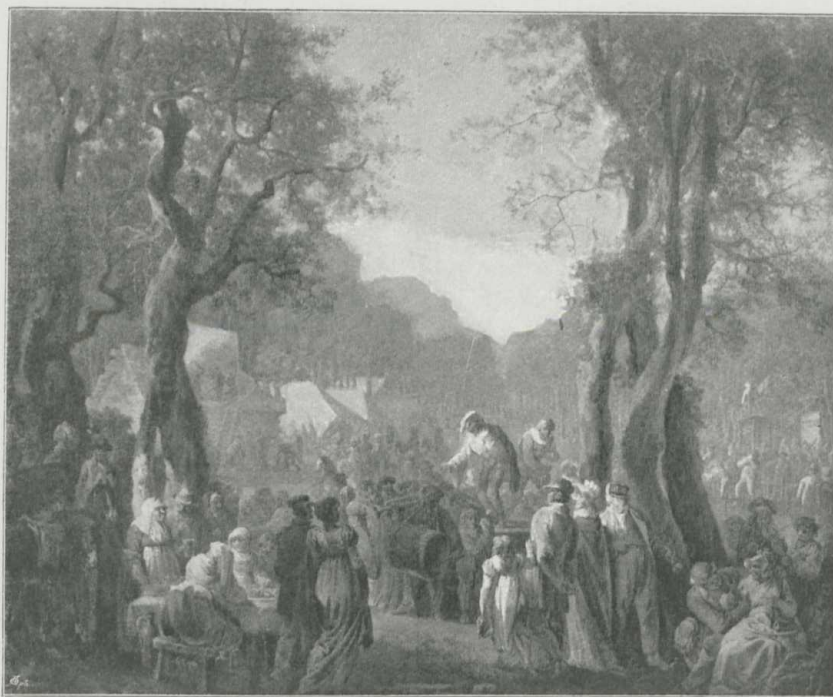
Imidlertid maa det ikke overses at denne ogsaa bragte adskilligt godt med sig, blandt andet en tiltagende Sans for Landliv og et nærmere Forhold til Naturen.

Tidligere havde det vel ikke været uden Eksempel, at kjøbenhavnske Borgere havde ejet en Landejendom,

som de havde drevet for Jordens Skyld; men at ligge paa Landet for Fornøjelsens Skyld var ikke faldet nogen ind. Men fra det attende Aarhundredes Begyndelse blev det Skik og Brug, at en Del af den velhavende Befolkning begyndte at ligge paa Landet for deres Fornøjelse. Man anlagde Lysthaver, Lystgaarde og mindre Sommerhuse i en to-tre Mils Afstand fra Kjøbenhavn. Pontoppidan, der ved Aarhundredets Midte anslaa deres Antal til 2—300, ser naturligvis ogsaa surt til dem og finder ogsaa der en Kapital paa nogle Tønder Guld ligesom han heller ikke glemmer at notere »Sliddet paa Vognene». Smaa Udflugter til de kongelige Slotte og de »lystige« Skovegne nord for Kjøbenhavn var heller ikke ualmindelige. Omtrent ved 1747 bliver det almindeligt at bekendtgjøre Værelser paa Landet til Sommerleje, noget, der tidligere kun sjældent skete, og navnlig omtales Eggen omkring Fredensborg som »overmaade yndig og bekvem til Synets Forlystelse».

Den meste Sommertrafik gik dog naturligvis langs med Stranden ud til de nærmere Skove. Til Skoven ved Gyldeulund spadserede Folk i Holbergs unge

Dage til Fods; Kronprinsen havde her anlagt et »lille, men propert Lysthus». I 1733 ombyggedes det ældre Slot af Prinsesse Charlotte Amalia, og fik efter hende Navn af Charlottenlund. Der var to Veje dertil, en som løb helt ude i Strandkanten, og en anden, som gik længere inde i Landet; men det var en bar og nøgen Vej uden Træplantning, hvis eneste Tiltrækning var Naboskabet med Stranden. Bebyggelsen udenfor Byen var yderst ringe. Østerbro eksisterede ikke; men mellem Sortedamssøen og Stranden laa Fiskerhuset, et Beværtningssted opført af Bindingsværk med tilhørende Have og Staldrum til tretten Heste. I Haven fandtes der fem Fiskedamme med Afløbsrender, hvoraf Huset havde Navn. Holberg undte stundom Huset sin Søgning og omtaler det blandt andet i Jakob

C. A. LORENTZEN: DYREHAVSBAKKEN.
(1821).

Ved Posemandens Hus.

von Thy boe, hvor »Helten« vil traktere begge de stridende Hære i Fiskehuset. Længere ude ad Strandvejen laa, lidt før man kommer til Gammel Vartov, en Kilde lidt østen for Vejen, og et Traktørsted kaldet Kildedal. Dette Sted var i Holbergs Dage livlig besøgt af Københavnerne, der valfartede derhen baade til Vogns og til Fods. Vartov-Kilden nød gammelt Ry som en af de mange Sundhedskilder, der den Gang fandtes rundt om i Landet, som syge og skrøbelige Mennesker søgte hen til for at genvinde deres Sundhed, og især i Sankt-Hansnatten rørte der sig her et broget og sælsomt Liv. Dog Tidens Omslag havde ogsaa paa dette Omraade gjort sig gjældende, den gammeldags Retroenhed var stærkt undergravet, og de syges stilfærdige Andagt var nu tilsat med allehaande verdslig Munterhed. Et karakteristisk Træk paa Overgangsperiodens Vakkelvorenhed giver Jens Bircherod, naar han i sin Dagbog fortæller:

Den 23de Juni 1675 lod jeg mig om Eftermiddagen forlyste at spadserere uden for Byen hen til den Kilde, som er ved Gammel-Vartov, hvilken mange Folk denne Sankt Hans-Aften, efter aarlig Sædvane, søgte til, fordi man indbilder sig, at den skal have nogen Lægedomskraft hos sig; ihvorvel, at den dog ikke er i saa stor Æstime som Helenæ Kilde, hviken propter majorem sanctitatis oppinionem, af langt flere paa denne Tid besøges. (Der jeg saa, hvor begjærligen samme Kildevand af plerisque adventantium blev brugt, lod jeg noget deraf i en Skaal henbære til en afsides Krog ved Strandbredden, hvor jeg toede mig dermed«).

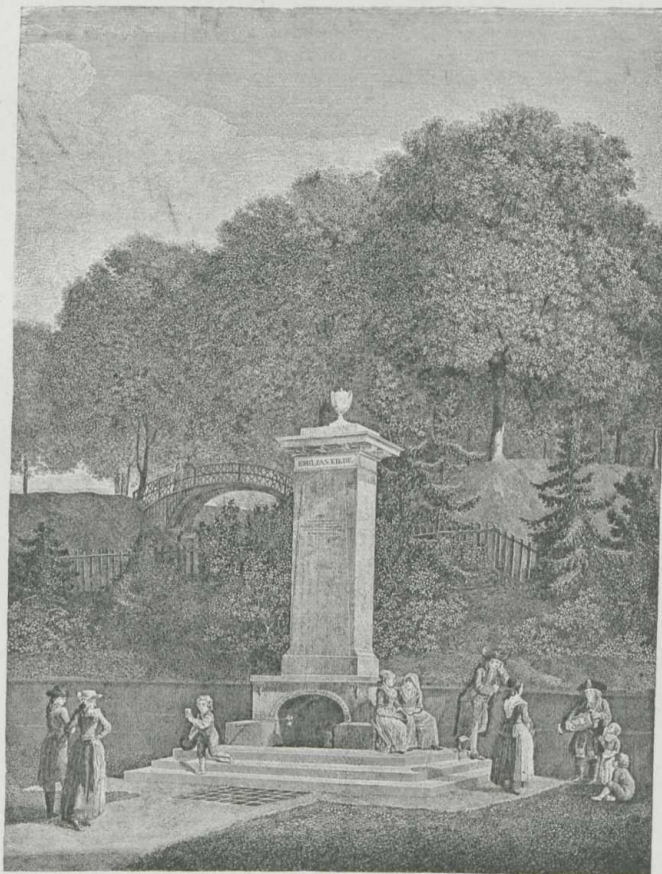
Den fortræffelige Gejstlige, der var vel forfaren i sin Tids Videnskab, minder trods al Forskjellighed i denne Situation en ganske lille Smule om sal. Pilatus, der ogsaa i en vanskelig Kasus greb til den Udvej at to sine Hænder »for en Sikkerheds Skyld«.

Det er denne Kilde, der, som det synes, har givet Holberg Ideen til en af hans Komedier, i hvert Fald har

han tænkt sig den som Skuepladsen for »Kilderejsen«, hvor Henrich i den berømmelige Doktor Bombastus Skikkelse ordinerer Leonora en Tur ud til Kilden, hvorfra Leander bortfører hende paa en Bondevogn ad Vejen langs med Stranden, indtil de indhentes og overmandes i »den store Kro«. For Resten giver Holberg, der neppe havde Smag for den Slags Overtro, ikke Kildevæsenet noget godt Skudsmaal, naar han lader Jeronimus sige: »Disse Kilderejser gjordes af Devotion i gamle Dage; men nu troer jeg, at hver andet Telt er et Horehus«. Naa, Jeronimus har altid været noget drøj i sin Mund og begavet med et meget udviklet Blik for Ungdommens Daarlighed; alligevel tør man maaske nok give ham Ret i, at Lystigheden ikke har været af den fineste Slags. De fleste søgte jo kun derhen for deres Morskabs Skyld. Bøndervogne med svingfulde Læs kom kjørende til og fra Omegnens Byer, ja helt ude fra Amager, der kom Soldater med deres Pigeboern og Tiggere i Massevis, der gjorde gode Forretninger hos de syge og deres Ledsagere, der ikke

vare utilbøjelige til at understøtte Kuren med en lille Barmhjærtighedsgjærning, og mens Patienterne drak deres tilmaalte Vand under Iagttagelse af alle Kunstens og Videnskabens Regler, søgte Stodderne sig en mere opstrammende Forfriskning, og det endte gjerne med Slagsmaal og Spektakler, saa at Politiet maatte skride ind og skille Trætten. I Teltene rundt om dansedes der livligt Polskdans og Korsedans indtil den lyse Morgen.

Imidlertid skulde Vartov-Kilden snart faa en Medbejler, der ganske skulde tage Luven fra den og trække Søgningen fra den. Kirsten Pils Kilde var jo allerede for længst opdaget — i Følge Indskriften allerede 1584 — men det synes, som man havde været noget længe om at opdage dens helbredende Egenskaber; muligvis ogsaa Vejens Ufremkommelighed dæmpede noget paa dens Popularitet. At dens Vand be-

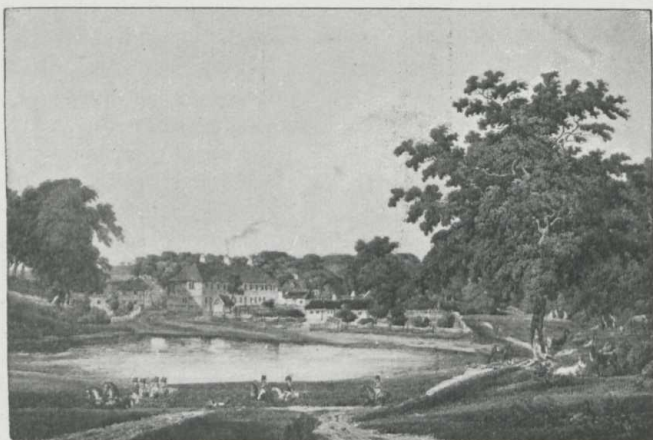
J. JUEL: EMILIAS KILDE.
(1784.)

Den gamle Eg paa Ulvebakkesletten.

sad ualmindelige Egenskaber, var man dog ikke i Tvivl om; men det var alligevel først, efter at Grev Reventlov som Stiftsbefalingsmand i 1750 havde ladet Kilden oprense og indhegne, at den blev Gjenstand for mere almindelig Opmærksomhed og Valfarten. I 1760 anmeldes »det saa

Hist og her var der en fattig og sandet Mark, hvor nogle magre Kreaturer drev om og skrabede sig 'deres Føde sammen, som de kunde bedst; kun oppe omkring Gjentofte By laa der en Oase af dyrkede Marker. Byen havde ikke en eneste Udflyttergaard. De Veje,

H. G. F. HOLM: Raavad.

H. G. F. HOLM: ERMELUNDSHUSET.

berømte Kildevand« fra denne Kilde til Salgs i »Berlingske Tidende« ved St. Hans og Vor Frue Aften, og snart kommer Dyrehavsrejserne i Mode. Ikke uden Grund benævnedes man disse Udflugter for Rejser, naar man tager Vejenes Tilstand og Kjøretøjernes Beskaffenhed i tilbørlig Betragtning. Skjønt Strandvejen var Landevej til Helsingør, var den saa daarlig som vel muligt og var aldrig Gjenstand for nogen Udbedring. Egentlig var den en Engstrimmel, og man kjørte ude i Strandkanten, eller hvor man selv vilde. Blev et Hjulspor altfor opkjørt, lagde man et nyt ved Siden af.

som gennemskar dette øde, udyrkede Terræn og førte til og fra Byerne, var næsten livsfarlige at passere i al Fald til Vogns, og Ulykker hørte til Dagens Orden. Navnlig var det saakaldte Sylbæksvad og Tranemosen berygtede.

Og Datidens Kapervogne gav ikke Vejene meget efter. Det var for en Del Bøndervogne af den primitive Art fra Københavns Amt, hvis Bønder havde faaet Tilladelse til at deltage i Befordringen af Skovgjæsterne. De var saa smalle, at to Mennesker kun med Kniberi kunde faa Plads ved Siden af hinanden

H. G. F. HOLM: BELLEVUE.

H. G. F. HOLM: GRØNDALSHUSET.

Ordrup Mose.

paa Sædet. Agestolene var forfærdigede af Trægrene, som oftest af Asketræ. Og Forspandet svarede dertil. Det var nogle udslidte, langhaarede Krikker uden Sko og saa stive i Benene, at de maatte drives frem med en Pløksyl i Enden af Haarpisken. Seletøjet bestod af Hampegjorder og Reb (som man endnu kan se det i Jyllands afsides Egne) og Kusken sad selv paa Hammelstokken, for at der kunde være Plads paa Vognen til saa mange som muligt. De høje Hjul drejede sig kun besværligt om deres Aksler og maatte ret jævnlig smøres for at gjøre Gavn. Tjærekanden hang derfor altid bagtil som et uundværligt Appendiks. Dertil kom, at disse Vogne ikke var forsynede med noget Drejeapparat, saa at man maatte kjøre ind paa en Mark for at faa Plads, naar der skulde vendes. Det var disse Vogne, man kaldte for »Kaffemøller«, fordi de maledede og maledede uden at komme synderligt ud af Stedet. For øvrigt laa der i denne Benævnelse en aktuel Vitighed, idet nemlig de virkelige Kaffemøller den Gang for nylig var komne i Brug og nød stor Popularitet.

Imidlertid var det dog neppe Kildevandet, der i første Linie gjorde Dyrehaven til saa søgt et Udflugtssted i Aarhundredets sidste Halvdel. Man havde overhovedet begyndt at tabe Smagen for Kildevand.

Det var Klubbernes gyldne Tid og Punschedrikningen var kommet i Mode. Anbefalede Lægerne muligvis at blande Naturvandet med visse andre Ingredienser for saaledes at faa Hast paa den gamle Overtro. Det kunde næsten synes saa, naar man læser Todes bekjendte Drikkeviser:

Min Doktor er en ærlig
Mand.
han siger; Du maa drikke
alt, hvad Du vil, undtagen
Vand,
det ene duer ikke,
med mindre det bli'er
lavet til
med Rom, Citron og
Sukker;
thi da man intet finde vil,
der Tørsten bedre slukker.

I Rabbeks St. Hans Vise gjøres lignende Betragtninger gjældende for hans egen Regning, og her er Punschedrikningen direkte stillet i Modsætning til Kildedrikningen, som han ironiserer over, naar det hedder:

Vor Frue og Sankt Hans til Pris,
det var de gamle Fædres Vis
at ty til Kirstens Kilde.
Det Vand ansaa de som en Skat,
som de Sankt Hans og Frue Nat
andægtig drak af Haand og Hat,
det var et mavert Gilde!

Og saa anbefales Punschen som det ægte lutherske Kriterium!

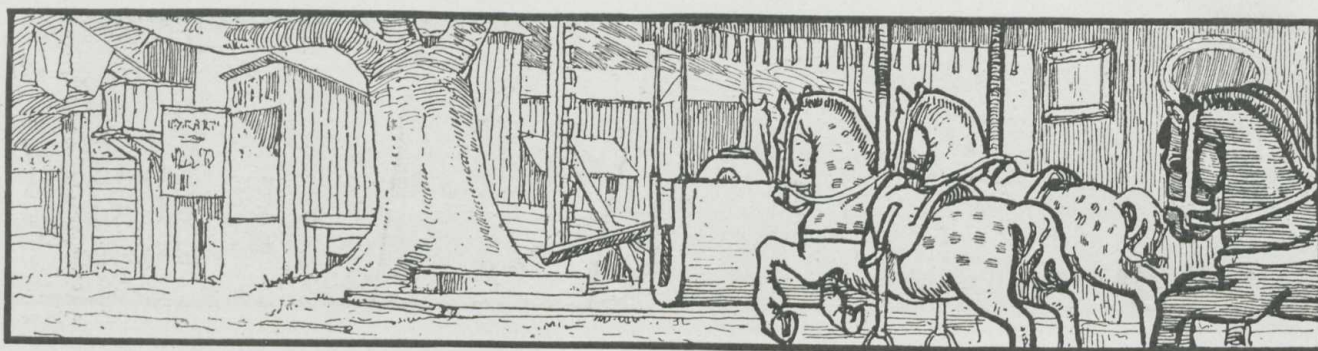
Imidlertid blev Kirsten Pils Kilde Midtpunktet for Dyrehavsbesøgene i Slutningen af forrige Aarhundrede — om end paa en anden Konto end den, der fra først af havde givet den sin Anseelse; thi snart begyndte løse Fugle, Artister og Bajadser at strømme til og opslaa deres Sommerlejr her, og i Pagt med Bakken kunde Kilden trøstelig marchere Fremtiden i

Møde med Trommer og fuld Musik. Det synes, som om Linedans har hørt til de første af de Fornøjelser »Bakken« har budt paa; i al Fald skal der noget tilbage i forrige Aarhundrede have optraadt en Liniedanser der, som dog kun udførte sine Kunster temmelig mangelfuldt; men efterhaanden voksede Boder og Telte frem fler og fler, og hen imod det attende Aarhundredes Slutning var det hele Dyrehavsliv i fuldt Flor.

Rasmus Nyerup skildrer det i sin Kjøbenhavns Beskrivelse (1800) med en vis mild Ringeagt. Endskjøndt de lavere Stænders Glæder, siger han, »som sagt vare hele Sommeren, er der dog en vis Tid, da de og med dem ogsaa de, som

FRIEDLÄNDER: EN FAMILIE PAA VEJEN TIL DYREHAVEN.
(1835).

Dyrehavsbakken.

paastaaer at besidde finere Smag, mere end sædvanlig overgive sig til Glædens Rus. Det er den saakaldte Dyrehavstid fra St. Hans-Dag til Marie-Besøgelses-Dag (2den Juli).

Dyrehaven er paa denne Tid forsynet med allehaanden Forfriskningstelte, item med Liniedansere, Marionetspillere, ombres chinoises, fremmede Dyr, Liredrejere, Harpespillere,

Keglebane og endelig i senere Aaringer ogsaa med en Gyng, hvilket sidste er en russisk

Folkeforlystelse, som findes saavel beskrevet som forestillet i Kobber i Storchs Gemälde von Petersburg. Mangen Læser vil vistnok studse ved at se, at Gyngen er en saa forholdsvis ny Opfindelse.

Men Mester Jakel og Harlekin? spørger man. Naar gjorde de deres Entré? De var der i Virkeligheden allerede paa den Tid, Nyerup skriver om; men den flittige Lærde har i Virkeligheden ikke kjendt sin Dyrehave rigtig, heller ikke haft noget venligt Øje

for den. Det er imidlertid paa samme Tid, at den unge Oehlenschläger som Dreng foretog sine aarlige Dyrehavsrejser sammen med sin Familie og nogle Venner

i en lang, holstensk Vogn, og han saa paa Bakken med andre Øjne. Med Barnest graadige Sans for det eventyrlige, det sære, det afstikkende og brogede indsugede han alle disse Billeder, som siden skulde give ham Stoffet til et af hans skønneste Digte, der i Virkeligheden er bleven Dyrehavslivets Apoteose. Med erindrende Glæde skriver han selv derom: Madkurven blev da pakket fuld, Flaskefoderet vel forsynet, min Fader trak en Nankins-Overkjole paa

for Støvet, og nu rullede vi afsted. . . . I Skoven, omgivet af de mægtige, brede Bøge, følte jeg mig hensat i Friggas Helligdom og anede hendes dybeste Hemmeligheder. Den hellige Kilde, der saa gjæstfrit udsprudlede sit skønne Vand, hidmanede mig alle Elver-

D. MONIES: KAFFEELSKAB VED ET SKOVLØBERHUS (1856).

N. GROVE: FORTUNEN.

N. GROVE: KLAMPENBORG.

Lyngby Fattigblok.

piger fra Kæmpeviserne. At Spøg, Folkevrimmel og fremmede Gøglere blandte sig i denne store Natur, at Øjeblikkets Tant gjorde det Eviguforgængelige et kort Besøg, og forstærkede det alvorlige, høje ved at stille det i

Modsatning til det lystige, overgivne, ja endogsaa lave — virkede stærkt paa Digterdrengens Fantasi. — Men naar jeg havde let over

Mester Jakel og Harlekin, der aad Blaar, gik jeg ind i den dybe Skov og forvildede mig lidt paa egen Haand. . . Naar vi nu, efter alle disse Syner, vendte tilbage til det store Træpaa Grønningen, udenfor Bommen ved Kilden, hvor vor Vogn og Proviant ventede os, ved et Træbord — saa begyndte Lystigheden til den mørke Nat, — og i

Støv og Vognvrimmel kjørte vi hjem igjen, til Vibenshus, hvorfra vor Vej skraanede ganske ensomt til Frederiksberg. »

En ny Tids Aand vifter gennem disse Linier Naturlæden, Skjønhedsfølelsen, som det attende Aar-

hundrede ikke kjendte, eller i al Fald ikke havde noget Udtryk for.

Hvor synes de os fattige disse Jeronimusser og Magdeloner, disse Leandere og Leonoraer, der i deres

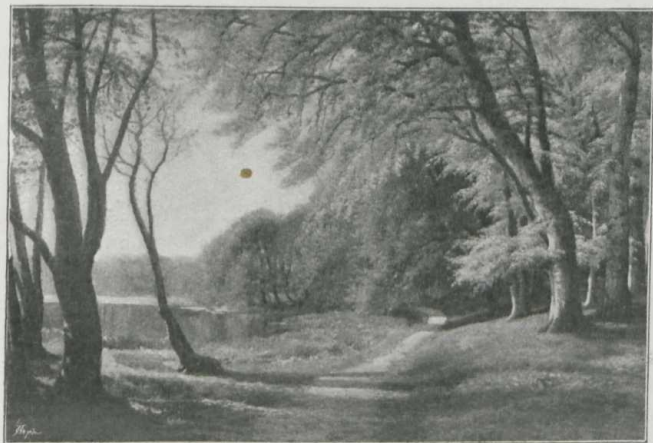
Silkestrømper og Fiskebensdragter tridsede om i parketterede Haver, hvis Ideal var Symmetrien, og som, naar deres Naturfølelse var højest, hævede sig til at anskue Naturen som et Teatrum! Et helt Aarhundrede havde Nattergalen sunget, Skovmærken og den vilde Rose duftet for-gjæves; Skabningens Herrer havde ikke Øje, ikke Øre derfor.

Men nu brister det Forstenings Panser, som en forkludret og forsnevret Natar havde

presset Mennesket ind i og Menneskets Bryst hæver sig i en Henrykkelses Svulmen over Naturens Dejlighed og Verdens Vidunderlighed. — Den Melodi, som Pudderfabrikanten Christian Braumann Tullin havde famlet efter i »Majdagen«, men ikke kunnet finde,

P. C. SKOVGAARD: VED ULVEDALEN.

RASMUSSEN EILERSEN: FRA FUGLSANGSØEN.

CHR. ZACHO: I DYREHAVEN.

Tjørnene paa Eremitagesletten.

udstrømmer i fuldtonende Musik i disse uforlignelige Linier:

Der er saa lummert og saa tungt,
det brænder stærkt deroppe.
Her skygger Løvet grønt og ungt
fra Vaarens lyse Toppe.
Her springer langt fra Kvalm og Larm,
ved Sang af Nattergalen,
den tykke Straale som en Arm
fra Højen ud i Dalen.

I sorten Mulm, i dyben Jord
de klare Bølger rinde.
En ukjendt de langsomt snoer
sig ligesom i Blinde.
De risle gennem Jordens Bryst,
i Dybets mørke Huller,
og skue sikkert dér med Lyst,
hvad Overfladen skjuler.

Den Verden, som vi ane hist,
dybt under Havets Bunde,
den har jeg gjennemtumlet vist
og bølget i dens Lunde.
Den runde, tykke Søleverarm,
som risler her forvildet,
har kysset Elverpigens Barm
og drukket hendes Billed.

Og Kirsten Pil, der af det attende Aarhundredes smaa Visedigtere og Populærfilosofer havde maattet døje Skoser og Gluffer som et fordægtigt Fruentimmer, kommer igen til Ære og Værdighed som en Poesiens Helgeninde med Mytens Guldglorie om sin fromme Pande og bliver uigjenkaldelig gjenindsat i alle sine Rettigheder. Og hvad havde hun ikke maattet døje af til-sidesættende Ringagt? Det var endog gaaet saa vidt, at en vis Hr. Brinchmann — muligvis en Mand, der sad i en eller anden meget agtet Samfundsstilling — havde

gjort et Forsøg paa at tilegne sig hendes Kilde og skubbe hende ud af Historien. Den kaldtes i Virkeligheden en Tid for Brinchmanns Kilde; men nu véd intet Menneske mere, hvem Hr. Brinchmann var, medens Gud og hver Mand kjender højsalig Kirsten Pil.

Der var overhovedet hos Romantikernes Fantasi en Tilbøjelighed til Mytedannelse, og Oehlenschlägers Legende om Kirsten Pil er ikke det eneste Eksempel derpaa. Ogsaa i Tyskland undfangedes Loreley-Myten af en tysk Romantiker; nu tager Alverden den for god, gammel Middelalder. Men i en Tid, da Historiens Helte og Heltinder har en Tilbøjelighed til at forvandle sig til Myter, er det maaske ikke mer end billigt, at nogle af Digtingens Myter hæves til historisk Rang.

Siden i 1818 var en lille Dusingpoet klodset nok til at ville prøve paa at digte en ny Legende om Kirsten Pil. I T. C. Bruuns: Kilde-Rejsen — et Digt i 6 Sange — fremstilles hun som en adelig Jomfru, der formæles med Ridderen Aksel Skram, men som faa Dage efter sit Bryllup bortføres af Røvere, og som efter mange Fristelser og Gjenvordigheder træffer sin Mand igjen som Eremit i Skoven, hvor han dør, medens hun selv ender sine Dage som Eneboerske og

... plantede med egen Haand for Døren
en Grædepil som Minde om sit Savn.

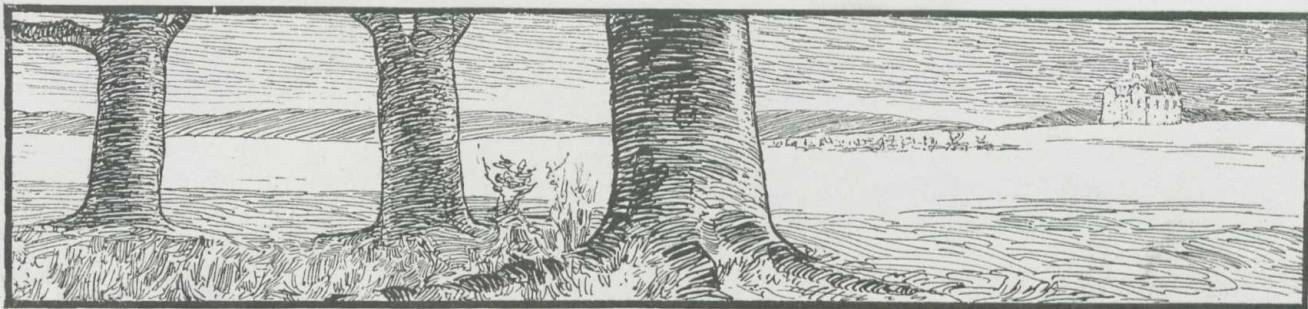
Denne ferske Ridder- og Røver-Roman er imidlertid forsvundet som Røg for Vinden; den adelige Jomfru (hvis Aner ikke ere mere paalidelige end Kirsten Pils) har ikke kunnet fortrænge Oehlenschlägers »unge og dejlige Pige« som Skytspatron for den folkelige Kilde.

»St. Hans Aftenspil« er som bekendt ikke det eneste, om end det skønneste Eksempel paa, at Kirsten Pil og hendes »Bakke« har inspireret en dansk

*) At Brinchmann, som Werlauf gætter paa, skulde været Dansemester ved den franske Hoftrup, synes ikke rimeligt; thi hvorfor skulde en Dansemester falde paa at lade Kilden istandsætte. Men dette gjorde Brinchmann.

RASMUSSEN EILERSEN: BIRKEMOSEN VED SKODSBORG.

Eremitagesletten.

Digter. Det meste af en tredive Aar efter henlagde Heiberg Scenen for en af sine muntre Komedier til det samme populære Sted. Er Tonen end her mere dagligdags, Opfattelsen nærmere ved den almindelige, saa føles dog ogsaa her den romantiske, bredkronede Skov som Modsætningsbaggrund for det smaaborgerlige Søndagsleben og de »fægtende« Artisteksistenser, som Digtningen fremfører.

Længe stod nu Dyrehaven i samme Anseelse og Glans som Maalet for Københavnernes Sommertanker og Søndagsudflugter, indtil Georg Carstensen ved Anlægget af Tivoli skabte en rivaliserende Anstalt, der stillede den gamle Bakke noget i Skygge.

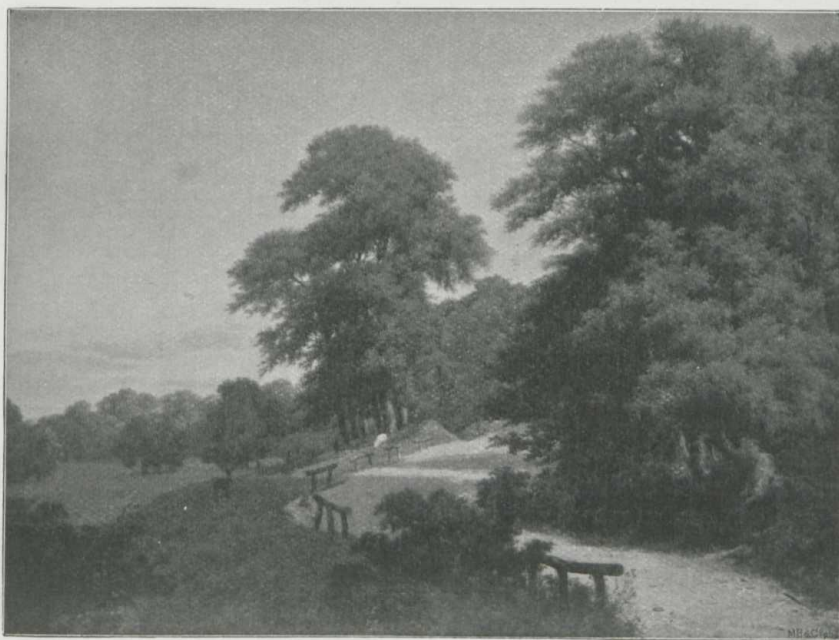
Af Dyrehavens andre kjendte Punkter nævnes allerede et godt Stykke tilbage i forrige Aarhundrede, Bellevue, Fortunen og Klampenborg. Eremitagen var allerede bygget i 1736 af Christian den sjette som Jagtslot. I Frederik den femtes Tid nævnes med særlig Ros Mester Hans' Sted i Taarbæk. Denne Mester Hans havde været herskabelig Kok, førend han blev Traktør; i den sidste Egenskab var han ligesaa navnkundig for sin Jovialitet og sine ualmindelige Konversationsgaver som for sin Kogekunst. Kramsfugle med Tyttebær og Kyllinger med Asparges var især hans Specialitet, især naar han selv lavede Saucen. Til Sorg for alle Gourmander døde imidlertid Mester Hans i 1772 uden som det synes at have fundet nogen Arvtager.

Med den tiltagende Sommertrafik udad Strandvejen til havde ogsaa denne efterhaanden forandret Udseende. Efter at Grev Bernstorff i 1765 havde kjøbt Bernstorff Gods af Kongen, kom der et livligt Opsving i Tingene. Der blev anlagt nye og bedre Veje, Moradser blev udtørrede og Jorderne kom under Drift efter at »den udødelige Greve« i 1767 havde givet Godsets Bønder Arvefæste Skjøde paa deres Gaarde. Samtidig udskiftedes Gjentofte Sogns Jorder. Ousgaarden udflyttedes i 1774 og dette blev Oprindelsen til Villagerne ved Strandvejen. Onsgaardens Ejer lod nemlig der opføre nogle Smaa-

hytter, som han overlod sine Arbejdsfolk til Bolig for en lille Afgift og mod at gjøre visse Dages Høstarbejde for ham. Beboerne fik ogsaa Lov at plante en Smule Kaal og Grøntsager omkring deres Hytter og at frede denne Plantning med et Risgjærde. Disse Smaahytter blev senere Selvejendom og gik fra Ejer til Ejer. Da det saa begyndte at blive Mode blandt Hovedstadens Velhavere at holde Villa til Sommerbeboelse, solgte Ejerne deres Smaaparceller til dem, og nu gik det løs med at bygge Villaer og anlægge Haver.

»Slukefter« opstod ogsaa som Følge af Udskiftningen paa Grænsen mellem Københavns og Gjentofte Sogns Grund. Til en Begyndelse var det imidlertid af Ler, og dets beskedne Bestemmelse var at tjene som Embedsbolig for Ledvogteren, der skulde paase, at ikke det Gjentofte Kvæg drev ind paa Københavns Jorder. Tidligere var det nemlig af og til passeret, at Bøndernes Kvæg paa deres Strejftogter var kommet helt ind paa Fæstningens Glacis. Hos denne Ledvogter blev det efterhaanden Skik, at Bønderne og andre vejfarende gjorde Holdt og tog sig en Dram mod en liden Godtgørelse. Udskjænkningen udvidedes senere til ogsaa at omfatte gammelt Øl, hvormed Skovgjæsterne beværtedes, naar de om Aftenen vendte hjem fra Skoven. Da dette Hyrdehus siden flyttedes hen, hvor nu Slukefter Stald ligger, flyttede Navnet ogsaa med, og der udviklede det sig til en blomstrende Forretning.

Lidt efter lidt forvandles da Strandvejen til den muntre have- og villakransede Vej, vi alle kende, hvor der om Sommeren rører sig et travlt Liv af ridende, kørende og gaaende. Nye Moder og nye Kjøretøjer luftes der. De gammeldags Karosser og Chaisers forsvinde sammen med Puder og Parykker, nu kører man i Kalecher og de kongelige i Karet. Og Familier og jævne Borgerfolk ruller syngende afsted i Holstenskvogne med lakerede Sæder. Provianten medføres i Kurve. Saa i 1827 — Aaret før det første Dampskib viser sig —

A. SCHOVELIN: SANDGRAVEN I DYREHAVEN.

indfører man et nyt Kjøretøj, der vækker megen Opsigt: Droschen. De havde i Begyndelsen deres Holdeplads paa Amagertorv; men indlod sig ikke paa Kjørsel udenfor Byens Porte. Allerede før var et nyt Befordringsmiddel kommet

RASMUSSEN EILERSEN: UDSIGT OVER SUNDET FRA DYREHAVEN.

op, de saakaldte Drachiner — en Slags Velocipeder — der efterhaanden blev meget benyttede til Udflugter. Indretningen var dog meget primitiv i Sammenligning med vore Dages Cykler. De bestod af to forbundne Hjul, det ene anbragt bagved det andet. Over dem sad Rytteren paaskrævs. De var meget lave og sættes i Bevægelse ved at støde Taaspidserne mod Jorden. Alligevel foregik Bevægelsen paa Drachinen hurtigt og tog sig meget godt ud, og de krydsede med Lethed frem mellem de kørende og gaaende, naar de styredes af en øvet Rytter. Frederik den syvende var som Kronprins en meget øvet og behændig Drachinerytter, der jevnlig saaes i Selskab med sine Kammerater fare afsted ud ad Strandvejen ad Skoven til.

Selvfølgelig forslog Skovbesøget i disse tidligere Tider dog kun lidt mod de Titusender, der siden Klampenborgbanens Anlæggelse befordres til og fra Skoven paa Sommersøndage. Og Dyrehaven kan i nyere Tid opvise mange stolte Mærkedage. I en Række Aar holdtes Grundlovsfesterne her, med Sønderjyderne har der været holdt Fester ved den sønderjyske Sten, under

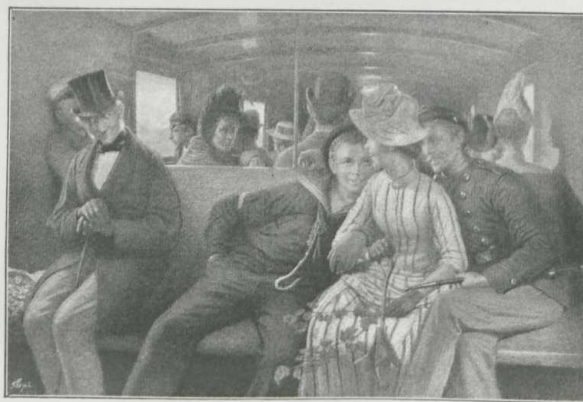
dens Bøge har Louis Pio talt til Arbejdernes Skarer. Med Stolthed fører Københavneren sine Gæster herhen; han véd, at disse stolte Bøgekjæmper ville aftvinge dem Beundring.

Da den arkæologiske Kongres holdtes i København i 1860 blev ogsaa de fremmede Gæster førte ud i Dyrehaven, der præsenterede sig med sit mest smilende Ansigt. Om det Indtryk den gjorde paa de fremmede har vi et blivende Vidnesbyrd i Carl Vogts Ord: »en Skov — skriver han — der overgaar alt, hvad en Ven af Naturen eller en Landskabsmaler kan drømme: Træer af vidunderlig Pragt og Skønhed, Ruisdalske Bøge, Calameske Graner og Schirmerske Ege tilligemed Hvidtjørne, af hvilke en bærer Humboldts Navn, Grupper dannede af Tilfældet, saaledes som ingen Gartnerkunst kunde udtænke dem.«

Men Charmen er større for os, der véd, at vore Forældre og Bedsteforældre har vandret under disse Træer, ja, at de maaske her første Gang fandt hinanden og sluttede den Pagt, som vi skylder vor Tilværelse.

Vor Tid har saa faa Værnehelgener; Larmen og Spektaklet i Dampmaskinens forpustede Tidsalder forjager de fredelige Naturaander, Schiller allerede klager over, at Naturen bliver livløs.

Ikke desto mindre er Kirsten Pil vedblevet at være en trofast og diskret Skytspatronesse for den sværmende Ungdoms brændende Ønsker og lønlige Tilstaaelser.

H. BRASEN: I KLAMPENBORGTOGET.

EN FORLOVELSE.

Bonde-Novelle af ELLEN REUMERT.

I

»A t tænke sig, at Lise kunde forsé sig paa den Gjørdestaver af et Mandfolk, det er da noget af det mest mærkværdige, jeg endnu har oplevet.«

»Ja—e, Mutter, det er jo ganske vist en Smagsag hvad de Dele anbelanger, men det er nu'tte for det, for jeg kunde s'gu heller ikke fatte Kjærlighed til den Slavs, han er af, hvis jeg var blevet et Fruentømmer. — Men for Resten tror jeg nu'tte, der er noget undt i Færdinand.«

»Ja er der ikke noget undt i et Menneske, Jacob, saa er der saamænd heller ikke ræt mejet godt, det er nu min Formening! Men det er jo umulig at vide, hvad han indeholder, for han sidder jo altid stille hen og gloer ud i Luften li'som en Sværmer. I Aftes, da han var gaaet, sa'e jeg til Lise, »Kan Færdinand slet ikke grine a'ed, min Pige?« og saa sa'e hun, at det kunde han jo nok, men han var ikke ræt mejet for det, fordi han var saa dyvtænkendes, — og fordi han var saadan som han var, derfor kunde hverken Du eller jeg forstaa ham. Saa sa'e jeg jo til hende, »Lise«, sa'e jeg, »Der er li'egodt meget i det, Du der siger, for hvad man ikke hører, kan man heller ikke forstaa, — og meget meddelsom kan man nu'tte kalde din Kjæreste! — Men saa kom Tøsen med en ganske storartig Bemærkning, som jeg vil fortælle

Dig, Jacob, for at glæde Dig, for Du har jo altid hullet paa, at hvad Forstanden angik, saa linte Lise Dig; — hun slog med Nakken, det gjorde Lise, og saa sa'e hun saadan, »Tale er Sølv, men Tavshed er Guld.« Se, det kunde jo aldrig et almindeligt Bondeøg ha' hittet paa at svare sin Mou'er, — men det volder natyrligvis den go'e Skole, vi har hullet Tøsen i, at hun saadan kan fremkomme med Sætninger og Valgspraag, som man rent ud sagt maa forbavses ved. Jeg var jo lige ved at sige til Lise, at jeg var færdig at foretrække Sølvet fremfor Guldet, men saa var det li'som en indre Magt bød mig at holde Kæven i, — og man var jo da osse et Utosk, om man gik hen og satte undt i et Kjærlighedsparti.«

Jacob nikkede bifaldende.

»Det er rægtig, Marie, — man skal ikke ingblande sig i de Onges Anliggender. Lise er jo gammel nok til at vide, hvad hun gjør, og det er jo meget mulig, det kan blive hinne Lykke, at faa saadan en stille og rovlige Dvaskrian, der aldrig drikker sig fuld, men sætter det, han tjener, i Spaarekassen. Man maa jo si'e, Færdinand er en voldsom ordentlig Mand i enhver Henseende!«

»Jeg tror nu, han er en rejtig Fitte, Jacob! Jeg er vis paa, han ikke nænner at spise sig mæt, hvis

han da sæl skal koste det. De Gange, han har væt her, ædder han jo, som han ikke havde faa't Mad i fjorten Davve. Aldrig har jeg set noget lignende, — for alt, hvad man sætter forand ham, forsvinder li'saa stille og umærkeligt, — og det er saamænd det samme, hvad det end er, baade Havregrød og Finker og Gressetær og Fittebrødder og hver den Del, — det er s'gu som det var blæst af Bordet, naar han gaar. — Men jeg har nu mine egne Tanker med det Ædderi, Jacob: Jeg tror, — Færdinand er en Spekkelanter!«

»Saa—e, — hvad mener Du med det, Mutter?«

»Jeg mener ligefrem, han er saa fornæret, at han spekkelerer i vaar Mad. Han spiser saamænd ikke hele Dagen, naar han skal herud om Aftenen, og det si'er jeg Dig Jacob, at hvis den Forlovelse bliver langvarig,

saa bliver den s'gu dyr for vos, — for vi har ikke nødig at tro, han skal gi' saa meget som iet Øre ud til nogen Slavs Fornøjelse eller Opmærksomhed, saa meget er jeg da bleven klog a'. Og vi har da'tte andet end hvad Du tjener, Jacob, og det er da ikke mere end som fra Haanden til i Munden, — saa det si'er jeg Dig, at bliver Færdinand ved med den Slavs Visit, — saa gaar vi Fa'en spille mig Farlit inden ræt lang Tid!«

»Lise siger, Færdinand skal ha' saadan en dejlig Sangtovne,« sagde Jacob formildende, »vi maa se til at faa ham til at synge,

det kan da osse ta'e noget af Kesomheden avæk.«

»Ja—e, Fatter, — hvad Sangtovne, han kan indeholde, det kjender jeg natyrligvis ikke, — men sikker er jeg da paa, han ikke indeholder saa meget som en eneste gemytlig Vise, det er nok en farlig trisk Tovne, der er paa dem alle. Næ—ej, det er mig aldeles forunderlig, hvad Lise kan have forset sig paa der. Ha'de det endda væt ude paa Landet, hvor der ikke er saa mange at vælge imellem, — men nu vi er flyttet hering til Kevenhavn, hvor Lise dog det sidste Aarstid har faa't saadan en Oplærelse, baade til Haandarbejde og hver den Del, — saa kan jeg umulig faa ing i Hovedet, hvordan hun kan vælge saadan en Dødsok til Forlovede.«

»Ime'ns Du nu har staaet og polsked op om alt det Kjærestevrævl, Mutter, har jeg lavet disse Par Støvler i Stand, — nu kan Du ta' dem og sætte dem hen i Vinduet mellem alle de andre.«

»Ja, Du er saamænd en flittig og strævsom Mand, Jakob, det var Synd at sige andet! Du har saamænd hængt trovlig i med Din Skoma'erforretning, ellers havde vi nok heller ikke klaret vos heringe til den Dav i Dav. Og saa har Du ved Si'en af, det man kalder Gemyt,

og det er s'gu meget bedre end Penge i Spaarekassen, for det friskner liegodt op baade for en selv og for Familien. Nu skal jeg osse ud i Lav med Maden, — men Gud, hvor har det letned at faa talt yd med Dig, Jacob, for Du sidder saa forstandig og hører paa alt det, man snakker til Dig om, — og denne Forlovelse, den er dog noget af det mest iøjnefaldende, jeg nogentid har set!»

II.

Det var Aften. De Nyforlovede sad sammen i Sofaen. Maaltidet var endt, Marie havde taget af Bordet og lagt det røde Bordtæppe over den gamle, slidte Plade. Jacob havde tændt sin lange Pibe, og Ilden brændte lystigt i Kakkelovnen. Der saa helt hyggeligt ud i den lille Stue bag Skomagerbutikken.

Lises Kæreste, der hed Ferdinand Jensen og var Pakhuskarl hos en Grosserer i Store Kongensgade, var bleven opfordret til at synge, og havde med stor Imødekommenhed fulgt denne Opfordring. Siddende ganske ubevægelig var han ved at foredrage en Vise med en meget ensformig Melodi. Uden Spor af Gestus eller Minespil vedblev han:

»Græd ikke, Veninde,« saa talte nu Per,
Regn klæder et Landskab saa ilde,
Og Kvinden er smaakkest, naar yndigst hun ler,
— Saa tør dine Øjne, — Alvilde!»

»Se, denne Haand saa lille og fin,
Helt skabt til at puttes i Handske,
Den vil jeg for Fremtiden kalde min,
Det kan ingen Sjæl forvanske.»

»Ti Rigdom er kuns et Laan ud af Gud,
Og betales tit dyrt med Rente,
Men følger man Hjærtets det højeste Bud,
Da følger tit Elskov i mente!»

Da standsed Alvildes Taarer paa Stand,
Helt henrykt hun Per betragtede:
»Til Graven jeg følger Dig, elskede Mand,
Fordi Du mig ikke foragtede!»

»Min Ungdom og Skjønhed med Tiden forgaar,
»Men Elskoven straalere skjøn,
Vi dyrke vor Troskab i Høst som i Vaar,
Med Havblik i Sjælen som Løn.»

Og denne Pagt, de hinanden svor
Med Taarer i Aftenen silde,
Blev hele Livet det bindende Ord
Imellem Per og Alvilde!»

»Det var li'egodt dejlige og sandfærdige Tekstord,« sagde Jacob idet han bankede sit Pibehoved ud paa Kakkelovnspladen.

»Der maa li'egodt høre en morderlig skrap Begavelse til at sætte saadan de mest privaate Følelser sammen i saadan Dægtning,«

»Det ka været meget rægtigt,« svarede Ferdinand. Marie tilkastede Svingersønnen et hvast Sideblik, saa sagde hun:

»Man kommer til at tænke paa sin egen Ongdom ved at høre saadan en Kjærlighedsvisen. Den Gang

Jacob og jeg var forlovede, da kunde det nok hænds sig, der var Slav og Liv og Gemytlighed. Saa var vi til Bal, og saa til Basselgilles, saa til Skovtur og saa til Marked, — vi tænkte nu som saa, at Ongdomstiden var den bedste til at more sig i. Senere hen i Ægteskabet bliver der andet end Fornøjelser at granske i, saa jeg si'er nu altid som saa, at hvad man har oplevet, det har man oplevet!»

»Ja—e—e—, — det ka jo være meget rægtigt,« svarede Ferdinand.

»Ja, rægtigt, det er der ingen Mistanke om, — og saadan et Par unge Mennesker som Jer to, I skulde rejnaag ikke sidde saadan og dvaske i en Stue Aften efter Aften, I kunde rejnaag mere Jer storartig i saadan en dejlig By som Kevenhavn, hvor der dog er saa megen Slags Kaamedie og Gemytlighed.»

»Det ka være meget rægtigt,« svarede Ferdinand, »maa jeg ingvitere Jer alle trej i Folketheatret paa Søndag?»

Det gav et Sæt i Marie, hun hoppede helt op fra Stolen af Forbavselse, — men et Øjeblik efter maalte hun Svingersønnen med et mistroisk Blik. Lise slog henrykt Hænderne sammen og raabte:

»Tak, Ferdinand, — det skal rejnaag blive morderlig Plaser!»

Hun gjorde en Bevægelse som hun vilde tage Kjæresten om Halsen, men Ferdinand rørte sig ikke ud af Stedet.

»Ja, jeg glæder mig s'gu ligesaa svært som Tøsen,« begyndte Marie, »og si'er Tak fordi Du vil ha' vos Gamle med, det var nu saa langt fra at være Meningen, — men saadan en Opmærksomhed la'r man jo nødig gaa fra sig. Jeg har kun en eneste Gang set en Kaamedie, det var da de spillede til Faardel for Sygekassen hjemme paa Aasø Kro. Det var vækkelig saa nydeligt at se. De kaldte det for »Avvekatten«, og Skræderens Svend han forestilte den unge Elsker, jeg kan saamænd endnu den Dav i Dav mindes de dejlige graa Bukser, han havde syet sig til samme Lejlighed. Sovnefogdens Trine hun spillede med, og hun blev da osse helt forelsket i ham, og hun glemte saamænd aldrig den Kaamedie. Hun var saa flov, at man mestendels ikke kunde høre, hvad hun snakkede om, for hun var ikke af de meget fremsavte, men smaa var hun at se til, og det voldte hende mange Taarer, da Sovnefogden forbød hende enhver Slavs Forlovelse med Skrædersvenden. Sovnefogden var nemlig en gammeldavs Mand og han huede ikke Skrædersvenden, der var Kevenhavner.»

Her vaagnede Jacob af sin Døs i Kakkelovnskrogen og blandede sig i Samtalen.

»Ja—e, det er meget sandt, hvad Marie der fortæller,« sagde han, »og jeg syntes, det var Synd for Trine, hun gik der og græmte sig, — og saa sa'e jeg en Dav til Sovnefogden — saadan i al Fortrovlighed, »Hans Pæsen«, sa'e jeg, »har Du ossaa ret betænkt, Du gjør Din Datter uløkkelig?« »Sludder,« sa'e saa han, »hun bliver s'gu nok glad igjen, — Du synes ka'ske den Skrædersvend, — denne forskavede Kevenhavner var en Svingersøn for mig, Jacob?« Saa sa'e jeg »Ja—e, Hans Pæsen, det er jo ganske vist noget, der strængt ta'et ikke angaar mig, men jeg har nu altid gjort saa meget yd af Trine ligefra hun var en lille Tøs, og jeg synes, det er fælt at se, hvor hun har skæmmet sig. Ded ka' jo gjerne være, han ikke er rig, men naar Trine har Gaarden, og han har Kjærligheden, saa kunde det jo gaa saa meget brillant. Men

der maa jo være iet eller anet Paankt, Hans Pæsen, der gjør Dig saa bidderhvas overfor det Menneske, — hvad er det egentlig, Du har at ingvende imod ham?« Saa rev Sovnefogden sig omme bag ded højre Øre, jeg kan se det saa grangivelig, det var nu saadan hans Vane, naar han blev gal, — og saasaa hans saadan, »Uh—h—h—h,« sa'e han, »jeg kan Dælen spille mig ikke ydstue det Menneske! Her kommer han farendes, li'som man gaar og tænker paa ingen Ting, paa dette Hjuvl, han har faa't deringe fra Kevenhavn, og saa kyrer han uden om én, hvad enten man er gaaendes, kyrendes eller riendes. Der er dog noget saa ærgerligt ved dette forbandede Hjuvl, der er færdig at kyvse Livet baade af Folk og Kretur. Og saa si'er han ikke som et andet ordentlig Menneske »Go Averten!« men dette Fjols skal lade vigtig og faarnem, og saa si'er han li'saa visnæset, »G' æften!« si'er han, — man kan dog blive saa irritabelsk over saadan noget Pjat! Og saadan en Velossepedemand synes Du jeg skulde gi' min Datter til, — næ—e, aldrig i Evighed skal det ske!« Ja—e se, saadan svarte Hans Pæsen, og jeg blev jo klov a', at han havde ta'et sit Signalement, og at det stod fast, og at en anden en kunde li'sa gjerne ha' hullet Kæven i, — og saa listede jeg hjem til Marie, — kan Du huske det, Mutter?«

»Ja, Kos beva's, — og da jeg hyrte det, Hans Pæsen havde sagt, saa sa'e jeg, »ja, det er s'gu Ord, der staar fast, Jacob, men Du skal se, Trine hun bliver en gammel Pige, og det slog da til, for hun har da'tte giftet sig endnu. Og der kan man sæl se dette forunderlige med Skjæbnen, for hvis nu'tte hun og Skræder-svenden var kommet til at forestille et Par i »Avvekat-ten«, saa var Trine kaske aldrig fuldet paa de Tanker, og saa havde hun vel nu været gift og haft Børn og været glad og tilfreds. Næ—e, det er mærkelig som det kan stille sig her i Verden! Men selv om Enden paa Kaamedien blev trisk, saa vilde jeg dog forfærdelig gjerne se saadan noget linende en Gang igjen!«

Ferdinand gabede.

»Du er nok kesom,« sagde Lise, »det er lie'godt løjerlig, men jeg bliver aldrig søvnig, saa længe Du er herude.«

»Du skal se, min Pige, det kommer saamænd nok!« trøstede Marie, »det er bare saadan af Førstningen. Du er lie'frem helt aarvaagen og opkyrt af den bare Kjærlighed. Saadan var jeg saamænd osse, da Jacob han fri'te, jeg kunde saamænd hverken sove eller spise de fæste Par Davve, — men det er noget, der snart fortaer sig, og det er jo godt det samme!«

»Ja—e, — man er jo da nødsavet til at sove og spise, hvis man da ellers ska hulde Livet,« svarede Ferdinand.

Jacob var slumret ind i Kakkellovnskrogen, han vaagnede ved at Svigersønnen rejste sig.

»Det er nok bedst, jeg begynder saa smaat paa at liste hjemad,« sagde Ferdinand, »Vejen den er jo noget langstravt herfra Istedgade og saa ind i Store Kongens-gade.«

»Du kan jo da kyre med Spaarvognen« foreslog Lise.

»Næ—ej, det er nu noget, jeg aldrig gjør, for jeg synes nu'tte, det er nødvendig at smide de Penge ud, naar man da ellers ka gaa. — Ja, saa vil jeg sige Farvel og Tak, og saa kommer jeg og henter til Theater paa Søndav, naar Klokken er seks.«

Saa gik Ferdinand.

Saa snart han var ude af Døren vendte Lise sig med et triumferende Ansigt om til Moderen.

»Hejsa—e—e—e,« sagde hun, »nu kan Du da sæl se, Mou'er, han itte er saadan en Fitte som Du tror, for saa ha'de han da'tte ingviteret baade Dig og Faa'er med paa Kaamedie.«

»Jeg har jo aldrig sagt noget om Færdinand,« svarede Marie spagfærdig.

»Næ—e, Du har nok ingenting sagt, men det er da godt nok at blive klov a', hvad Du tænker.«

»Ja, Du har altid været voldsom opvakt, Lise, men det er noget som hverken Du eller jeg behøver at ta'e vos a', for det er noget, Du har efter Din Faa'er. Og hvad Færdinand angaar, saa er det jo aldeles det samme, hvad jeg mener eller ikke mener, naar kuns Du er begejstret over ham, Lise, — for det er jo Dig, der skal ha' ham.«

Lise havde sovet længe inde i sit lille Kammer, men Forældrene laa og talte sammen og kunde ikke falde til Ro. Det var mest Marie, der førte Ordet, Jacob begyndte at blive søvnig og gnaven.

»At Du nu'tte ka hulde Kæft paa denne Tid af Daven,« sagde han, idet han vendte sig om mod Væggen paa en meget demonstrativ Maade.

Men Marie lod sig ikke forbløffe.

»Det nytter nu aldeles ikke, Du bliver gal, Jacob,« begyndte hun, »for jeg baade maa og skal udtale min Mening. Lise er dog vort eneste Barn — og denne Forlovelse, den er dog noget af det mest iøjnefaldende, jeg nogentid har set! Der sitter dette Mandfolk li'saa ret den hele Aften, uden saa meget som en eneste Gang at ryre ved Pigebaarnet, som jo dog er saa forelsket, at hun sitter og stirrer paa ham, som paa en hel Aavenbarelse! Og han hverken kysser eller klapper hende, — jeg maa nok si'e, det er hvad man kalder en kold Beværtning! Man maa jo da ta' Hensyn til, at de skal kaldes for Kjæresten, og saa er det jo da aldeles ikke til at forstaa!«

»Aah, det er s'gu ingen Skade til, han ikke er saa hidsig a' sig, Mutter, iet af tov, saa maa han da langt hellere være lidt for rovlige end lidt for glaabsk.«

»Naa, saa Du synes det, Jacob! Ja, jeg er nu aldeles ikke af den Formening! Der skal dog være Maade med alting, og naar der nu skal være Tale om Kjærlighed og Forlovelse og al den Del, saa forbinder man dog gjerne en Smule Dæggeri og Kelenskav ved den Slavs Tanker, — men der er, Gud hjælpe mig, ikke det mindste Kjendetegn at opdavve hos Færdinand! Ja, jeg synes nu, at det er Synd for Lise, Jacob, for hun er jo dog vort eneste Baarn.«

»Ja, jeg har s'gu'tte bedt hende ta'e ham, Marie, — men for Resten er han saamænd ikke den voveste, hun kunde faa, for han hverken drikker eller spiller, galsindet er han vist heller ikke, og hvad det angaar, han skulde være saa fornæret, som Du si'er, Mutter, — saa ka Du jo sæl se, det ikke er saa farligt, nu han har ingviteret baade vos og Tøsen paa Kaamedie.«

»Ja vel, Jacob, — Du og Tøsen, I er saamænd lige tossede og lige inde paa den Ingviteren. Jeg si'er nu som saa, — lad os først se, hvad det er for en Slavs Ingviteren! Jeg har nu mine egne Tanker, Jacob, — men jeg skal saamænd nok behulde dem for mig sæl! — Uh—h—h— nej, — at det skal kaldes for Forlovelse! Kjærestefolk, de plejer dog gjerne at søge Ensomhed, — men Færdinand han sad saamænd gjerne, hvor der var iethundred Mennesker til Stede! Næ—e, bare Lise ikke bliver uløkkelig, li'som Sovnefogdens Trine, om end paa en anden Fakson!«

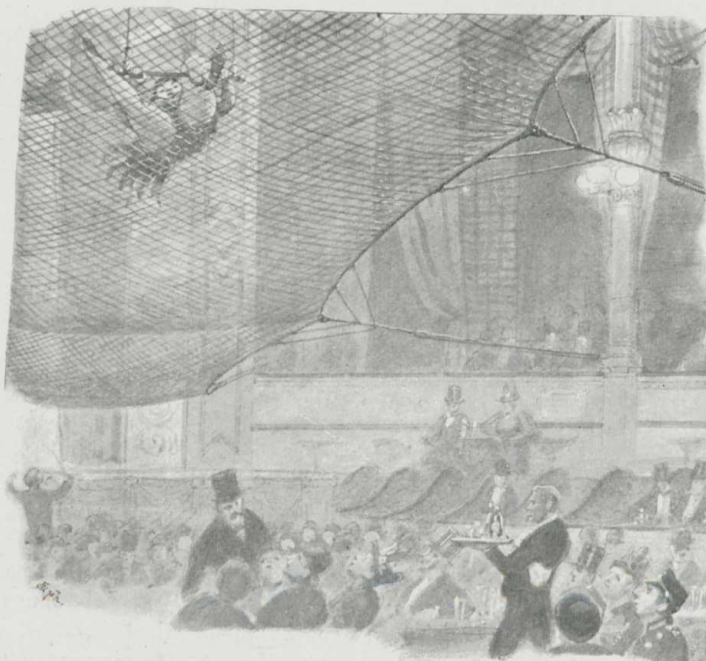
»Ja, det maa Lise s'gu sæl om, Mutter, — men nu vil jeg fa'en spille mig sove, og Du kan jo godt vrævla videre, li'saa galt Du vil, — men der er da'tte nogen, der hyrer det!«

Saa trak Jacob Dynen helt op over Hovedet, og Marie opgav at fortsætte Samtalen.

III.

Det smaaregnede, da Familien fra Istedgade med Ferdinand i Spidsen Søndag Aften begav sig afsted.

De to Kvindfolk havde et Par Gange vendt sig om for at se efter Sporvognen, men Jacob og Ferdinand, der havde slaaet Følge, lagde ikke Mærke dertil, men gik roligt videre. Regnen tog til, og Marie og Lise

kiltrede deres Kjoler op og sjappede afsted i Sølet, medens Vandet i stride Strømme drev ned fra Paraplyerne.

Da de naaede Tivoli, styrede Ferdinand over mod Circus Varieté og standsede foran Indgangen.

Marie saa' op og ned ad den store, røde Bygning.

»Er det Folketheatret?« spurgte hun.

»Næ—e,« svarede Ferdinand.

»Ja, men det var jo i Folketheatret, vi skulde,« udbød Marie og Lise paa én Gang.

»Ja—e — og det synes jeg plejer at ligge paa Nørregade, og her staar jo Jærnbanegade,« sagde Jacob, der under Forhandlingerne havde studeret Gadehjørnet.

»Jeg fik ingen Belletter,« sagde Ferdinand, »for der var ingen at faa ringere end til en Krovne, og det synes jeg var temmelig kostbart, — her ka man komme ind for halvtreds Øre, saa det bliver jo da kuns Halvdelen af det andet.«

Det var tre lange og forundrede Ansigter, der i dette Øjeblik betragtede Ferdinand Jensen.

Men det lod ikke til at gjøre mindste Indtryk paa den gentile Vært, der stillede sig op ved Billethullet og bad om fire Billetter til halvtreds Øre Stykket.

»Som jeg havde glædet mig til den Kaamedie!« mumlede Lise, — saa maatte de afsted, for Ferdinand var allerede helt henne ved Indgangen. Lise holdt

sig tilbage sammen med Forældrene og lod sin Kjæreste gaa alene i Forvejen.

Ferdinand slog sig ned ved det første det bedste Bord nærvæd Indgangen og langt fra Scenen.

Det var saa tidligt paa Aftenen, at de fleste Pladser stod tomme, og da Folk begyndte at komme, trak det paa Marie, der sad nærmest Indgangen og var pjaskvaad efter Regnen.

Hun begyndte at nyse.

»Praasit!« sagde Ferdinand.

»Du har faa't Kuld,« bemærkede Jacob.

Marie nøs igjen.

»Ja, jeg faar s'gu nok Ingfluensen, — men saa har jeg da ha't den Fornøjelse at komme med her, inden jeg døer,« svarede Marie med et bittersødt Tonefald. Lise sagde ingen Ting, hun sad og saa muggen ud.

Tæppet gik op for en fyldig Dame i lyserød Tricot, der skulde gjøre Kunster i Trapez.

Marie slog Hænderne sammen.

»Gud forbarme sig,« udbød hun, »se, en Gang, Jacob, hun har jo ingen Klæ'er paa Skroget!«

Jacob betragtede Damen med stor Opmærksomhed og vendte sig derpaa til Marie:

»Jo—e—e,« sagde han, »lidt har hun da paa sig, men det ser li'som det kuns var en Hyd, hun har dravet

over sig, — men det hører vist saadan til i den Handtering. Ellers kunde hun jo heller ikke saadan fare rundt i Loften, som hun gjør, — se, — nej, se dov, Mutter, det var dog Pokkers som hun kunde ryge op ad det Tov, det er s'gu li'som man kunde se Smedens Kat hjemme i Aasø, naar Polle var etter hende.«

»Jeg synes, det er noved flovt noved at sidde og betragte,« svarede Marie, »at nogen Forældre vil la' deres Børn oplære til saadan at fare halvnøgne om og skave sig, — det skulde li'efrem ikke ske.«

Da de havde tilbragt nogle Timer med at se paa de forskellige Kunsttydelser, begyndte Marie at blive søvnig og sulten og foreslog, at de skulde gaa, men Ferdinand tilkastede hende et meget forundret Blik.

»Gaa—e,« sagde han, »næ—e, naar jeg nu har

gi'et Penge for at komme hering, saa er det da tydelig, vi bliver her til de lokker.»

Marie sukkede.

»Er Du'tte sulten?« hviskede hun lidt efter til Jacob, der sad med et stillestaende Smil paa Læberne.

»Jo, jeg begynder li'egodt at blive lidt brødflov«, svarede han.

»Ja, jeg har li'efrem Svien ing for Hjærtekulen af den bare Sult,« vedblev Marie, »kan Du'tte bestille lidt Mad, Jacob?«

»Næ, Gu' ka jeg ej, — naar Færdinand har ingviteret vos, passer det sig da'tte, jeg sørger for Beværtingen.«

Marie faldt i Tanker, — hun spekulerede paa, hvorledes hun ved en eller anden fin Hentydning kunde lede Svigersønnens Tanker hen i Retning af noget spiseligt. Saa udbrød hun pludseligt:

»Se, Færdinand, det er li'egodt nogen pænne Opvartere, de har heringe.«

Ferdinand drejede langsomt Hovedet og betragtede nogle Opvartere, der stod og talte sammen og længe havde haft deres Opmærksomhed henvendt paa Selskabet ved det tomme Bord.

»Ja—e, de ser saamænd meget godt yd,« svarede Ferdinand.

Der fulgte en Pavse, saa begyndte Marie igjen.

»Hvad tror Du egentlig, det er for noget lækkert, de faar at spise derhenne, Færdinand?«

Ferdinand lod Blikket følge Maries udstrakte Pegefinger.

»Ja—e, — det er jo ikke godt at vide, hvad det er, — men det ligner da Kyd,« svarede han langsomt.

Lise, der næsten ikke havde målet et Ord hele Aftenen, sad og saa' paa Kjæresten med et Par store, runde, forbavsede Øjne.

»Du sidder li'som Du ha'de slugt en Oldenborre, Tøs,« sagde Jacob.

»Aah, — hun er vel bare sulten, Jacob, — er Du sulten, Lise?« spurgte Marie deltagende.

»Næ—e,« vrissede Lise arrigt, »jeg har Hovedpine.«

»Ja — det kan være meget trovlig, min Pige,« svarede Marie, »for her er li'egodt tæt med Cegarrog, og saa sidder man jo i en farlig Spænding for at disse Gumminastikere skal falde nør og brække Halsen, — man er s'gu færig, at blive helt nerviøsk!«

»Ja—e,« begyndte Ferdinand efter øjensynlig Overvejelse, »hvis I synes det, saa kan jeg jo saa godt bestille et Par fem Øres Ka'er og saa en Baier til Deling, men alting er jo kostbart paa saadan et Sted, og nu varer det jo ikke ræt længe før de lokker, saa kan I jo ta'e Jer en Bid Brød, naar I kommer hjem.«

»Ja, — det er saamænd meget bedre, Færdinand, og saa følger Du ka'ske med vos hjem og faar Dig et Par Rundtenommer inden Du lægger Dig?« svarede Marie med forstilt Venlighed.

Ferdinand halede sit Ur op af Vestelommen og saa' paa Viserne førend han svarede:

»Næ—e, Tak, i Aften bliver det li'godt for sent, — men jeg kommer ka'ske nok i Morgen.«

Da Klokken var 12 vandrede Jacob og Marie hjem med Lise, Sporvognen kjørte ikke mere, og Ferdinand tog Afsked ved Tivoli.

Vejen til Istedgade blev tilbagelagt i Tavshed, men da Marie stod hjemme i Køkkenet og hængte sin vaade Kjole til Tørre, sagde hun:

»Det var li'egodt en trisk Fornøjelse!«

»Ja—e,« svarede Jacob, »og aldrig i mit Liv har jeg dog været saa forsulten, som i Aften.«

Med et triumferende Smil tog Marie en Bakke med Smørrebrød og Øl frem, der stod parat i Spisekammeret og placerede den paa Bordet i Stuen foran Jacob.

»Der,« sagde hun, »kan Du nu se, jeg er en Menneskegransker, Jacob?«

Jacob tilkastede hende et beundrende Blik og kløede sig derpaa i Nakken.

»Ja—e, det var s'gu'tte enhver Indiot, der ha'de hittet paa saadan en Forholdsregel, Mutter!«

»Næ—ej, — jeg tog ikke fejl af den Ingviteren, Jacob, som Du og Tøsen dog var saa inge paa, — men hvor er Lise?«

»Lise sad inde i sit lille Kammer paa Sengekanten og græd.«

Marie trak hende med sig ind i Stuen.

»Hvad fejler Dig, Tøs, at Du sidder saadan og holker?« spurgte hun.

»Uh—h — Huh—h,« brast det ud af Lise, »jeg vil ikke ha' ham, jeg vil ikke ha' ham!«

»Aah, hvad er nu det for noget Sludder,« sagde Marie strængt, »naar Du kan ta' ham, saa vil Du vel osse ha' ham, hvad skal ellers de Konster faarestille? Vær Du kons rovlig, min Tøs, og ta' Dig en Rundtenom Fittebrød, og tænk paa, at Sparsommelighed jo skal kaldes en Dyd for en Mandsperson, og Tavshed si'er Du jo er Guld, saa hvad Partiet angaar, maa det jo kaldes aldeles storartig.«

»Næ—ej, — næ—ej — næ—ej,« hulkede Lise, »sæl om han sad i Guld til op over Halsen, vilde jeg ikke ha' ham, — naar han er saa forfærdelig fornæret i Forlovelsestiden, saa kan jeg da sige mig sæl, hvordan han senere bliver, — uh — huh, — han er jo en rejtig Fitte, Moner!«

»Ja, det er s'gu ingen Løgn, min Pige!« udbrød Marie, »og Kos beva's, hvor det letner ing for Hjærtet at hyre Dig sæl sige det. Du har jo været aldeles øjenforblandet, Lise! Du tænkte nu, han var en hel Sværmer, fordi han sad saa stille hen og glovde, — men han bare faarestilte at være saa dyvtænkendes, — for der er saamænd ikke mere Tanke i ham end som der er i Dig eller mig. Hvad han ingeholder, min Tøs, det ydgranskede jeg straks, og nu kan jeg jo rovlig si'e det, da Du sæl har faat Øjnene op. Han ingeholder ikke andet end som den bare Ejgenkjærlighed, Fornæretthed og Daamhed, — og saa dette Ædderi, der var saa paa-faldende, at man rent ud savt maatte forbavses derved! Næ—ej, Gud ske Lov, at vor Herre dog har hørt min Bøn om at gjøre det forbi mellem Dig og Færdinand. Og der kan man igjen se dette mærkværdige med Skæbnen, for hvis nu'tte Færdinand ha'de ingviteret vos paa den Fornøjelse, saa var I ka'ske bleven gifte, og saa var Du ka'ske bleven li'saa uløkkelig som Hans Pæsens Trine om end paa en anden Fakson.«

»Velguendes, Lise,« sagde Jacob, idet han tømte sit Snapseglass, »bedre Held næste Gang, min Tøs!«

»Ja, Lise, Du skatte holke mere, men takke din Gud for denne Aften, der har aavnet Øjnene paa Dig, og næste Gang, Du vælger, saa se at faa én saadan noget linende Din Faa'er, — for han er nok en Smule drellesyg, men ellers maa jeg sige, — selv om Du bliver vigtig, Jacob, at Du er ellers saadan ganske og aldeles, som jeg finder en Mandspersovn skal være.«

FORAAR.

TRE BREVE

Marts.

Mange Tak for dit elskværdige Brev, som overraskede mig paa det behageligste. Det er adskillige Aar siden at vi to korresponderede, — vi er da egentlig begge to i den Alder, hvor man ikke skriver Breve for sin Fornøjelses Skyld.

Det har Du da nu heller ikke gjort. Tværtimod. Det er den yderste Nødvendighed der har trykket Pennen i Dine Fingre.

Lad mig da takke Dig for Dit Vennesind. Det var kønt af Dig, at Du gik til Marie og tilbød hende Din Assistance, hvis hun ønskede mig indlagt hos Professor Hieronymus? Det var ogsaa pænt af Marie, at hun hellere vilde vente lidt endnu. Det var akkurat, hvad jeg havde ventet mig af Jer begge, og jeg var helt bevæget, da jeg læste Din Skrivelse. For jeg kunde mellem Linierne tydelig se Dit rørte Ansigt, og jeg kunde grangivelig høre den Stemme, hvormed min stakkels, forgræmmede Hustru tilstod mig en Smule Henstand. Hun kender mig jo bedst og tror ikke saa tykt paa mit Helbred som Du.

Nu har jeg altsaa bevidnet Dig min oprigtige Taknemlighed. Naar jeg derefter skrider til at besvare Dit Spørgsmaal: hvad Fanden vil Du paa Landet 1ste Marts? saa gør jeg det kun paa én Betingelse.

Du skal faa tre Breve fra mig — tre Breve om den samme Sag. Men Du skal lade Brevene trykke. Jeg afviser paa Forhaand alle Indvendinger mod deres Trykværdighed. Jeg er Gud ske Lov en dannet Mand, der læser, hvad der kommer, køber Bøger, holder Blade og Tidskrifter o. s. v., og véd nok, hvad man kan byde Folk.

Naar Brevene saa ere trykte — det er mig lige meget hvor, naar det kun ikke bliver i et Medlemsblad for kristelig Forening for unge Mænd, i et Afholdsblad eller i Beværternes Avis — saa skal Du lade tage hundrede Aftryk og tilstille mig dem.

Jeg skal nemlig sige Dig: jeg har skrevet disse Breve saa mange Gange før og til saa forskellige Mennesker at jeg formoder de vil udfylde et eller andet Hul, om de udkommer. I hvert Fald gider jeg ikke skrive dem mere, men agter i fornødent Fald at levere et Aftryk.

Fra det Øjeblik af, da jeg kunde gøre saa nogenlunde, hvad jeg havde Lyst til (hvilket Tidspunkt først faldt i mit 25de Aar, altsaa noget senere end for Nutidens Ungdom) har jeg været paa Landet i Marts, Maj og April. I Anledning af dette Vanvid har jeg udtømmende maattet forklare mig for mine gamle Venner, min Kæreste, min Kone (da vi blev gift, trængte hun til en ny Forklaring) min Huslæge — ja, en Gang endogsaa for min Skrædder! Ifjor var det min nys komfirmerede Datter, der afkrævede mig en Redegørelse. Iaar er det Dig, og Du bliver altsaa den sidste.

Og alt det Bras, fordi man i dette konservative Land er konservativ nok til at rette sig efter Almanaken! Eller vil Du nægte, at Marts, April og Maj er de tre Foraarsmaaneder?

Hvad rager det mig, at man har sat Foraaret i Forbindelse med tyndt Tøj og Skovture og Forkølelse og Gigt og Slikasparges og andre Ting, der kan være yderst respektable hver for sig, men bare ikke høre herhen? Hvad er det for Snak, at det ikke er Foraar, før Skoven er grøn?

Nu sidder jeg herude paa Landstedet, med god Ild i min Kakkellovn og føler Foraaret med alle mine Sanser. Jeg gaar hver Dag min Tur i min gode Vinterfrakke, sér paa Solens Kamp med Sneen, sér Isen søndres og drive bort i Sundet, sér Markerne tø op.

Efter Middag sidder jeg — naar Vejret er smukt — paa Bænken udenfor Verandaen i min Pels og betragter Vintergæk

og Krokus, der gør deres Pligt og titter op af Jorden. Jeg konfererede med Gartneren, der allerede er i fuld Virksomhed — Du kan tro, han forstaar, at det er Foraar.

Eller jeg tager til Helsingør og sidder paa Hotellet. Passiarer med de mange Skibskaptainer, der har ligget over for Isen og nu er i Færd med at gøre klart Skib — Du kan tro, der er Foraar i de Fyre.

Eller jeg giver mig i Snak med Kroværterne her rundt om, — de er begyndt at blinke med Øjnene efter Vinterdvalen og kigger saa smaat efter lidt Paaskeliv.

Eller jeg gaar blandt Bønderne — og det gør jeg helst — og sér paa Vintersæden og snakker om Udsigterne for Saaningen. Jeg staar i Stalden og læser i Dyrenes Øjne den første anelsesfulde Længsel efter den grønne Eng — Du kan aldeles ikke tænke Dig, hvad for et Foraar der kan være i saadant et Kooje. Mange, mange Gange mere end i Violtosene paa Østergade.

Saadan gaar mit Liv. Jeg vil ikke tale om, at jeg sér paa Knopperne, paa Fuglene, som allerede har faaet Uro i Blodet — Gud bevares! en Graaspurv og en Bogfinke er jo ogsaa Mennesker, selv om de ikke hører til de øverste ti Tusinde.

Jeg har det kort sagt godt.

Gamle Marie laver Mad til mig og hygger om mig. Hun har nu fulgt mig herud i saa mange Aar og siger ingen Ting, hvad hun saa forresten tænker. Jeg har gode, varme Klæder, lune Gardiner for Vinduet, Tæppe paa Gulvet — ja, Du kender jo »Herrens Vævelse«, som hvert Aar er Genstand for Jeres Sommergrin.

Rarest er her egentlig om Aftenen, naar her er rullet ned og Ilden knistrer — helst naar det tuder i Kakkellovnen og Regnen pidsker paa Ruden. Saa sidder jeg lunt i Lænestolen, med Skærm over Lampen, Pibe og Bog — det er aldeles utroligt, hvad jeg læser om Foraaret.

Og al Tid ender det med, at Bogen bliver lagt hen, og jeg sidder og lytter efter Vejret der uden for.

Saa mærker jeg mest, det er Foraar. Mit Hjærte banker i Regnen, min Stemme synger i Stormen. Jeg er med i Nyskabelsen der ude — og jeg fornemmer Foraaret stærkere, jo ældre jeg bliver — — endnu.

— Og det, tror Du, jeg vilde bytte for Jeres Københavner-Marts, hvor I er ved at rable »Sæsonen« ud med Selskaber, Teater og Vis og Vas? Jeg, som har mine Sanser i Behold, hvis Navlestreng endnu er i lykkelig Forbindelse med Naturen — jeg skulde ikke følge min Trang, der driver mig herud, men tage Del i Jeres Eftervinter-Pjat?

Gode Ven. Jeg anmoder Dig om at varelage mine selskabelige Interesser. Du maa have min Plads i Teateret. Jeg vil være Dig taknemmelig, om Du vil trøste min Familie. Husk Marie paa at betale Skatten.

Og rejs saa for Resten Fanden i Vold.

April.

April er det bedste.

April er det rigtige Foraar, Overgangen, Opbruddet, Installationen — — ja, jeg kan bruge et halvt Hundrede Ord endnu, uden at behøve at trygte for, at Du skal forstaa mig.

Der er aldeles ikke i April nogen Kamp mellem Vinter og Vaar, saadan som det antages af dette Land mer og mindre rheumatiske Digtere. Naar saadan en midaldrende Lyriker — her til Lands florerer kun midaldrende Lyrikere — gaar sig en Tur i sin vendte Sommerfrakke og kommer stærkt forkølet hjem til sin Muse, saa tror han, at det, der virker i hans poetiske

Lemmer er Kampen, Bruddet mellem de to Aarstider. Og saa skriver han om det — for naar det drejer sig om Vejr og Aarstider, skriver Digteren al Tid, hvad han mener.

Imidlertid er det naturligvis ikke andet end hans egen Uvidenhed og Uforstandighed. Kampen stod længst i Marts — i Jævnøgnsdagene, da han, Digteren sad paa sin Friplads i Dagmartheateret og troede, det var Vinter.

April tilhører Foraaret, April er Foraaret.

Gode Ven. Jeg burde være Storkors — eller maaske en lille Elefant? — hvis jeg kunde rette mine Medmenneskers Opfattelse af Foraaret. Jeg har ofte tænkt paa det, og saa har jeg al Tid ledt efter en eller anden Skikkelse, hvori jeg kunde symbolisere denne mærkelige Vaar, saadan som den fremstiller sig for mit digteriske Øje.

Jeg tror nok, jeg har fundet ud af det.

Fra mine Forældres Hjem arvede jeg en gammel Dame, som jeg har kendt fra min tidligste Barndom, og som staar mere udpræget i min Erindring end de fleste af mine andre Barndomsbekendte. Da jeg selv satte Bo, kom hun i mit Hus i samme Egenskab som i mine Forældres, indtil Gud i sin Visdom løste op for hende og førte hende til de himmelske Boliger, hvor det al Tid er Søndag for dem, der tilfulde har gjort deres Lørdagspligt.

Hun hed Madam Jensen og skjulte under dette ikke almindelige Navn en ganske ualmindelig Energi. Vi saa hende kun to Gange om Aaret, Foraar og Efteraar, naar den store Rengøringsfest fandt Sted. Saa stillede hun fra den tidlige Morgenstund, opskørtet, bararmet — en ren Napoleon blandt Vaskerkonerne. For hun tog øjeblikkelig Kommandoen og beholdt den uantastet i de fire Dage, Festen varede. Ellers var hun det ydmygste og beskedneste Menneske af Verden, men i de Dage tyranniserede hun Stupige og Kokkepige og Barnepige, svarede ikke Herren, naar han talte til hende og gav kun rent lejlighedsvis og under særdeles Omstændigheder Fruen Gehør.

Betydeligst var hun ubetinget ved Foraars-Rengøringen. Saa var hun barsk og ubarmhjærtig, gik og skældte ud paa alt »Skidtet«, for i Krogene som en rasende Hvirvelvind, svømmede i Soda og Sæbe som Fiskene i Vandet og dirigerede sine menneskelige Hjælpere og sine Børster, Koste og Klude med samme Overlegenhed som skaffede salig Napoleon saa mangen Succes.

Gode Ven. Madam Jensen er Foraarets Symbol.

Jeg vil ikke saare Dine fra Fædrene nedarvede Følelser for »Vaarens grønne Fe«, »Jomfru Vaar« o. s. v. ved en indgaaende Skildring af Madam Jensens Yndigheder. Hun var maaske ikke køn. Naar jeg tænker mig om, kan jeg sige med Sikkerhed, at hun ikke var køn. Men hun var nyttig og paalidelig og Situationen fuldkommen voksen.

Hun kom over Huset som April over det ganske Land — med Storm og Fejekost og Regn og Rusk og nu og da i Hvilestimen et Smil over den voxende Properhed.

Jeg gaar herude og sér efter, hvorledes Madam Jensen — jeg mener Foraaret — gør sin Gærning i Aar. Jeg hitter en lille Snerest eller noget andet vinterligt Svineri, som synes mig overset og beklager, at jeg savner Forbindelser paa højere Steder, saa jeg ikke kan gøre rette Vedkommende opmærksom paa Jaskeriet. Jeg glæder mig, naar jeg Dagen efter sér, at Madam Jensens skarpe Øje har opdaget den forglemt Krog og fejlet den ud.

Jeg nyder med alle mine Sanser Regnen og Blæsten. Jeg forstaar nøjagtig, hvordan de kommer og hvorfor de kommer. Jeg er i Slægt med Bonden, der gør Foraarsrent paa Marken og vejrer det rette Saanings-Øjeblik med sin snedige Næse.

Og meget mere end det.

Jeg tog f. Ex. forleden Aften ind til Helsingør og overværede en Forestilling i Byens Theater. De spillede Robinson Crusoe og jeg er enig med de lokale Blade i dens Bedømmelse af Sceneri og Maskineri og Dekorationer og Spil. Jeg elsker Pro-

vindskomedie; dér er da et Publikum, som lader sig gribe og bedaare. Det generede mig ikke det mindste, at jeg kunde sé en halv Sneg af de elleve Drengene, der bar det oprørte Hav paa deres Rygge i det højtidelige Øjeblik, da Robinson totalt forliser og derved vinder en Navnkundighed, som han aldrig i sit Liv havde opnaaet under mindre rædselsfulde Omstændigheder.

Tværtimod. Det rørte mig ligefrem, da jeg af en ved min Side siddende Dames Passiar begreb, at første Bølge tilhøjre var Jens Petersen, Søn af den Mand, der gør min Have i Stand og efter al Sandsynlighed det af alle Mennesker, der har mest Udbytte af mine Gravenstener.

Og mens jeg bevæget overværer Selskabets »Tak og Afskedsforestilling«, mærker jeg April-Suset gennem det lumre Theater — Skuespillerne er jo den sidste lille Snedrive, der smelter væk paa det Omraade. Disse ædle Fædre, Marquis'er og Marquiser slutter af i Aften og gaar enten ud blandt Markens andre Blomster, som hverken spinder eller væver, men er forholdsvis velklædte endda, eller bytter Smaabyernes dystre Scener med de mere luftige Sommertheatre, hvor de forfatter, indstuderer og fremstiller de lokale Revuer, der saa tydelig viser os Enden paa den sceniske Kunst.

Jeg har ogsaa talt med Baadebyggere og Ro-Sports-Karle, med Lystbyggere og Fiskere, med Badehusejere og Skovløbere med bajersk Øl-Privilegium. Overalt finder jeg den samme rastløse Gøren-sig-i-Stand, som er Foraarets sande Væsen.

Jeg vandrer ad Strandvejen og ser i Vinduerne fem Hundrede hvide Papirlapper, der lover møblerede Værelser til Leje. Mange af Beboerne er allerede flyttede ind i de Vaske- og Hundehuse, der udgør deres Sommerresidenser, mens Københavnerne smækker sig i Storstuerne. Jeg fryder mig over det Liv, der kommer i Hellebæks og Hornbæks Fiskere, som nok endnu for et Syns Skyld en Gang imellem sender en Kvase til Anholt, men forresten pilker Københavnerne, hvilket er baade lettere og mere indbringende. For de faar ikke alene en god, rund Sum for Husrummet; de faar Fiskene afsatte og Grøntsagerne afsatte til københavnsk Mellemhandler-Pris, og ved Afrejsen faar de erstattet alt, hvad de selv har slaaet og revet og slidt itu under Paaskud af, at det var helt, da de hensynsløse Landliggere arriverede.

Det er Foraaret, gode Ven. Denne rastløse Rengørings-Proces, der kiler paa for at faa Huset i Stand til Sommerbrug. Dette energiske Arrangement til Modtagelse, Nydelse, Udbyttet af Sommeren.

Foraaret er ikke andet — April, det egentlige Foraar. Alle mulige Forestillinger om Grønt og Blomster og Fuglesang hører Digtekunsten til. Møder Du en Mand i Sommerfrakke, kan Du bande paa, at hans Vinter-dito enten er for sjofel, eller at han en Aftenstund har bragt den til den eneste af alle Onkler, som aldrig er ubarmhjærtig.

Og dette Foraar nyder jeg — her ude, hvor det udfolder sig mest usminket, mest brutalt, om Du vil, men ogsaa stærkest og naturligst. Jeg mærker grangivelig Kraften, der driver Værket. Jeg ser Madam Jensens senefulde Arme, uhyre Ben og tjavsede Hovedhaar overalt og alle Vegne. Jeg hører hendes Kost feje, fryder mig ved Lyden af den svuppende Gulvskruppe og mindes min Moders Ord:

»Ja . . . Madam Jensen er god nok. Blot man lader hende raade, saa faar hun det altsammen i Orden.«

Maj.

Naar Madam Jensen havde faaet sin sidste Kaffetaar og i Forening med Moder var vandret gennem alle Stuerne og havde inspiceret sit Værk, saa fik hun sine Komplimenter og sin Betaling og forsvandt i det Mørke, der for vore Øjne indhyllede hendes Tilværelse, indtil Efteraarssolen atter kaldte hende frem.

Saa var Huset altsaa i Sommer-Stand, og saa fejlede det aldrig, at Fader i den nærmeste Tid bestandig klagede over, at

Madam Jensen var her endnu. Han kunde lugte hende, se hende, fornemme hende alle Vegne. Hun var bleven i Stuerne som noget koldt og klamt, men Gudbevares! uhyre propert, noget der bare ikke havde nogen Tillokkelse for Mandfolk.

Akkurat den Fornemmelse har jeg i Maj.

Der er Folk, som paastaar, at det er varmt i Maj, — ja, jeg ser dem, hvem denne Indbildning i den Grad har besat, at de sveder, ligefrem sveder og tørrer Panden for hvert andet Skridt.

At disse Folk er Genstand for en Hallucination, er udenfor al Tvivl. Maj er Aarets koldeste Maaned, thi i den er vi berøvede alle vore gode Midler til Lunhed og Hyggelighed, uden at vi faa synderligt til Erstatning.

Der hænger en Del grønne Bøgegrene, som bringer én til at fryse ganske paa samme Maade, som de af Madam Jensen nysens ophængte, hvide Gardiner. Kender Du noget saa iskoldt som en ny-rengjort Lejlighed først i Maj? kan Du huske, hvor rent uvilkaarlig Du slaar Kraven op om Øerne, naar Du er ude at beundre den nys udsprungne Skov?

Og alle Anemonerne er lig Madam Jensens nyskurede »Gul-ler« uden Tæppe paa — friske, propre, men kælder-kolde. Jorden er kold endnu — se blot paa Maj-Blomsterne, hvor kølige de er i Farven, hvor enkle de ser ud, selv hvor der er mange sammen — ikke mindste Glød eller Mylder.

Der er ingen Steder Skygge for Solen, der synes at skinne hjærteligst paa dem der er vinterklædte og koldest paa dem i Sommerdress, saaledes at de allesammen faar Snue. Der er intet Læ for Vinden, der bider værre end en løsgaaende Pladshund efter 7.

Det er i det hele taget en meget vanskelig Tid. En Dekadencens Tid. Travlheden, som holdt os varme, er forbi. Vi sidder i de nyskurede Stuer bag de stivede hvide Gardiner og venter paa Sommeren — som Hellebæk- og Hornbæk-Madamerne venter paa Københavnerne.

Alligevel befinder jeg mig bedst herude.

Det interesserer mig at se de nye Lejere flytte ind.

Jeg ser Fuglene installere sig efter omhyggelig at have inspiceret de ledige Lejligheder, og jeg ser Københavnerne komme herud og prutte og slutte Lejemaal. Saa synger Fuglene — man tror, de frier. Selvfølgelig synger de for at holde Varmen og Modet. De kommer jo al Tid for tidlig, ligesom Landliggerne, der gysende beundrer Udsigten og med forstilt Begejstring raaber Hurra for den grønne Skov, mens de inderst inde længes vemodelig efter deres lune Stuer i København.

Det interesserer mig. Jeg har ondt af Fuglene; jeg formoder nemlig, de er sagt op dér, hvor de kom fra og følgelig er nødt til at tage paa Landet. Ligesom jeg naturligvis har Medfølelse med Studenten, der sætter Vinterfrakken og løser Sommerfrakken paa Beregning af Overskuddet.

Men jeg nærer den yderste Foragt for de bedre situerede Personer, som flytter for tidlig paa Landet — for at ligge i Græsset, sværme i Skoven, bade, sidde ved Stranden og se Solen gaa ned. Det er mig en overordentlig Tilfredsstillelse, naar jeg gaar min sidste Aftentur at høre inde fra hvert evige Hus, denne ustanselige Hosten, Harken og Nysen som er uadskillelig fra den første Maanedstid paa Landet.

For Du maa, imens Du læser dette, hele Tiden vel erindre Dig min lune Stue. Du kan tro, Baalet knitrer i Kakkelloven i Maj! For aabne Vinduer, naar Vejret er naadigt — ingen aner den Nydelse det er at ligge paa sin Sofa med en god Bog og et Tæppe over Fødderne, mens det blusser i Ovnen og Majluften strømmer ind ad en aaben Rude.

Og jeg skifter selvfølgelig Overfrakke efter Dagtimer og Vejrlig. Jeg lægger mig ikke i det vaade Græs, jeg beundrer Solnedgangen gaaende, hvilket ikke blot frier fra Snue, men ogsaa giver én en behagelig Fornemmelse af, at man bestiller noget.

Kort sagt, jeg har det godt og griner ad de andre. Jeg gør mig ingen Illusioner, men glæder mig over det, jeg har.

Destoværre er Fornøjelsen snart forbi.

For hver Dag bliver Skoven grønnere og tættere. Kirsebærerne er afflorerede og ser allerede uhyre moderlige ud med begyndende grønne Bær. Saa vidt jeg kan skønne, ligger Finkerne allerede i Barselseng og der er ikke mere til at komme frem paa Vejen for Flytte-Omnibusser. Igaar fandt jeg paa min Tur i Skoven to unge Damer henslængte i Græsset — med rød Parasol, drømmende Øjne og en fedtet Roman.

Og saa maa jeg fortrække. Jeg holder ikke af Sommerkommersen i Skoven. Jeg mener Dyrenes Kommers, og Blomsternes og det hele Spektakel derude. Jeg finder det uskont og uappetitligt. Saadan som Træerne slaas om en Smule Sol, saadan som Skabningerne puffer og æder hverandre, — det er mere naturligt end smukt.

Og Menneskenes Leben er ikke behageligere.

Det er kedeligt at se dem hænge og sove i Køjer og Paradisstole, kedeligere endnu at se Damerne, der tre Gange daglig skifter Toiletter, vandre langs Stranden, flirterende, konverserende, abekatterende. Jeg saa det en Gang, en Julidag, paa Hornbæk Strand. De laa i Tangen, stimevis, pragtfuldt plissé'ede, viftende med Parasollerne, strækkende de fintstrømpede Vriste i Lakskoene. De saa mig ud, som om de var dumpede i Vandet fra Langelinje en Dag i Promenadetiden og skyllede op paa Hornbæk Strand.

Alt det gider jeg ikke være med til.

Naar Sommeren kommer, rømmer jeg Villaen herude, tager Maren med mig og opslaar min Residens i min gode Lejlighed i København. Saa rejser min Familie ud og nyder Landlivets Glæder. Jeg misunder den sandelig ikke.

Lad dem bade og pille Stikkelsbær og se Solen gaa ned. Lad dem døde i Hængekøjen og fornøje sig over det Landligger-Bekendtskab med Genbo og Nabo, som er mig det viderverdige af alt.

Jeg finder København pragtfuldt i de egentlige Sommermaaneder. Man er fri for sin daglige Omgang, der ligger paa Landet. Man spiser sin Frokost paa Kaféen, sin Middag paa Langelinje eller i Tivoli. Man dører et eller andet Sted i Skygge ved en iskold Bajer fra Fad.

Det er morsomt at se Turisterne i Gaderne — især de ludfattige, sletklædte Tyskere, der prutter med Droskekuskene og i Butikerne, snyder for Drikkepengene paa Hotellet og rejser hjem med en Souvenir til 50 Øre. Det er rart at sidde udenfor d'Angleterre mellem amerikanske Matadorer — der kommer mindst én hver Sommer — med lige saa mange hængende Hager, som de har Millioner, smaa Fødder, som de i mange Aar ikke har set paa Grund af deres Vommers Omfang, sløve Øjne og hvide Veste. Det er urkomisk at se de tyske Handelsrejsende i Droske svinge op for Hotellets Port med denne Greve-Mine, der er saa billig at antage i Udlandet og gør sig saa godt, og som ikke gennemskues af andre end Portiøren.

Der er rart i København paa den Tid — synes jeg.

Og man skal paa Landet om Foraaret synes jeg. For saa er »Landet« der. Og ingen har endnu rokket ved denne min Anskuelse af Tilværelsen, saa mange der ogsaa har forsøgt det. Det er heller ikke lykkedes Dig og vil aldrig lykkes Dig. Jeg føler mig overbevist om, at jeg i den Henseende er den eneste virkelige fornuftige Mand i Danmark, og det er jeg stolt af.

Maaske Du nu vil gøre som jeg har bedt Dig om: lade Brevene trykke. Det kunde jo være, jeg havde en Meningsfælle et eller andet Sted. I hvert Fald vil det være mig behageligt om dette Vidnesbyrd om min sunde Sands bliver overgivet Historien og gouteret paa en Tid, hvor vore Dages Landliggeraseri bliver vurderet efter Fortjeneste.

Jeg ønsker Dig en behagelig Sommer. Skal Du »ligge« i Snekkersten iaar? eller er det Tidsvilde? Deroppe er jo endnu Plads for en Del Sommerfordærvelse.

Din hengivne

James Singleton.

Fjerde Akt af „Lille Eyolf“.

(Første Gang opført i »Sommer« 1895.)

PERSONERNE:

Alfred Allmers. Rita Allmers. Fru Asta Borgheim. Rottejomfruen. Mopsemand.

Handlingen foregaar hos Allmers.
Mellem tredie og fjerde Akt er forløbet 1 Aar.
Dekorationerne af R. Christiansen.

FJERDE AKT.

Havestuen hos Allmers fra første Akt. Den er ikke længer saa smukt vedligeholdt som tidligere. Betrækket er plettet. Gardinerne hænger uordentlig, som om der ofte rives i dem af Børnehænder. Hist og her Legetøj mellem Møblerne. Rita sidder i Chaiselonguen med Hænderne i Skødet. Fra Værelset til venstre lyder en Summen og Surren af mange Stemmer. Pludseligt stort Spektakel. Derpaa Stilhed.

Allmers

(kommer hurtigt fra venstre)

Se saa, Rita! Nu gav jeg dem Frikvarter. De stormede ud. Aa, der er Løftelse i sligt et Syn! Hvorfor svarer du ikke? Igjen sidder du slig?

Rita.

Jeg lader Søndagsstilheden falde over mig.

Allmers.

Det maa du sandelig opsætte til iovermorgen. Idag er det Fredag. Og vi maa trøstigt arbejde for Barnene. Men Rita dog. Altid stirrer du saadan. Hvorhen stirrer du?

Rita.

Opad! Mod Stjernerne.

Allmers.

Snille Rita! Det er jo lyst endda.

Rita

(fortsætter).

Mod den store Stilhed! — De var slemme idag til at larme de smaa Barnene.

Allmers.

Ingen onde Tanker om de kære Små nede fra Stranden.

Rita.

Du er saa altfor ædel Allmers! Hvad læste du saa med dem idag.

Allmers.

Jeg hørte dem i Forvandlingens Lov. — Aa, det er herligt slig at føre dem frem til aandsbevidst Liv. — Men jeg tror ikke de skønte meget af det.

Rita.

Tænk, om du havde faaet skrevet Bogen din færdig?

Allmers.

Den store tykke Bogen om det menneskelige Ansvar.

Rita.

Det havde været ligesom lettere, ser du. De vilde kunnet følge bedre med, hvis de havde haft den at læse over i.

Allmers.

De skal nok alligevel lære at følge med. (stærkt). En skal ialfald lære det. Han som skal tage min Livsgæring op.

Rita.

Har du fundet ham?

Allmers.

Nej, du kære! men jeg søger. I hver ny liden Gut, vi tager til os, ser jeg min Efterfølger. Jeg gransker i hans Sjæl og spørger: Mon det nu bliver dig, du lille rige Mulighed, som tager op, hvad Alfred Allmers lod ligge, da han fik Øjnene op for Forsagelsens Glæde. — Apropos! Har du faaet syet nye Mavebælter til vore smaa Muligheder?

Rita.

Endnu ikke Allmers. Jeg sidder saa ofte i den senere Tid og grunder over, om ikke jeg ogsaa skulde lade det ligge til en anden.

Allmers

(ængstelig).

Nej, nej Rita. Ikke dette Offer! Det vilde overstige dine Kræfter. Du aner ikke hvor usigelig tungt det er intet at turde foretage sig. Lad mig bære den Byrde allene.

Rita

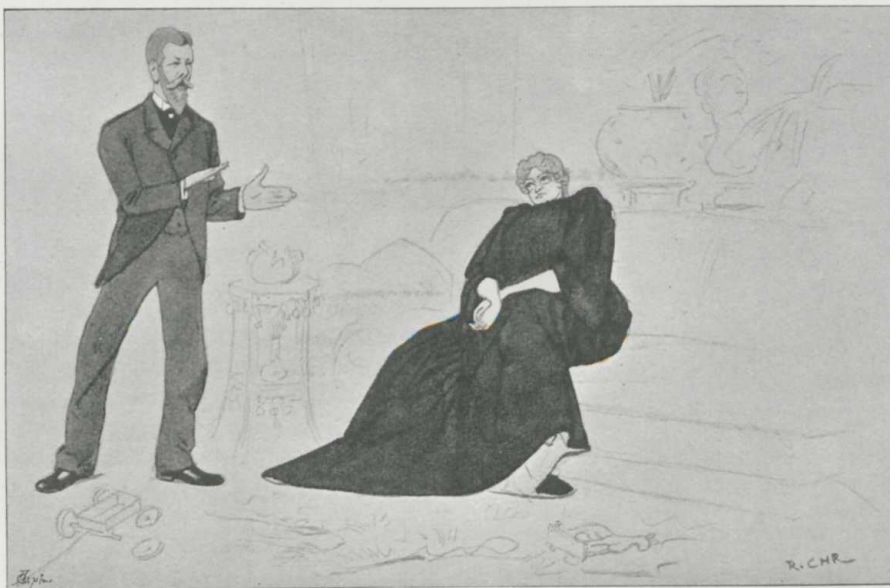
(kaster sig om Halsen paa ham).

Du er dejlig, Alfred. Jeg elsker dig! Jeg elsker dig!

Allmers

(skyder hende fra sig).

(Strængt). Rita! Husk der er Væg og Mur mellem os to. Forrige Fredag forglemte vi os atter. Det maa ingen- sinde oftere gentage sig. Lad os ikke paany dræbe lille Eyolf ved at glemme vort Arbejde i en fortærende Rus.

Rita

(gaar fra ham med et Suk).

Undertiden ønsker jeg, du var ligesom lidt mindre Sjæl, Alfred —

Fra højre kommer Rottejomfruen. Hun bærer Køkkenforklæde og har en stor Slev i Haanden. Rita farer sammen ved Synet af hende og udstøder et Skrig, men beroliges, da Alfred varsomt lægger sin Haand paa hendes Skulder.

Rottejomfruen.

Med allerydmygste Forlov. Hvad skal de yndige Smaapuslinger have til Middag imorgen?

Rita.

Jeg tænker, de kan faa Flødegrød og Ludefisk. Hvad mener du, Allmers?

Allmers.

Jeg synes altid som du, min stolte, trofaste Rita.

Rottejomfruen.

Saa gør vi det, allersødeste Frue. Flødegrød og Ludefisk! Ludefisk og Flødegrød! Fin Mad for de stakkels forsømte smaa. En skal aldrig blive træt af at lave Mad til dem, som sulter.

Allmers
(spørgende).

Men Mopsemand?

Rottejomfruen.

Til den allerkæreste Vennen min steger jeg en liden Kotelet, en ganske liden Kotelet, hvis Herskabet tillader. Den stakkels lille Skabilken taaler vist ikke Ludefisken. Hans Mave er blevet saa svag, siden han aldrig mere er ude i Forretninger.

Rita.

Gør som De vil, Jomfru Varg.

Rottejomfruen.

Jeg takker mangfoldige Gange! Nej, nej, at der skulde blive Raad for saa gode Dage for Mopsemand og mig!
(Hun nejer dybt og gaar).

Rita.

At vi kunde tage det afskyelige gamle Fruentimmeret i Huset, Alfred. Hvorfor gjorde vi det?

Allmers.

Netop fordi vi ikke vilde. Vi maatte simpelthen, du. Jeg droges uhjælpeligt mod hende og Hunden, da jeg mødte dem oppe i Fjeldene. Vi skulde vel endnu dybere ned i Forsagelsen, tænker jeg. Tilgive for at tilgives. Saa kan hun ogsaa lave bedre Mad end vore tidligere Piger. Tænk, jeg griber mig i at regne med det ogsaa. — Og Mopsemand —

(gennem Altandøren kommer Mopsemand ind).

Rita

(med et Skrig).

Der er Bæstet!

Allmers.

Du forsynder dig, Rita. Ingen har Ret til at anklage den, fordi den berøvede os lille Eyolf. Den er skyldfri og ansvarsløs. Kanske har den ogsaa vendt meget til det bedre. Maaske skylder vi den tilmed Tak, naar vi ser tilbunds i Sagen. Mopsemand gaar foran os paa Lutringens Vej.

Rita.

Uh! Men den er blevet saa fed og lasket!

Allmers.

Den er under Forvandlingens Lov, Rita. Glem ikke Forvandlingens Lov. Vi ere alle under den. Du og jeg og Mopsemand.

Rita.

Altid siger du det, som er sandt og rigtigt, Alfred. Grunder du det altsammen ud, naar du vandrer deroppe paa Tinderne?

Allmers.

Dette her er det mindste. Men Tak alligevel, fordi du skønner mig, Rita. Ingen anden har nogensinde gjort det.

Rita

(efter en kort indre Kamp).

Jeg har noget at bekende for dig, Alfred. Igaar sparkede jeg Mopsemand væk, da den laa paa Verandaen og solede sig ovenpaa min Skammel.

Allmers.

Rita! Rita! Har du glemt, at der i alt, hvad vi foretager os, spirer en Gengældelse?

Rita.

Gengældelsen. Du har Ret. Jeg synes ogsaa, Hunden siden den Tid har set paa mig med saa onde Øjne.

Allmers.

Tror du endda paa onde Øjne, Rita?

Rita.

Ja, og mest paa onde Hunde-øjne.

Allmers.

Dette er forfærdeligt, Rita. Jeg øjner ingen Opstandelse deri. — Det er sandt; mens vi taler om Opstandelse. Er det mon ikke paa Tide, at Barnene kommer tilsengs.

Rita

(ser paa sit Uhr).

Jeg skal gaa at klæde dem. (Prøvende). Vil du sove inde hos dem ogsaa i Nat?

Allmers.

Der er min Plads. (Med en pludselig Indskydelse). Og Mopsemænd skal dele mit Leje. I Medskyldighed og Bods-trang afstaar jeg den saarede Hund Plads ved min Side —

Rita gaar med en skuffet Gestus ud tilvenstre. Allmers ser tankefuldt efter hende. Fra Baggrunden kommer Fru Asta Borgheim. Hun er tilsløret, bærer under den ene Arm en tung Bylt, under den anden en stor Mappe.

Allmers

(vender sig og ser hende).

Søger De mig?

Asta.

Ja.

Allmers.

Er det i Forretninger, saa har jeg Kontortid fra 12—2?

Asta

(slaaer Sløret tilside).

Kender du mig ikke?

Allmers.

Søster! Asta! Eyolf!

Asta.

Aa, Alfred. Det er saa usigelig tungt.

Allmers.

Vil du da ikke lægge fra dig?

(vil tage Bylten).

Asta.

Nej, nej, for Himlens Skyld.

Allmers.

Men Mappen da? Altid saa gaar du med den Mappen —

Asta.

Det var bedre for mig, om jeg aldrig havde taget den.

Allmers

(da hun vægrer sig ved at slippe den).

Du maa dog blive træt af at gaa slig med den.

Asta.

I fjorten Nætter og Dage er den ikke kommen af min Haand.

Allmers.

Den er dog saa tung.

Asta.

Tyngre end nogensinde før.

Allmers

(anende).

Du har fundet noget i den?

Asta.

Aa, Alfred — noget saa forfærdeligt.

Allmers.

Fortæl. Er du —

Asta.

Aa, ikke nu. — Hvor er Rita?

Allmers.

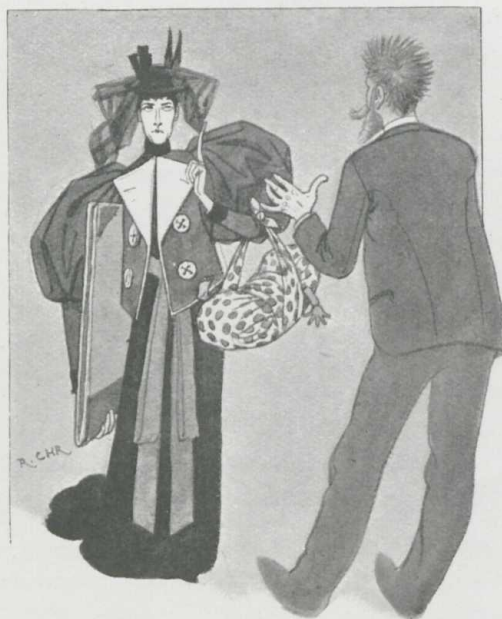
Den kære Rita. Hun arbejder trøstig paa sin store Livsopgave.

Asta.

Hvilken?

Allmers.

Foreløbig lægger hun Barnene tilsens.

Asta.

Aa, Gudskelov. Det er altsaa sandt, hvad jeg hørte nordpaa hos os, at I havde indrettet en Barnehave.

Allmers

(smigret).

Saa det vides virkelig saa langt borte.

Asta.

Der stod saamænd en Notis i Avisen, du kære Barn-domsven. Jeg kan den udenad: »Efter hvad vi erfarer, har fhv. Timelærer, Ejendomsbesidder og Literat Alfred Allmers og Fru Rita f. West efter deres Barns ulykkelige Død, grundlagt et Asyl og en Børnehave efter Frøbels System under Navnet *Eyolfs Minde*«. Det stod med Overskrift *Smukt Træk*.

Allmers.

»Smukt Træk« (smiler vemodigt). Det havde Redak-tionen selv sat over min Meddelelse. »Smukt Træk«. Ja, den som bare grundede det ud?

Asta.

Hvilket?

Allmers.

Om det virkelig var et smukt Træk. Det er den uløselige Gaade, ser du. — Men lad den ligge til en anden. Sig mig heller du, hvorfor du er kommen og hvorfor du ikke har Vejbyggeren med dig?

Asta

(tungt).

Fordi vort Forhold ikke længer er det, som du tror.

Allmers

(forfærdet).

Er I gaaet fra hverandre?

Asta.

Ja, det var saa rent umuligt længer at blive sammen.

Allmers.

Her skønner jeg, at Forklaringen ligger i Mappen?

Asta

(bøjer hulkende sit Hoved).

Aa — du kære, kære Alfred. — Læs selv — Bre-vene fra Mor. — Det er det forfærdelige. Vi har faaet det at vide. Borgheim og jeg — er Bror og Søster.

Allmers.

Søskende! *I* er, hvad *vi* ikke er. Vi maatte skilles, for at *I* — aa, Asta. Dette er saa rent meningsløst, og dog har Verdensordnen Brug for det.

Asta

(peger paa Mappen).

Det var med Vejbyggerens Far, at min Mor bedrog din Far —

Allmers.

Dette er ræddeligt!

Asta.

Og endda er jeg ikke naaet til Bunds i Familiebrevene. Jeg gyser saa rent uhyggelig ved Tanken paa, hvad der endnu kan være. — Aa, Alfred, jeg har endda mer at sige dig. Jeg har bragt noget med til dig.

(rækker Bylten frem mod ham).

Allmers.

Til mig?

Asta.

Mit og Vejbyggerens Barn. Vor lille Eyolf. Har du Plads til ham i dit Asyl? Vi tør ikke længer se ham.

Allmers

(studsende)

Kaldte *I* ham Eyolf?

Asta.

Det maatte jeg jo, du kære Alfred.

Allmers.

Kaldte du ham op efter dig selv, du min store kloge Eyolf, eller efter ham, den anden, min lille forulykkede Eyolf?

Asta.

Jeg tænker, jeg kaldte ham efter os begge to.

Allmers

(tager Barnet).

Du, min tredie lille Eyolf. Ja, jeg aner det. Det er dig, der skal tage min Livsgærning op. Du skal skrive Bogen om det menneskelige Ansvar. — Hvor gammel er han?

Asta.

Tre Maaneder.

Allmers.

Tak, Asta, for dette Barn, Tak. Aldrig skal han komme mig af Øjnene.

Asta.

Jeg vidste jo, du vilde tage det slig, min kære Alfred. Nu gaar jeg trøstig.

Allmers.

Hvorhen?

Asta.

Op mellem Fjeldene. Den Vej du vandrede.

Allmers.

Du kære, rene Asta. — Den Vej, ved jeg af Erfaring, gaar man aldrig tilbage.

Han nikker til hende, der gaar ud gennem Altandøren. Samtidig kommer Rottejomfruen ind fra højre med en Bakke, hvorpaa flere Flasker og Glas.

Allmers

(med Barnet paa Armen).

Hvad bringer De, Jomfru Varg?

Rottejomfruen.

Champagne! Allersomelskeligste Hr. Allmers.

Allmers

(rynker Panden).

Hvem har givet Dem Ordre dertil?

Rottejomfruen

Saa sandelig har Fru Rita bedt mig derom. Den inderlig søde Frue ved nok, hvad hun gør. Champagne er en sød og velsmagendes Drik. En skal nyde den saalænge, en kan. Siden faar en nøjes med det, som er tyn-dere og surere.

Allmers

(ærgelig)

Rita vil da ogsaa hver evige Dag drikke Champagne, skønt hun slet ikke kan taale det. Det er heldigt for hendes Sundhed, at jeg aldrig — hm sjælden — vil være med dertil. (tæller Flaskerne). 7 Flasker! Er hun fra Forstanden. (til Rottejomfruen). Hvad er det, De bestiller?

Rottejomfruen.

Jeg tænder saa sandelig blot de yndige røde Lamper. De har et saa mildt og velsignet Skær, allerkæreste Hr. Allmers. (ler onskabsfuldt og gaar).

Allmers

(ene).

Champagne og røde Lamper! Hvornaar vil dog min stolte, trofaste Rita lære at stryge disse jordbundne Tilbøjeligheder af sig.

Rita

(ind fra højre. Hun er i hvid Dragt med udslaaet Haar).

Alfred. Se, jeg har klædt mig i Hvidt. (ser Barnet). Hvad er det, du bærer paa?

Allmers

(stammende, forvirret over hendes Skønhed).

Aa, det er kun et nyt, lidet Barn, der er meldt ind i Asylet.

Rita.

Et nyt, lidet Barn. Ha, ha. Hvad kommer det os ved. Læg det fra dig og følg mig.

Allmers.

(gysende).

Jeg tør ikke glemme min Pligt, Rita.

Rita.

Aa, altid saa kommer du med denne Pligten. Jeg kender noget, der er bedre.

Allmers.

Hvilket?

Rita.

Champagne! (sætter sig halvt liggende paa Chaiselonguen). Lad os drikke!

Allmers.

Rita, du forsynder dig.

Rita.

Hvad bekymrer jeg mig derom. Jeg ved, jeg er et Jordmenneske, og vi Jordmennesker har Ret til at tørste. Jeg tørster efter dig.

Allmers

(grunder).

Monstro det er, fordi jeg er i Slægt med Havet?

Rita

(rejser sig og gaar hen til ham; stirrer ham i Øjnene).

Alfred, nu trækker jeg Flasken op.

Allmers

(svimler under hendes Blik).

Rita, vær barmhjertig. Jeg kender, jeg glider.

Rita

(gaar baglæns mod Døren til højre).

Kom!

Allmers

(raadvild).

Men Barnet?

Rita

Læg det fra dig —

Allmers

(lidenskabelig).

Hvor — hvor —

Rita.

Paa Bordet. Nej, der er fuldt af Flasker. — Paa Gulvet. — Der kunde det forkøle sig. — Alfred, jeg ved det. — Læg det op paa Kakkelovnen. Der kan det hvile saa lunt og lunt —

Allmers

(stiger op paa en Stol og lægger det fra sig paa Kakkelovnen).

Ja her, (smiler). Se, hvor det sover trykkeligt i sine Puder. (ser sig om). Ak, hvor det er herligt at stige saadan tilvejs. Føle sig Stjernerne nærmere. — Her er friere, mere ensomt. Ak, hvor dog I Jordmennesker synes smaa og ligegyldige, naar man betragter Jer oppe fra Tinderne —

Rita

(angst).

Alfred, Alfred. Bliv ikke deroppe i Ensomheden! Stig ned til mig.

Allmers

(stiger ned).

Jeg tvinges og drages mod dig. Mod min Villie —

Rita

(griber en Flaske Champagne og viger atter baglæns mod højre).

Nu leger vi Lokkelegen.

Allmers.

Jeg er saa rent fra Sans og Samling. — Rita — jeg følger dig!

Rita.

Gladelig?

Allmers.

Ja, gladelig. (Han synker i hendes Arme. Proppen springer med et stort Knald af Champagneflasken).

Rita.

Nu sprang Proppen!

Portieren falder i efter dem.

Rottejomfruen viser sig i Døren, klædt som i første Akt. Med venstre Haand leder hun Mopsemand frem i en Snor. I højre har hun en Mundharmonika, hvorpaa hun spiller.

Rottejomfruen.

Kom nu frem, alle I Smaapuslinger. Alle I, som Menneskene forglemmer for Champagnens Dævelskab. Følg mig, følg mig. —

Gennem alle Døre kommer Asylbørnene i deres Natskjorter. De følger Rottejomfruen, der, spillende paa Mundharmonikaen, gaar Stuen tre Gange rundt. Paa Kakkelovnen rejser Lille Eyolf sig halvt op og styrter med udbredte Arme ned. Mopsemand griber ham og bærer ham ud. Med Rottejomfruen i Spidsen forsvinder alle Børnene gennem Altandøren.

Et Øjebliks Pause. Saa høres Larm og Skrig fra Højre og Rita styrter ind.

Rita

(i Vildelse).

Sengene var tomme. Hvor er Barnene?

Allmers

(efter hende i Forfærdelse).

Barnene maa findes!

(Der høres en dump Larm af Stemmer).

Gengældelsen!

Rita.

Gengældelsen?

Allmers.

Hører du ikke Stemmerne nede fra Stranden. De Stemmer lyder kun, naar vi staar ved et Vendepunkt i vort Liv —

Rita

(vrider Hænderne).

Nu gaar de allesammen samme Vej som lille Eyolf.

Allmers

(griber sig til Hovedet).

Lille Eyolf —! Barnet paa Kakkelovnen! Hvor er det? (stiger op paa en Stol og ser efter). Det er borte!

(Larmen nede ved Stranden tiltager).

Rita

(i højeste Forfærdelse).

Hørte Du?

Allmers.

Nej.

Rita.

Hørte du ikke, hvad de raabte?

Allmers.

Nej!

Rita

(synker sammen ved Stolen tilvenstre).

De raabte: Mopsen flyder!

Allmers

(fortvivlet).

Den er for fed til at synke. Den alene reddes. Alle de andre har du nu berøvet mig.

Rita.

Jeg?

Allmers

(ond).

Ja, du. Netop du. — Var det ikke dig, der vilde drikke Champagne? Aa, Rita — Rita — nu maa vi begynde forfra igen. (vemodig). Atter er jeg bleven berøvet den, der skulde tage min Livsgærning op. (med et Suk). Gud ved, om jeg virkelig til sidst skulde blive nødt til selv at beskæftige mig med den.

Rita

(rejser sig forfærdet).

Aa, nej da, Allmers. Heller alt andet end det.

Allmers.

Kun saadan kommer jeg udenom det forfærdelige. Jeg føler det. Jeg maa skrive Bogen om det menneskelige Ansvar.

Rita.

Og jeg, hvad skal jeg fylde mit Liv med?

Allmers.

Du, som har Guldet og de grønne Skove, faar hjælpe mig til at faa Bogen ud. Jeg tror ikke længer paa noget, ikke paa Forlæggerne heller, skønner du.

(Gennem Altandøren kommer Mopsemand. Han er vaad og ryster sig).

Rita

(lysnér i Øjnene).

Nu skønner jeg, hvad min Livsopgave er.

Allmers.

Snille dig! Kunde du ikke nøjes med min?

Rita.

Nej, du. Her ligger altfor meget ugjort. Mopsemand skal fylde mit Liv.

Allmers.

Mopsemand?

Rita.

Ja. Tænk, om det ikke var alle de smaa Barnene nede fra Stranden, vi skulde have taget til os. Tænk! om det var Mopsemand, der rettelig burde have været her,

Allmers.

I Eyolfs Sted?

Rita.

Ja, i vor lille Eyolfs Sted. Først derved bøjede vi os fuldt for Gengældelsen i Ydmyghed og Offervillighed. Her har Mopsemand gaaet rundt, ustelt og alene. Han har været som en lille fremmed Hund i vort Hus. Ingen har taget sig af ham.

Allmers.

Ja, du har Ret. Ingen har tænkt paa at udvikle de rige Muligheder hos ham, skabe Lykkefølelsen hos ham.

Rita.

Men endnu er der Tid. — Fra nu af skal Mopsemand være her som min egen. Han, der berøvede os

vore smaa Eyolfer, skal selv erstatte os Tabet. Saaledes først kommer vi ind under Udligningens Lov!

Allmers

(uforstaaende).

Udgivningens Lov.

Rita

(stolt).

Ogsaa jeg har mine Love, ser du. Mopsemand skal faa bo herinde i Eyolfs Stuer. Han skal faa lege med hans Smaasager, snuse i hans Bøger, faa sidde paa hans Stol ved Bordet.

Allmers.

Ja, du har Ret. Vi vil gøre ham til den fuldfærdige i vor Slægt. Aa, det er saa rent utroligt, hvad saadan en liden Hund kan lære. — Men tror du nu ogsaa, du er skikket til slig Opofrelse, du, som næppe kan taale Synet af den.

Rita.

Jeg faar opdrage mig dertil. (kalder). Mopsemand, ici lille Mopsemand. (Hunden springer op paa hendes Skød. Hun klapper den gysende). Den lille Stakkel er ganske vaad og forkommen. Vil lille Mopsemand altid være hos sin Mor?

Allmers.

Dette er stort! Jeg kunde aldrig have gjort det alene. Men jeg vil ogsaa føje min Skærv til. Om vi kaldte Mopsemand op efter lille Eyolf!

Rita

(i stor Glæde).

Ja, ja!

Allmers

(drømmende).

Du bliver nu min fjerde lille Eyolf. Hvem gransker den store Sammenhæng. Min store, kloge Eyolf, mine smaa Eyolfer (klapper Hunden) og saa du, min sidste, min lille fede Eyolf. — Dig vier vi nu en lang og slidsom Arbejdsdag. —

Rita

(rækker ham Haanden).

Tak!

(Tæppet falder).

Efter Forfatterens originale Manuskript ved

Tys.

